GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

MAVİ KÖPEĞİN GÖZLERİ



ÖYKÜ



Çeviri: EMRAH İMRE



GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

MAVİ KÖPEĞİN GÖZLERİ

Can Yayınları 2002

Ojos de perro azul, Gabriel García Márquez

Can Yayınları'nda 1. basım: Eylül 2011
Bu kitabın 1. baskısı 7000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Olcay Öztunalı

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası
İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

ISBN 978-975-07-1365-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

MAVİ KÖPEĞİN GÖZLERİ

ÖYKÜ

1982 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

İspanyolca aslından çeviren
Emrah İmre



Gabriel García Márquez'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Başkan babamızın Sonbaharı, 1982
Bir Kayıp Denizci, 1982
Kırmızı Pazartesi, 1983
Şer Saati 1983
Yaprak Fırtınası, 1983
Yüzyıllık Yalnızlık, 1984
Kolera Günlerinde Aşk, 1989
Labirentindeki General, 1990
Albaya Mektup Yok, 1990
İyi Kalpli Erendira, 1991
Hanım Ana'nın Cenaze Töreni, 1992
On İki Gezici Öykü, 1993
Aşk ve Öbür Cinler, 1994
Bir Kaçrılma Öyküsü, 1996
Şili'de Gizlice (Miguel Littin'in Serüveni), 1996
Anlatmak İçin Yaşamak, 2005
Benim Hüzünlü Orospularım, 2005

GABRİEL GARCÍA MÁRQUEZ, 6 Mart 1928'de Kolombiya'nın Aracataca kentinde doğdu. Hukuk ve gazetecilik öğrenimini yarım bıraktı. 1940'lardan başlayarak uzun yıllar gazetecilik yaptı. Yine aynı yıllarda öykü yazmaya başladı. Yayımlanan ilk önemli yapıtı, Yaprak Fırtınası'ydı. Albaya Mektup Yok, ülkesi uğruna savaşarak yaptığı hizmetlerin karşılıksız kaldığını anlayan bir subay eskisinin öyküsüydü. Bunu Hanım Ana'nın Cenaze Töreni (1962) ve Şer Saati (1962) izledi. García Márquez, en tanınmış romanı Yüzyıllık Yalnızlık'ı (1967), Meksika'ya ilk gidişinde yazdı. Yüzyıllık Yalnızlık'taki bir bölümden esinlenerek yazdığı öykülerini İyi Kalpli Eréndira (1972) adlı kitapta toplayan yazar, daha sonra birbiri ardı sıra Mavi Köpeğin Gözleri'ni (1972), Başkan Babamızın Sonbaharı'nı (1975), Kırmızı Pazartesi'yi (1981), Kolera Günlerinde Aşk'ı (1985), Simón Bolívar'ın yaşamının son aylarını konu edinen Labirentindeki General'i (1989) yayımladı. García Márquez, 1982'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü.

EMRAH İMRE, 1980'de İstanbul'da doğdu. İsviçre, Brezilya ve Yeni Zelanda'da yaşadı. Auckland Üniversitesinde Dilbilim ve Karşılaştırmalı Edebiyat öğrenimi gördü. İngilizce, Portekizce, İspanyolca ve Fransızcadan çeviriler yaptı. José Saramago, Gilbert Adair, Amit Chaudhuri, Nicholas Christopher, Steven Brust ve Luisa Valenzuela gibi yazarların eserlerini Türkçeye çevirdi. Brezilya'da yaşamaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÜÇÜNCÜ TESLİMİYET

Gürültü işte yine başlamıştı. Gayet iyi tanıdığı bu soğuk, keskin, dikine dikine gelen ses, şimdi acı veren bir tizlikle çınlıyordu; delikanlı bunun nasıl bir gürültü olduğunu bir günde unutuvermişti sanki.

Ses, içi oyulup boşaltılmış gibi bomboş kalmış kafatasının içinde yankılanıyordu. Kafatasının iç çeperleri birden peteklerle kaplanmıştı sanki. Gürültü, bitmek bilmez sarmallar halinde büyüyor ve kafasını içten döverek omurgasını akortsuz, ayarsız bir titreşimle, bedeninin bildik ritmiyle dalgalandırıyordu. Sağlam adamlara özgü bedeninin yapısında bir şey ters gitmişti; "öteki seferlerde" normal biçimde işleyen bir şey, bu kez kafasını, etten arınmış, iskelet halindeki bir elin salladığı bir çekiçle içeriden kuru ve katı darbelerle dövüyor ve delikanlının hayatında hissettiği her acı hissini yeniden duyumsamasına sebep oluyordu. Hayvansı bir içgüdüyle yumruklarını sikası, duyduğu amansız acının baskısıyla mavileşip morarmış damarların kabardığı şakaklarını sıkıştırası geliyordu, içinde bulunduğu ânı, elmas uçlu bir matkap gibi oyan gürültüyü, hassas avuçları arasına alıp ezebilmek isterdi. Ateşi yükseldikçe ısınıp dağlanan kafasının sızlayan köşeleri tarafından kovalandığını zihninde canlandırınca bedenindeki kaslar, evcil kedilere mahsus bir hareketle gerildi. Ona birazdan yetişeceklerdi. Hayır. Gürültünün cildi kaypaktı, elle tutmak mümkün değildi. Ama delikanlı iyice bellediği stratejisi sayesinde onu yakalamaya ve çaresizliğinin verdiği kuvvetle onu sımsıkı kavramaya hazırdı. Gürültünün yeniden kulağını delip ağzından, gözeneklerinden ve gözlerinden çıkmasına, arsız karanlığının derinliklerinden fışkırıp gözlerini kör edecek denli abartılı bir kibirle geçip gitmesine izin vermeyecekti. Kafatasının iç duvarlarını, kar tanelerini andıran cam kırıklarıyla doldurmasına izin vermeyecekti. Gürültü, başını beton duvarlara vurup duran bir çocuğun darbeleri gibi bitmek bilmezdi. Tıpkı doğası gereği katı olan cisimlere indirilen herhangi bir sert darbe gibi. Oysa etrafına set çekip tecrit edebilse gürültü onu bir daha rahatsız etmeyecekti. Ah şu değişken varlığı kendi

gölgesinden ayırıp atabilseydi! Onu kıskıvrak yakalayabilseydi! Sımsıkı kavramayı becerip kaldırıma çarpabilse ve canını çıkarıncaya dek üstünde tepinebilseydi! Kendisine işkence edip duran, onu çıldırtan, artık alelade bir eşya gibi yerde hareketsiz duran ve mutlak bir ölüme kavuşturulan gürültüyü nihayet öldürdüğünü soluk soluğa söyleyebilseydi!

Ama şakaklarını sıkıştırması imkânsızdı. Kolları küçülmüş, adeta bir cücenin kollarına dönüşmüştü; kısa, tıknaz, tombul kollardı bunlar artık. Başını sallamaya yeltendi. Salladı. Derken gürültü iyice sertleşip şişen ve yerçekiminin gücünü enikonu hissetmeye başlayan kafatasının içinde daha da büyük bir kuvvetle kendini belli etti. Ağır ve şiddetli bir gürültüydü bu. Öyle ağır ve şiddetliydi ki onu yakalayıp yok etmek, kurşundan yapılmış bir çiçeğin yapraklarını koparmak kadar zordu.

Bu gürültüyü "başka seferler" de aynı ısrarcı biçimde hissetmişti. Örneğin ilk kez öldüğü gün hissetmişti; başında dikildiği cesedin kendisine ait olduğunu idrak ettiği gün. Onu görmüş ve kendisine dokunmuştu. Elle tutulamadığını, uzayda yer kaplamadığını, var olmadığını hissetmişti. Sahiden de bir cesetti; daha genç ve hastalıklı bedeninin başında dikilirken ölümün yolda olduğunu hissetmeye başlamıştı. Evin atmosferi, sanki ev baştan aşağı çimentoyla doldurulmuş gibi katılaşmıştı, kendisiyse -eşyalar, atmosferin havadan oluştuğu zamanki halleriyle etrafına dizilmiş olarak- bu kütlenin ortasında yer alıyordu; katı ama şeffaf çimentodan yapılmış tabutuna özenle yerleştirilmişti. O sırada da kafasında bu "gürültü" vardı. Ötede, tabutun öteki ucundaki ayaklarının tabanları nasıl da uzaklaşmış ve üşümüştü; oraya bir minder koymuşlardı, çünkü tabut kendisine fazlaca büyük gelmiş, ölü bedenini yeni ve son giysisine uydurabilmek için tabutta bazı değişiklikler yapmaları gerekmişti. Bedenini beyazlara sarmışlar, çenesiniyse bir tülbentle bağlamışlardı. Kefenine sarılmış halde kendini pek yakışıklı bulmuştu; ölesiye yakışıklı.

Tabutunun içindeydi, gömülmeye hazırdı oysa ölmediğini biliyordu; canı kalkmak isteseydi kolaylıkla kalkabilirdi. En azından "manevi" olarak kalkabilirdi. Ama buna değmezdi. Oracıkta ölüp kalmak daha iyiydi; hastalığı, "ölüm" dolayısıyla ölmekti. Uzun zaman önce doktoru, annesine soğukkanlılıkla şöyle demişti:

"Señora, oğlunuz ağır bir hastalıktan mustarip; oğlunuz yaşayan bir ölü." Ve şöyle devam etmişti: "Yine de hayatını ölümden uzak tutabilmek için elimizden geleni yapacağız. Karmaşık bir kendi kendini besleme sistemi sayesinde bedensel işlevlerini sürdürmesini sağlayacağız. Yaşayanlardan tek farkı, hareketle ilgili motor fonksiyonlarının, yani düşünmeden yapılan hareketlerin eksikliği olacak. Büyümesi normal olarak devam edeceğinden yaşamaya devam ettiğini gözlemleyebileceğiz. Uzun lafın kısası, oğlunuz 'yaşarken ölüm'den mustarip. Sahici ve somut bir ölüm bu..."

Sözcükleri hatırlasa da birbirine karıştırıyordu. Belki de bunları gerçekte hiç duymamıştı, tifo yüzünden ateşi yükseldikçe... hezeyanlar bastıkça... mumyalanan firavunların hikâyesini okudukça beyni bu sözleri uyduruyordu; ateşi yükselince kendisini bu hikâyenin kahramanı zannediyordu. Böylece hayatında boşluklar oluşmaya başlamıştı. O zamandan beri olup bitenlerin hangisinin hezeyan, hangisinin gerçek olduğunu ayırt edemez, hatırlayamaz olmuştu. Bu yüzden şimdi de şüphe içindeydi. Belki de doktor "yaşarken ölüm" denen bu tuhaf şeyden asla bahsetmemişti. Mantıkdışı, mantıksız, düpedüz çelişkili bir durumdu bu. Dolayısıyla artık sahiden de ölü olabileceğinden kuşkulanmaya başlamıştı. Ne de olsa on sekiz senedir bu durumdaydı.

O sırada -öldüğünde yedi yaşındaydı- annesi ona yeşile boyalı ahşaptan küçük bir tabut, bir çocuk tabutu yaptırmak için sipariş vermişti. Ancak doktor tabutun daha büyük, içine normal bir yetişkinin sığabileceği boyutta yapılmasını buyurmuş, zira küçük bir tabutun büyümeyi engelleyip çocuğu çarpık bir ölü veya anormal bir canlı haline getirebileceğini söylemişti. Ayrıca büyümesi engellendiği takdirde hastalığındaki iyileşme de fark edilemez hale gelecekti. Bu uyarıyı kulağına küpe eden annesi ona içine bir yetişkinin sığabileceği kadar büyük bir tabut yaptırmış ve sonradan gerektikçe ayarlama yapabilmek için ayak kısmına üç tane minder koymuştu.

Böylece çocuk tabutun içinde büyümeye başlamış ve büyümesi sekteye uğramasın, diye her sene son minderden bir avuç yün eksiltilmişti. Hayatının yarısı böyle geçmişti. On sekiz yıl (şimdi yirmi beş yaşındaydı). Derken delikanlının büyümesi durmuş; bedeni son ölçülerini almıştı.

Marangoz ve doktor, hesaplarında hata yaptıklarından tabut, olması gerekenden yarım metre daha büyük yaptırılmıştı. Delikanlının yarı barbar bir devi andıran babası gibi cüsseli olacağını sanmışlardı. Ama öyle olmamıştı. Babasından miras kalan tek şey, gür sakalı olmuştu. Annesi, tabutunun içinde bakımlı görünsün, diye oğlunun fışkırırcasına büyüyen bu mavi sakalını tarayıp kırpardı. Sıcak günlerde bu sakal delikanlıyı müthiş huylandırırdı.

Ama onu "bu gürültü"den daha fazla rahatsız eden başka bir şey vardı: fareler! Çocukken hayatta en çok canını sıkan, içine en çok dehşet salan şey, tartışmasız, farelerdi. Bu iğrenç hayvanlar, ayakucunda yanan mumların kokusuna geliyorlardı. Kıyafetlerini baştan aşağı kemirmişlerdi ve çok yakında kendisini kemirmeye, bedenini dişlemeye başlayacaklarını gayet iyi biliyordu. Bir gün onları görmüştü: Islak tüyleri ışıldayan beş fareydiler, masanın ayağından tırmanıp tabuta giriyor ve bedenini dişliyorlardı. Annesi olan biteni fark ettiğinde iş işten geçmiş, bedeninden geriye et artıklarıyla katı ve soğuk kemikler kalmıştı. Çocuğu asıl korkutansa bedenini farelerin yemiş olması değildi. Neticede iskelete dönüşse de yaşamaya devam ediyordu. Onu asıl korkutan, bu hayvanların ister istemez içinde uyandırdığı dehşetti. Bu kaba tüylü yaratıkların bedeninde koşuşturduklarını, cildini yırtıp açtıklarını ve buz gibi pençeciklerini dudaklarına sürttüklerini düşünmek bile tüylerini diken diken etmeye yetiyordu. Farelerden biri gözkapağına kadar tırmanmış ve göz küresini kemirmeye koyulmuştu. Onun dev bir canavar gibi gözünün tepesinde dikildiğine ve canla başla retinasını deldiği-ne tanık olmuştu. Böylece yeniden öldüğüne kanaat getirmiş ve başı dönerek kendini kaderin ellerine bırakmıştı.

Artık bir yetişkin olduğunu hatırladı. Yirmi beş yaşındaydı; yani daha fazla büyümeyecekti. Yüz hatları iyice yerine oturmuş, çehresi vakur bir ifadeye bürünmüştü. Ama sağlığına kavuşunca oturup çocukluğundan bahsedemeyecekti. Çocukluğunu hiç yaşayamamış, ölü olarak geçirmişti.

Çocukluktan ergenliğe geçtiği dönemde annesi sıkı ve titiz önlemler almıştı. Tabutun ve odanın temizliğini kusursuz olarak sağlamayı kendisine dert edinmişti. Vazolardaki çiçekleri sıklıkla değiştiriyor ve içerisi temiz havayla dolsun, diye her gün pencereleri açıyordu. O zamanlar mezurayla oğlunun boyunu ölçüp birkaç santim daha uzadığını görünce ne büyük bir

memnuniyet duyardı! Oğlunun hayatta olduğunu gördükçe annelere özgü bir tatmin hissederdi. Bu arada eve yabancıları sokmaktan da sakınır olmuştu. Ne de olsa evin bir odasında uzun yıllar boyunca bir ölünün barınması hem nahoş bir durumdu hem de garip. Annesi pek özverili bir kadındı. Ama çok geçmeden iyimserliği azalmaya başlamıştı. Son yıllarda mezuraya kederle bakar olmuştu. Oğlu artık büyümüyordu! Birkaç aydır tek bir milim olsun büyümemişti. Anne artık sevgili ölüsünün bedeninde bir yaşam emaresi bulmakta zorlanacağını biliyordu. Bir sabah onu "gerçekten de" ölü bulacağından korkuyordu, belki de bu yüzden delikanlı annesinin bir gün tabutuna yaklaşıp usulca bedenini kokladığını fark etmişti. Kadıncağız bir kötümserlik buhranına kapılmıştı. Son günlerde oğluna ilgi göstermeyi iyice bırakmış, mezurayı bile yanında getirmez olmuştu. Oğlunun daha fazla büyümeyeceğini biliyordu.

Oğlu da artık "gerçekten" ölü olduğunu biliyordu. Biliyordu, çünkü vücuduna tatlı bir rehavet çökmüştü. Her şey beklenmedik bir biçimde değişmişti. Sadece kendisinin duyumsayabildiği belli belirsiz nabız atışları sönüp gitmişti. Ağırlaştığını, talepkâr ve kuvvetli bir güç tarafından toprağın derinliklerine doğru çekildiğini hissediyordu. Yerçekimi onu artık karşı konulmaz bir kuvvetle çekiyordu sanki. Hakiki olduğu su götürmez bir ceset gibi ağırlaşmıştı. Ama böyleyken kendisini daha rahat hissediyordu. Ölümünü yaşamak için nefes alması bile gerekmiyordu.

Aklından, kendine dokunmadan, bedensel uzuvlarını birer birer saydı. Şurada, sert bir yastığın üstünde hafifçe sola doğru dönük kafası durmaktaydı. Gırtlağını tırmalayan belli belirsiz soğuk hava akımına bakılırsa ağzı aralık olmalıydı. Yirmi beş yaşındaki bir ağaç gibi budanmıştı. Ağzını kapamaya yeltendi. Çenesini bağladıkları tülbent gevşemişti. Adamakıllı bir ölüye benzeyebilmek için duruşunu düzeltip üstünü başını toparlamayı ve "poz" vermeyi bile beceremedi. Kasları ve uzuvları emirlerine itaat etmiyorlardı, sinir sisteminin çağrılarını ivedilikle yerine getirdikleri eski günler çok geride kalmıştı. Dilediğince hareket edebilen o on sekiz yıl önceki çocuk ortalarda yoktu artık. İki yanma düşerek tabutun yumuşak kumaşla kaplı iç duvarlarına dayanan kollarını duyumsadı. Karnı ceviz kabuğu gibi katılaşmıştı. Az ötedeki sağlam ve düzgün bacaklarıysa yetişkinlere özgü kusursuz vücut yapısını tamamlamaktaydı. Bedeni hantal bir biçimde uzanıyor olsa da rahattı,

herhangi bir ağrısı sızısı yoktu, sanki dünya aniden durmuştu ve sessizliği kimse bozmayacaktı; yeryüzündeki bütün akciğerler havanın uçarı sükûnetini bozmamak için nefes almayı kesmişlerdi adeta. Hava kararırken yeşil ve gür çimenlere uzanıp dalgın bakışlarını gökyüzündeki yavaşça dağılan bir buluta dikmiş bir çocuk gibi mutluydu. Ölü olmasına, suni ipek döşeli tabutunda sonsuza dek yatacak olmasına rağmen mutluydu. Zihni son derece berraktı. Önceki sefer, ilk öldüğünde böyle olmamış, kendisini duyarsızlaşmış, körelmiş gibi hissetmişti. Etrafına dizilmiş olan ve üç ayda bir yenilenen mumlar yeniden tükenmeye başlamışlardı; tam da en gerekli oldukları anda. O sabah annesinin sulayıp getirdiği menekşelerden odaya yayılan taze serinliği duyumsadı. Beyaz zambakların, güllerin taze serinliğini duyumsadı. Ama bütün bu korkunç hakikat ona herhangi bir rahatsızlık vermiyordu; tam tersine, orada, yalnızlığıyla baş başayken gayet mutluydu. Korku duymaya sonradan mı başlayacaktı acaba?

Kim bilir... Tabutun yeniden toprağa dönüp ağaca dönüşme umuduyla çatırdayışını ve yeşil ahşaba çiviler gömecek olan çekiç darbelerini hayal etmek zordu. Toprağın buyruğuyla artık daha da ağırlaşmış olan bedeni rutubetli, killi ve yumuşak bir zemine yanlamasına düşecek ve birkaç metre yukarısında mezarcıların son patırtıları gittikçe daha zor duyulur hale gelecekti. Hayır. Orada da korku duymayacaktı. Ölümünün uzaması anlamına gelecekti bu; içinde bulunduğu yeni koşulların olabilecek en doğal halde uzaması.

Bedeninde ısının zerresi bile kalmayacaktı, omuriliği ebediyen donacak ve yıldızları andıran buz kristalleri iliklerine kadar işleyecekti. Yeni ölü hayatına ne kadar da kolay alışacaktı! Yine de, o sağlam zırhı bir gün dağılacak ve uzuvlarının yerli yerinde olup olmadığını görmeye kalkışınca yerlerinde yeller estiğini fark edecekti. Bedeninin artık belli ve oturmuş bir şekle sahip olmadığını duyumsayacak, yirmi beş yaşındakilere özgü o mükemmel anatomisini kaybettiğini, şekli veya herhangi bir geometrik tanımı olmayan bir avuç toza dönüştüğünü istemeye istemeye kabul ederek teslim olacaktı.

Ölümün İncil'de sözü geçen tozuydu dönüşecek olduğu. Şekli şemail belli, fiziksel bir ceset değil de hayal ürünü, soyut, yalnızca ebeveynlerinin bulanık hatıralarında kalan bir ceset olduğunu hissedecek ve geçmişi belli

belirsiz özleyecekti. Bir elma ağacının kılcal damarlarından yukarı tırmanıp sonbaharda olgunlaşacak bir elmanın içine konuşlanacak ve aç bir çocuğun ısırığıyla uyanacaktı. Böylelikle bütünlüğünü kaybettiğinin, artık sıradan bir ölü, alelade bir ceset bile olmadığının farkına varacaktı, işte buna üzülüyordu.

Kendi cesediyle baş başa, yapayalnız kaldığı son gecesi mutlu geçmişti.

Fakat yeni bir gün doğup da ılık güneşin ilk ışınları odanın açık penceresinden içeri akın ettiğinde cildinin yumuşamış olduğunu hissetti. Bir an dikkat kesildi. Sessizdi, hareketsizdi. Havanın bedeni üstünde gezindiğini duyumsadı. Şüphesi yoktu; "koku" gelip çatmıştı. Kadaverin{1} geceleyin etkisini göstermeye başlamıştı. Bünyesi her ölüde olduğu gibi çürümeye, kokuşmaya başlamıştı. Hissettiği "koku", şüphesiz, kokuşmuş etlere mahsus, başka hiçbir kokuya benzemeyen, bir an geçti sanılıp sonradan daha da kuvvetle hissedilen bir kokuydu. Bedeni önceki geceki sıcağın etkisiyle çürümeye başlamıştı. Evet. Çürüyordu. Birkaç saat içinde annesi, çiçekleri değiştirmeye gelecek ve daha kapının eşiğinden geçmeden çürümüş etin leş kokusu yüzüne tokat gibi inecekti. Böylece onu ikinci ölümünde istirahat etmesi için diğer ölülerin yanına götüreceklerdi.

Ama korku hissi aniden sırtına bir şaplak gibi iniverdi. Korku! Ne kadar derin, ne kadar anlamlı bir sözcük! Artık korkuyordu; "fiziksel", sahici bir korkuydu bu. Neden korkuyordu peki? Neden korktuğunu gayet iyi biliyordu ve eti, korkuyla seğiriyordu; büyük ihtimalle henüz ölmemişti. Onu oraya, mükemmelce sığdığı ve son derece rahat ettiği yumuşak, minderli tabuta yerleştirmişlerdi; ve korkunun hayaleti gerçeklere dönmesini sağladı; onu canlı canlı gömeceklerdi!

Sahiden ölü olamazdı, çünkü her şeyi algılayabiliyordu; etrafında fısıldayarak akıp giden hayatı, günçiçeklerinin açık pencereden içeri giren ve diğer "koku" ile karışan baygın kokusunu. Bahçedeki havuzun şırıltısını, gölgelerde kaldığından şafağın söktüğünü anlamayıp hâlâ ötmeye devam eden cırcırböceğinin gürültüsünü mükemmel bir biçimde duyuyordu.

Her şey, ölmüş olduğunu yalanlar nitelikteydi. "Koku" hariç her şey. İyi de, bu kokunun kendisine ait olduğunu nereden bilebilirdi ki? Belki de

annesi önceki gün vazoların suyunu değiştirmeyi unutmuş ve çiçeklerin sapları çürümüştü. Belki de evin kedisinin odasına kadar sürükleyip getirdiği fare, sıcağın etkisiyle çürümeye başlamıştı. Hayır! Bu "koku" kendi bedeninden geliyor olamazdı.

Birkaç dakika öncesine kadar ölümünden dolayı mutluluk duyuyordu, zira ölü olduğunu zannediyordu. Ne de olsa ölüler, durumlarının dermansızlığına rağmen mutlu olmasını bilirdi. Yaşayanlarsa teslim olup canlı canlı gömülmeye göz yummazlardı. Ancak uzuvları, çağrısına yanıt vermiyordu. Onu asıl dehşete düşüren şey, kendini ifade edememekti; hayatında ve ölümünde tecrübe ettiği en büyük dehşetti bu. Onu canlı canlı gömeceklerdi. Her şeyin farkında olacaktı. Tabutun kapağını çiviledikleri ânı hissedecekti. Tabutu arkadaşlarının omuzları üstünde yükseldiğinde içinde oluşacak boşluk hissini, cenaze alayının her adımında daha da artan ıstırabını ve çaresizliğini duyumsayacaktı.

Doğrulmaya, tükenmiş kuvvetini toparlamaya, hâlâ hayatta olduğunu ve onu canlı canlı gömdüklerini anlasınlar, diye karanlık ve dar tabutunun içini yumruklamaya çalışacaktı boşuna. İşe yaramayacaktı; sinir sisteminin bu acil ve son çağrısına uzuvları da cevap vermeyecekti.

Yandaki odadan gelen kap kaçak takırtılarını duydu. Uyuyor muydu acaba? Ölü olarak geçirdiği bu hayat tamamen bir kâbustan mı ibaretti? Fakat takırtının devamı gelmedi. İçini nefretle karışık bir hüzün kapladı. Dünyadaki tüm kap kaçağın oracıkta, bitişiğindeki odada tek bir darbede paramparça olmasını diledi; zira kendi iradesi bitkin düştüğünden uyanmak için bir dış etkene ihtiyacı vardı.

Ama hayır! Rüya görmüyordu. Bu bir rüya olsaydı gerçeklere dönmek için gösterdiği son çaba başarısız olmazdı. Bir daha asla uyanmayacaktı. Tabutun yumuşaklığını duyumsadı, ayrıca "koku" öncekinden de keskin bir halde geri dönmüştü, öylesine kuvvetli bir kokuydu ki kendinden geldiğine artık şüphesi yoktu. Çürüyüp gitmeden ebeveynlerini görebilmiş olmayı isterdi; etinin kokuştuğunu görünce içleri tiksintiyle dolacaktı. Komşular tabutu görünce ağızlarını, burunlarını mendille örtüp dört bir yana kaçışacaklardı. Yere tüküreceklerdi. Hayır! Buna katlanamazdı. Gömülmeyi tercih ediyordu. "Bu durum" ne kadar çabuk biterse o kadar iyiydi. Artık kendisi bile kendi cesedinden kurtulmak istiyordu. Sahiden ölü olduğunu ya

da en azından canlıdan sayılmadığını anlamıştı artık. Bu saatten sonra ölü olsa da olmasa da fark etmezdi. "Koku" her halükârda üstündeydi.

Teslim olacak, bedeni toprağa verilirken okunan son duaları ve rahibin tabutu indiren yardımcılarının kulak asmadığı bağırtıları duyacaktı. Mezarlığın kemiklerle ve tozla karışık soğuğu kendi kemiklerine işleyecek, belki de bu "kokuyu" biraz olsun bastıracaktı. Belki de -olur ya- bu an gelip çatınca uyuşukluğundan sıyrılacaktı. Göl gibi etrafında biriken, tıpkı doğmadan önce annesinin rahmindeki gibi yoğun ve yapışkan bir sıvıyı andıran terinin içinde yüzerek uyanacaktı. Hayatta olduğunu fark edecekti belki de.

Ama ölümü öylesine kabullenmişti ki hayatta olsa bile teslimiyetten ölecekti.

1947

EVA, KEDİSİNİN İÇİNDE

Birden güzelliğinin kendisine yük olmaya başladığının farkına vardı. O acı güzelliği, bir tümör gibi, bir tür kanser gibi canını yakar olmuştu. Yine de ergenliği boyunca bedeninde taşıdığı, şimdiyse son nefesini veren düşkün bir hayvan gibi yılgınlıkla -kim bilir nereye- bıraktığı bu ayrıcalığın ağırlığını hatırlıyordu. Hayatına böyle bir yüke katlanarak devam etmesi imkânsızdı. Kişiliğinin bu yararsız sıfatını, isminin vurgulana vurgulana suyu çıkmış bu parçasını, bir yerlere bırakması gerekiyordu. Evet; güzelliğini bir yerlerde, kenar mahallelerin kuytu köşelerinde terk etmesi lazımdı. Onu işe yaramaz, eski bir palto gibi ikinci sınıf bir lokantanın vestiyerinde de bırakabilirdi. Herkesin dikkatinin merkezinde olmaktan, dört yanının gözlerini kocaman açmış erkeklerle kaynamasından bıkmıştı. Geceleri, uykusuzluğun iğneleri gözlerine batarken herhangi bir cazibesi olmayan, sıradan bir kadın olmayı diler olmuştu. Odasının dört duvarı arasındaki her şey kendisine düşmandı adeta. Uykusuzluğun, derisinin altına ve kafasına yayılıp ateşini yükselttiğini, saç köklerine kadar yandığını hissederek çaresizliğe kapılıyordu. Sanki damarlarında minnacık ve sıcacık böcekler yaşıyordu ve bunlar her gün geceyarısından sonra uyanıp fiziksel güzelliğinin bulunduğu bu bereketli balçığın içinde, dudak uçuklatan bir derialtı macerasına atılmışlar gibi oynak ayaklarını patırdatarak koşuşturuyorlardı. Bu korkunç yaratıkları kovmak için çabalamak nafileydi. İmkânsızdı bu. Yaratıklar, bünyesinin bir parçasıydı. Fiziksel varlığının çok evvelinden beri orada yaşıyorlardı. Umutsuz bir yalnızlığa kapıldığı gecelerde onları acı içinde kıvranarak besleyen babasının kalbinden geliyorlardı. Belki de dünyanın başlangıcından beri annesine bağlı olan kordondan dökülüp damarlarını doldurmuşlardı. Bu böceklerin kendiliğinden bedeninde doğmadığı kesindi. Eskilerden geldiklerini, soyadını taşımış herkesin onlara katlanmak zorunda kaldığını, tıpkı kendisi gibi şafak sökünceye dek pes etmeyen türden bir uykusuzluktan mustarip olduklarını biliyordu. Yüzünü tatsızlıkla buruşturması, atalarından miras

aldığı çehresine yerleşen hüzün, hep bu böcekler yüzündendi. Silik varlıklarıyla eski portreleri süsleyen atalarının bakışlarında da aynı ıstırabı görmüştü. Yine de eskimiş tuvalinden bakan büyük büyükannesinin yüzündeki, kendisini haince güzelleştirerek acıya boğan bu böceklerden kurtulup bir dakikacık rahat, bir saniyecik huzur bulmayı dileyen, kaygılı ifadeyi hatırlıyordu. Hayır; bu böcekler, ona ait değildi. Nesilden nesle geçerek, acılar içinde seçilmiş bir sınıfın bütün saygınlığını zırhımsı minnacık kabuklarının altında taşıyorlardı. Bu böcekler, güzel bir kız dünyaya getiren ilk annenin karnında doğmuşlardı. Fakat bu mirasa acilen bir son vermek gerekiyordu. Birileri kalkıp bu suni güzelliği, sonraki nesillere geçirmeyi reddetmeliydi. Bu hayvanlar yüzyıllara yayılan bir istikrarla, dinlenmeksizin, ağır ağır ve sebatla her gece çalışıp didinirken sülalesindeki kadınların ayna karşısında kendilerine hayran olmalarının hiçbir değeri yoktu. Güzellik artık güzellik olmaktan çıkmış, engellenmesi ve bir an önce kökünün kurutulması gereken bir hastalığa dönüşmüştü.

Yine de kızgın iğneler serpiştirilmiş gibi sırtına batan yatağında geçirdiği bitmek bilmez saatleri hatırlıyordu. Böyle gecelerde zamanı, hızla geçmesi için adeta ittirirdi, çünkü günün doğmasıyla birlikte bu yaratıklar yakasını bırakacaktı. Güzelliğin böylesi neye yarardı ki? Her gece, çaresizliğine gömülmüş halde, bir erkek ya da sıradan bir kadın olmayı, varlıkları eskilere dayanan ve ölümünün kaçınılmaz gelişini daha da yaklaştıran bu işe yaramaz "niteliği" taşımaya yeğleyeceğini düşünüyordu. Belki de ismi bir köpeğinkini andıran Çek arkadaşı gibi zarafetten uzak ve çirkin olsaydı çok daha mutlu olurdu. Çirkin olsaydı daha çok sevinirdi, zira böylelikle herkes gibi rahat bir uyku çekebilirdi.

Sülalesine sövdü. Uykusuzluğu onların suçuydu. Bu değişmez, tartışılmaz güzelliği onlardan geçmişti; sanki anneler öldükten sonra silkinip kendilerine gelmiş ve güzel başlarını kızlarının bedenlerine nakletmişlerdi. Asla değişmeyen bir baş, aynı kulaklar, aynı burun, aynı ağız ve zehir gibi bir zekâyla birleşip nesilden nesle geçmiş, ailenin tüm kadınları, bu eziyetli mirastan nasibini almıştı. Bu ebedi mikrop işte orada, nesilden nesle geçen kafada kendini göstermiş, gittikçe kişilik ve kudret kazanmış, karmaşık bir süreçten geçerek yenilmez bir varlığa, dermansız bir hastalığa dönüşmüş, ona ulaşıncaya dek çekilmez, acı, eziyetli bir hal almıştı. Tıpkı bir tümör, bir çeşit kanser gibiydi.

Uykularının kaçtığı bu dönemlerde, narin hassasiyetine nahoş gelen şeyler aklına düşerdi. Bu usandırıcı mikropların kimyasal bir tarladaymış gibi ekili oldukları duygu âlemini meydana getiren cisimleri hatırlardı. Yusyuvarlak gözlerinin hayretle açıldığı böyle gecelerde, şakaklarına kurşun gibi ağır gelen karanlığı yüklenirdi. Etrafındaki her şey uyuyor olurdu. O ise büzüldüğü köşede uykusunu getirebilmek için çocukluk hatıralarını aklından geçirirdi.

Ancak bilinmeyene duyulan korku, bu hatıra geçidini daima yarıda keserdi. Her seferinde düşünceleri, evin karanlık köşelerinde dolandıktan sonra korkunun ta kendisiyle karşı karşıya gelirdi. Böylece dövüş başlardı. Uç sarsılmaz düşmana karşı girişilen ciddi bir dövüştü bu. Korkuyu başından atmayı asla -ama asla- başaramazdı. Gırtlağını sımsıkı kavrayan korkuyu sırtlanmak zorundaydı. Bu eski malikânede yaşamak, köşesinde yalnız başına uyumak, dünyanın geri kalanından uzak kalmak uğruna bütün bunlara katlanılır mıydı?

Düşünceleri daima karanlık ve nemli koridorlara gider, örümcek ağlarıyla kaplı portrelerin üstündeki tozu silkelerdi. Bu tekinsiz ve iğrenç toz tepeden, atalarının kemiklerinin kuruyup ufalandığı o yerden dökülürdü. İstisnasız her seferinde "oğlan"ı hatırlardı. Onun orada, avludaki çimenlerin altında, portakal ağacının yanında, ağzında bir avuç ıslak toprakla uykuyla uyanıklık arasında gezindiğini hayal ederdi. Onun killi toprağın derinlerinde, yukarıya çıkmak için dişiyle tırnağıyla toprağı eşeleyerek sırtını ısıran soğuktan kaçmaya çalıştığını, kendisini salyangozlarla birlikte içine tıktıkları bu küçük tünelden avluya bir çıkış yolu bulmaya uğraştığını... Kışları, çamura bulanmış ve yağmura teslim olmuş çocuklar gibi mızmızlandığını duyardı. Onu baştan aşağı gözünde canlandırırdı. Onun beş sene önceki, o suyla dolu çukura koyup bıraktıkları halini hatırlardı. Çürüdüğünü kabul edemezdi. Tam tersi, bu dipsiz sularda bitmez bir tatildeymiş gibi, bütün yakışıklılığıyla geziniyor olmalıydı. Bazı zamanlarda ise onun hayatta olduğunu ama böylesine karanlık bir avluda yapayalnız gömülü olduğu için korktuğunu düşünürdü. Onu oraya, portakal ağacının altına, evin bu kadar yakınına gömmelerine bizzat karşı çıkmıştı. Ondan korkuyordu. Onun artık her gece uykularını kaçıracağını biliyordu. Geniş koridorlardan geçip onun kendisine eşlik etmesini isteyecek, onu menekşelerinin köklerini yiyen diğer böceklerden korumasını rica edecekti.

Hayatta olduğu zamanki gibi yanında yatmasına yeniden izin verecekti. Onun ölüm duvarını aştıktan sonra yine yanında yattığını hissetmek, içini korkuyla dolduruyordu. Kendisine buz parçacığı diye hitap eden ve ısıtmak için ellerini sımsıkı kavrayan "oğlan"ın ellerini tutup bir daha bırakamamaktan korkuyordu. Onu, balçığa gömülmüş bir korkuluk gibi çimentoya dönüşmüş halde gördü göreli, geceleri aklına düşmesin, diye uzaklara götürmelerini arzular olmuştu. Ama her şeye rağmen onu orada bırakmışlardı; kirli ve huzurlu çukurunda yattığı yerde, solucanların gübrelediği kille besleniyordu. Kendisiyse onun kasvetli karanlıklara çekildiğini görerek pes etmek zorundaydı. Zira uykusu kaçtığında istisnasız her seferi, "oğlan"ı düşünmekten kendini alamaz; bu inanılmaz ölümden kaçmasına yardım etmek için, altında yattığı toprak parçasına seslenmesi gerektiğini aklından geçirirdi.

Oysa şimdi, zamandan ve mekândan soyutlanmış yeni yaşamında içi daha rahattı. Orada, kendi dünyasının uzağında her şeyin öncekiyle aynı tempoda devam ettiğini biliyordu; odası şafak sökerken ışığa gömülüyor olmalıydı; eşyaları, mobilyaları, en sevdiği on üç kitabı bıraktığı yerde duruyordu. "Oğlan"ın yatakta boş kalan yerinde asılı kalan ve artık kadının içindeki boşluğu dolduran vücut kokusuysa yeni yeni dağılmaya başlıyordu. İyi de, "bu" nasıl olabilirdi? O kanı böcek kaynayan, dehşetten her gece uykularından uyanan güzel kadın nasıl olup da bu devasa uykusuzluk kâbusunu terk edip bütün boyutların bertaraf edildiği, yabancı, tuhaf bir dünyaya adım atmıştı? Hatırlıyordu. O gece -yani geçiş yaptığı gece her zamankinden daha serindi. Kadın evde yalnızdı ve uykusuzluğun pençesinde kıvranıyordu. Çıt çıkmıyordu ve bahçeden yükselen koku, insanın içini korkuyla dol-duruyordu. Vücudunun her gözeneğinden ter fışkırıyordu; böcekli kanla dolu damarları çatlayacak noktaya gelmişti sanki. O sırada yoldan geçen birinin nara atarak havadaki durgunluğu dağıtması için can atıyordu. Böylece doğada bir şeyler harekete geçer; Dünya yeniden Güneş'in etrafında dönmeye başlayabilirdi. Ama nafileydi. Kulağının hemen dibinde, yastığının üstünde uyuyakalan şu gerzek herifler bile uyanmayacaklardı. Kadın da hareketsizdi. Duvarlardan yoğun, dolgun, burunla değil mideyle hissedilen türden, yeni sürülmüş keskin bir boya kokusu yükseliyordu. Masanın üstündeki tek cisim olan saat, içindeki ölüm

makinesine özgü tıkırtıyla sessizliği bölüyordu. "Zaman... Of, zaman, of!" diye iç geçirdi ölümü hatırlayarak. "Oğlan" ise hâlâ oracıkta, avluda, portakal ağacının dibinde, öteki dünyanın çocukları gibi mızmızlanmaya devam ediyordu.

Tüm inancını toparladı. Neden o anda gün doğmuyor veya neden oracıkta ölmüyordu? Güzelliğinin kendisine böylesine zarar vereceğine hiç inanmamıştı. O anda -her zamanki gibi- korkusu bir acı perdesiyle örtülüydü. Korkusunun altındaysa amansız böcekler ona işkence etmeye devam ediyordu. Ölüm, öfkeden kudurmuş bir örümcek gibi sarıp sarmaladığı yaşamı ısırarak pes ettirmeye çalışıyordu. Ama o son an bir türlü gelmek bilmiyordu. Erkeklerin hep hayvanlara özgü bir tedirginlikle aptallaşarak sımsıkı tuttukları elleri hareketsizdi; korkuyla, içinden sökün eden bu sebepsiz, akıldışı dehşetle kasılıp kalmışlardı. Belki de bu eski evde bir başına kaldığını bildiği için oluyordu bütün bunlar. Tepki göstermeye çalıştı ama beceremedi. Korku her yanını kaplamıştı ve neredeyse elle tutulur yoğunluğuyla, kımıldamadan, inatla onu sarmalıyordu; odasını asla terk etmemeyi kafasına koymuş, görünmez bir insan gibiydi. Huzurunu en çok kaçıran şey de bu korkunun herhangi bir temele dayanmamasıydı; benzersiz, sebepsiz, hiç yoktan var olan bir korkuydu bu.

Tükürüğü dilinin üstünde yoğunlaşmaya başlamıştı. Katı bir tutkal gibi iğrenç bir biçimde dişlerine ve damağına yapışıyor, ağzının içinde dilediğince dört dönüyordu. Farklı bir susuzluktu bu; susuzluktan ziyade suya kavuşma arzusuydu. Böylesine kuvvetli bir arzuyu hayatında ilk kez hissediyordu. Bir an için güzelliğini, uykusuzluğunu ve akıldışı korkusunu unutuverdi. Bir an için mikropların bedeninden çıktığını düşündü. Salyasına yapıştıklarını hissetti. Evet; bu harika olmuştu. Böceklerin sayısı azaldığına göre artık uyuyabilirdi; ama dilini uyuşturan bu salgıyı eritmenin bir yolunu bulmalıydı. Aslında kilere kadar gidebilirse... Aklından neler geçiyordu böyle? Şaşırıp kalmıştı. Bu "arzu"yu daha önce hiç hissetmemişti. Ağzında ekşi ve keskin bir tat duyma arzusunun yarattığı telaş onu serseme çevirmiş, bunca senedir, "oğlan"ı gömdüklerinden beri, kesin olarak uyguladığı yasak, aniden işe yaramaz hale gelmişti. Saçmaydı ama portakal yemekten iğrenir olmuştu. "Oğlan"ın portakal çiçeklerine kadar tırmandığına emindi, gelecek sonbaharda meyvelerin içi, onun ölümün mutlak soğuğuyla buz kesmiş etiyle dolu olacaktı. Hayır. Onları yiyemezdi. Dünyadaki her

portakal ağacının altında, kemiklerinin kireciyle meyveleri tatlandıran bir oğlanın gömülü olduğunu biliyordu. Ne var ki şimdi canı portakal yemek istiyordu. Boğazını tıkayan bu tutkaldan kurtulmasının tek yolu buydu. "Oğlanın bir meyvenin içinde olduğunu düşünmek saçmalığın dik âlâsıydı. Güzelliğin canını yakmaya ara verdiği bu ânı fırsat bilip kilere kadar gidecekti. Ama... bu çok tuhaf değil miydi? Hayatında ilk kez portakal yemek için samimi bir arzu duymuştu. İçi neşeyle doldu. Ah, ne büyük zevkti bu! Portakalı dişlemek... Nedendi bilmiyordu ama hiç böylesine buyurgan bir arzu hissetmemişti. Yeniden normal bir kadın olmanın verdiği mutlulukla ayağa kalkacak ve neşeli bir şarkı mırıldanarak kilerin yolunu tutacaktı; yeni doğmuş, yepyeni bir kadın olarak. Ayrıca avludan geçecekti ve...

... Hafızası aniden canlanmaya başladı. Hatırlıyordu; ayağa kalkmaya yeltenmişti ve artık yatağında değildi, bedeni gözden kaybolmuştu, en sevdiği on üç kitabı ortalarda yoktu ve kadın, artık o kadın değildi. Şimdi bedensizdi, havaya karışmış, mutlak bir hiçlikte geziniyordu; şekilsiz, mini minnacık, başıboş bir noktaya dönüşmüştü. Olup bitenleri tam olarak hatırlayamıyordu. Kafası karmakarışıktı. Birisi tarafından uçurumun tepesinden boşluğa doğru itilmiş olduğunu duyumsuyordu yalnızca. Başka hiçbir şey yoktu. Artık herhangi bir tepki hissetmiyordu. Soyut, hayal ürünü bir varlığa dönüştüğünü hissediyordu. Bedensiz bir kadına dönüştüğünü hissediyordu; aniden temiz ruhların yükseklerdeki keşfedilmemiş dünyasına adım atmıştı sanki.

İçi yeniden korkuyla doldu. Ama bu öncekinden farklı bir korkuydu. "Oğlan"ın ağlamasından duyduğu korku değildi. Yeni adım attığı dünyadaki yabancı, gizemli ve keşfedilmemiş şeylerden duyduğu korkuydu bu. Üstelik bütün bunlar son derece saf ve masum davrandığı bir anda başına gelmişti. Eve gelip olanları gören annesine ne diyecekti? Komşuların, odasının kapısını açıp da yatağın boş, kilitlerin dokunulmamış olduğunu ve odaya kimsenin girip çıkması mümkün olmasa da kendisinin orada olmadığını görünce koparacakları yaygarayı düşündü. Odada dört dönerek kendisini arayacak olan annesinin çaresizliğini gözünün önüne getirdi. Kadıncağız kendince tahminler yürütecek, "Kızımın başına neler geldi acaba?" diye

kendi kendine dövünecekti. Olacakları saniye saniye gözünde canlandırabiliyordu. Komşular eve doluşacak ve kayboluşu hakkında -kimisi kötü niyetli- yorumlar yapmaya başlayacaklardı. Her biri kendine has düşünceler öne sürecekti. Her biri kendince en mantıklı ya da en azından en kabul edilebilir açıklamayı dile getirirken annesi çaresizlik içinde evin içinde koşuşturarak kızının ismini seslenip duracaktı.

Kendisiyse orada olacaktı. Bedensiz oluşu ve boşlukta yer kaplamaması sayesinde dilediği açıdan, en ufak ayrıntısına kadar gözünde canlandırabilecekti o ânı; odanın köşesinden tavana, duvarlardaki çatlaklardan öbür kısımlara kadar her şeyi... Bunları düşünmek huzurunu kaçırıyordu. Hatasını ancak şimdi anlıyordu. Hiçbir açıklama getiremeyecek, hiçbir şeyi açıklığa kavuşturamayacak, hiç kimseyi avutamayacaktı. Geçirdiği dönüşümden hiçbir canlı haberdar edilemezdi. Belki de onlara ihtiyaç duyduğu bu yegâne anda, ağzı ve kolları yerinde olmayacağından, orada, köşesinde olduğunu ama üç boyutlu dünyayla arasında aşılmaz bir mesafe bulunduğunu belli edemeyecekti. Yeni yaşamında her şeyden soyutlanmıştı, duyuları algılaması kesinlikle yasaktı. Ancak her geçen saniye içinde bir şeyler titreşiyor, baştan aşağı ürperiyor, dünyasının dışında süregelen diğer fiziksel evrenden haberdar olmasını sağlıyordu. Duymadığı ve görmediği ses ve görüntülerin varlıklarından haberdardı. İşte orada, üstün dünyasının tepesinde, etrafının kasvetle çevrilmiş olduğunu anlamaya başladı.

Geçiş yaptığını fark edeli -bizim dünyamızın zaman anlayışına göre- yalnızca bir saniye geçmiş; kadın, yenidünyasının niteliklerini ve şeklini ancak şimdi anlamaya başlamıştı. Çevresi mutlak bir karanlıkla sarmalanmıştı. Daha ne kadar sürecekti bu kasvetli karanlık? Ona ebediyen alışmak zorunda mı kalacaktı? Yoğun ve zifirî karanlığın kendisini tamamen yuttuğunu anlayınca daha da kaygılanmaya başladı: Limboda{2} mıydı yoksa? Ürperdi. Limbo hakkında söylenenleri hatırladı. Sahiden oradaysa, bin seneden beri vaftiz edilmeden ölmüş başka çocukların temiz ruhları yanı başında uçuşuyor olmalıydı. Etrafındaki karanlıkta kendisinden çok daha temiz ve mütevazı olduklarına inandığı bu varlıkları bulmaya çalıştı. Fiziksel dünyadan tamamen koparılmış, uykuyla uyanıklık arasında ebedi bir yaşam sürmeye mahkûm edilmişlerdi. Belki "oğlan" da onun bedenine ulaşmak için bir çıkış arıyordu.

Ama bu mümkün değildi. Limboda olduğunu da nereden çıkarmıştı? Ölmüş müydü ki? Hayır. Yalnızca âlem değiştirmiş, fiziksel dünyadan çok daha kolay, çok daha az karmaşık, bütün boyutların bertaraf edilmiş olduğu bir dünyaya gayet normal bir geçiş yapmıştı.

Derisinin altındaki böceklere katlanmak zorunda kalmayacaktı artık. Güzelliği ortadan kalkmıştı. Eriştiği bu temel konumda nihayet mutlu olabilirdi. Gerçi... -Of!- tamamen mutlu olamazdı, çünkü arzularının en büyüğünü, yani portakal yeme arzusunu gerçekleştirmesi artık mümkün değildi. İlk yaşamına geri dönmeyi bir tek bunun için istiyordu; geçişin ardından bile ısrarla devam eden, ağzında ekşi ve keskin bir tat duyma arzusunu tatmin edebilmek için. En azından portakalların tazeliğini ve ekşiliğini hissedebilmek için kilerin olduğu tarafa doğru ilerlemeyi denedi. Böylelikle içinde bulunduğu dünyanın yeni bir özelliğini keşfetmiş oldu; aynı anda evin her tarafındaydı; avluda, çatıda, "oğlan"ın uyuduğu portakal ağacının altında... Oradaki fiziksel dünyanın tamamındaydı. Ama bir yandan da hiçbir yerde değildi. Yeniden huzuru kaçtı. Kendi üstündeki hâkimiyetini kaybetmişti. Artık daha üstün bir irade tarafından yönetiliyordu; gereksiz, gülünç, işe yaramaz bir varlığa dönüşmüştü. Üzülmeye başladı ama neden üzüldüğünü tam olarak bilemiyordu. Güzelliğini neredeyse hasretle anmaya, onu boşa harcamakla akılsızlık ettiğini düşünmeye başlamıştı.

Ama aklına gelen harika bir fikirle yeniden neşelendi. Temiz ruhların herhangi bir bedenin iradesini ele geçirebileceğini bir yerlerde duymamış mıydı? Başına gelen bunca şeyden sonra denemekten ne çıkardı ki? Evde yaşayan kişilerden hangisini deneme tahtası olarak kullanabileceğini hatırlamaya çalıştı. Amacına ulaşabilirse -yani portakalı yiyebilirse- tatmin olacaktı. Hatırladı. Bu saatte hizmetliler evde olmazdı. Annesi de henüz gelmemişti. Ama portakal yeme ihtiyacı, kendininkinden farklı bir bedende vücuda gelme konusundaki merakıyla birleşince bir an önce harekete geçmesi gerektiğini hissetti. Ancak ortalıkta bedenine girebileceği hiç kimse yoktu. Acıklı bir durumdu bu; evde hiç kimsecikler yoktu. Boyutsuz âleminde ebediyen dış dünyadan ayrı yaşamak zorunda kalacak, tek bir portakal bile yiyemeyecekti. Üstelik bütün bunlara bir ahmaklık sebep olmuştu. Onu sonsuza dek silmek, sakat bir at gibi öldürmek yerine nahoş

güzelliğine birkaç yıl daha katlanması daha iyi olacaktı. Ama artık çok geçti.

Hayal kırıklığına uğramış bir halde evrenin uzak bir köşesine çekilecek, geçmişteki bütün dünyevi arzularını unutabileceği bir yere sığınacaktı. Ama birden bundan vazgeçti. Keşfedilmemiş köşesinde daha iyi bir geleceğe dair bir umut belirmişti. Evet, evde yeniden dünyaya gelmek için vücudunu kullanabileceği bir canlı vardı: evin kedisi! Yine de tereddüt etti. Bir hayvanın içinde yaşamayı kabul etmek hiç de kolay değildi. Yumuşacık, beyaz tüylere ve yükseklere sıçramak için büyük bir kuvvetle dolup taşabilen kaslara sahip olacaktı. Gözlerinin gecenin karanlığında zümrüt gibi yeşil yeşil parıldadığını hissedecekti. Ayrıca annesine kedi yüreğinden kopan, tatlı ve koca bir gülücük sunabilmek için beyaz ve sivri dişleri olacaktı. Ama hayır!.. Bu mümkün değildi. Kendini birden kedinin bedeninde hayal etti; evin koridorlarında koşturuyor, dört patisini beceriksizce yere basıyor, bir yandan da iradesi dışında boynunda bir oraya bir buraya savrulan gevşek tasmasını hissediyordu. Nasıl bir yaşam sürüyordu bu yeşil ve parlak gözler? Geceleri miyavlayarak gökyüzüne seslenecek; ay, desenli çimentosunu ağzını havaya dikmiş toprağa düşen çiyi içmekte olan "oğlan"ın yüzüne dökmesin, diye gökyüzüne yakaracaktı. Belki de kedi haliyle yine korkacaktı. Üstelik etoburlara özgü ağzıyla portakal falan da yiyemeyecekti herhalde. Hemen oracıkta, ruhunun kökünden yayılan bir soğuk, zihnini titretti. Hayır. Kedisinde vücuda gelmesi mümkün değildi. Bir gün damağında, gırtlağında, dört ayaklı bünyesinin tamamında, fare yemek için bastırılmaz bir arzu duymaktan korkuyordu. Büyük ihtimalle ruhu kedinin bedenini işgal etmeye başlayınca portakal yeme arzusu yerini, iğrenç bir fareyi canlı canlı yeme arzusuna bırakacaktı. Fareyi bir kovalamacanın ardından dişlerinin arasına alacağını düşününce ürperdi. Kaçmak için debelenen hayvanın son çırpınışlarını, serbest bıraktığı hayvanı tam yuvasına sığınacakken yeniden yakaladığını hayal etti. Hayır. Böyle bir şeyi asla yapamazdı. Temiz ruhların mekân bellediği bu uzak ve gizemli âlemde ebediyen kalmayı bile buna yeğlerdi.

Ama bundan vazgeçip ölünceye kadar unutulmuş bir hayat sürmek de zordu. Neden fare yemeyi arzulayacaktı ki? Bu kadın-fare sentezinde kim baskın çıkacaktı? Bedene ait hayvansı ve ilkel içgüdü mü galip gelecekti,

yoksa kadının katıksız iradesi mi? Sorunun cevabı elbette gün gibi ortadaydı. Korkacak bir şey yoktu. Kedinin bedeninde vücuda gelecek ve arzuladığı portakalı yiyecekti. Dahası, nadir mi nadir bir varlığa dönüşecek, güzel bir kadının zekâsına sahip bir kedi olacaktı. Yine herkesin dikkatinin merkezinde olacaktı... Fizikötesi kadın, böylelikle, kibrinin diğer bütün erdemlerini gölgede bıraktığım ilk defa idrak etmiş oldu.

Antenlerini havaya diken bir böceğin edasıyla bütün gücünü, evin içindeki kediyi aramaya yöneltti. Bu saatte hâlâ fırının önünde, rüyasında dişlerinin arasında bir kediotu sapıyla uyandırılacağım görerek uyukluyor olmalıydı. Ama orada değildi. Kadın yeniden onu aramaya koyuldu, ama bu sefer de fırın yerinde değildi. Mutfak eskisinden farklıydı. Evin her köşesi değişmiş, örümcek ağlarıyla dolu karanlık köşeler olmaktan çıkmıştı. Kedi hiçbir yerde yoktu. Kadın onu çatılarda, ağaçlarda, suyollarında, yatağın altında, kilerde aradı durdu. Nereye baksa değişmiş buldu. Yeniden atalarının portreleriyle karşılaşacağını sandığı yerde yalnızca arsenikle dolu küçük bir şişe buldu. O andan itibaren evin neresine baksa karşısına arsenik çıktı, kediyse ortalarda yoktu. Ev de aynı ev değildi artık. Eşyalarına ne olmuştu? En sevdiği on üç kitabının üstü neden bir arsenik tabakasıyla kaplanmıştı? Avludaki portakal ağacı aklına geldi. Yeniden suyla dolu çukurundaki "oğlan" ile karşı karşıya geleceğini düşünerek ağacın bulunduğu yere gitti. Ama portakal ağacı yerinde değildi, "oğlan" ise ağır betondan bir platformun altındaki bir avuç dolusu arsenik ve kül karışımından ibaretti. Artık sahiden son uykusuna yatmıştı. Her şey farklıydı. Evi kaplayan keskin arsenik kokusu, bir ilaç fabrikasından yayılıyormuş gibi çok kuvvetliydi.

Kadın, ilk portakalı yemeyi arzu ettiği o günün üstünden üç bin yıl geçtiğini ancak o zaman anladı.

1947

TUBAL-KABİL[3] BİR YILDIZ DÖVÜYOR

Durakladı. "Öteki" de durakladı. Artık olanlardan şüphe duyamazdı. Önceki gecelerde bu karanlık, gizemli âleme dalmamak için direnmiş; ama hayatının bütün kuvvetleri birleşip karşı koyulmaz bir güçle onu itince pes etmek zorunda kalmıştı. İstese direnebilirdi aslında. Parmaklarının arasından sıyrılmak için tepinip kıvranan bilincini avucunda tutabilmek için yeterli güce hâlâ sahipti. Bilinci artık kayıplara karışmış bir vakitte kendisine ait olan bir manzaraya takılıp kalmış; yağmurun, ölümün ıssız görünümü üstüne katı bir ısrarla yağdığı bu kış mevsiminde şaşkına dönmüştü. Bir zamanlar adam da oradaydı; gözkapaklarını kamçılayan hırçın bir dolunun altında bir heykel gibi kaskatı dikilirken beyni görüntüler yaratıyordu; dünyasını dolduran şehvetli ve acı görüntüler. Ama geri adım atmak istemiyordu. Ağzında halen taze yosunu andıran, soğuk, tuzlu ve ekşimsi bir tat vardı; neticede canı yansa bile direnmenin sonuç vereceğine inanmıştı. İçindeki isyan duygusunu körüklemek için bocalamalarla dolu geçmişinden geriye kalan bütün gücünü toparladı. Ama aniden mücadele etmenin anlamsız olduğunu idrak etti. Korkunun hayaletlerine karşı kapana kısılmış bir vahşi hayvan gibi kendini savunması, yaralı bir köpek gibi dişlerini göstermesi fayda etmiyordu. Şehvetin kargalarını kovalamak için paramparça ve kanlar içindeyken yerlerde sürünmesi fayda etmiyordu. Çocukluğunun yüksek kale duvarlarının ardına ulaşmaya çalıştı. Geçmişi ve bugünü arasında zambaklarla dolu bir hendek açmaya çalıştı. Ama mücadelesi işe yaramadı; tıpkı annesinin sütünde eksik olan ılık ıslaklığı dilinde hissetmek için solucanlarla dolu toprağı dişlediği zamanki gibi başarısız oldu. Evet. Artık bu dünya, onun ayağına gelmişti. Gerçekliğinin bütün yıkılmazlığıyla peydahlanmış, iradeden üstün bir kuvvetle ölümünün tepesine çökmüştü. Yılmadan direnmesine rağmen pes etmesinin yakın olduğunun farkına vardı. Susamıştı. Karanlık geçmişini gırtlağına kadar gecelerle dolduran ebedi susuzluğu, onu kireçli duvarlara doğru iteliyordu, çünkü artık, bu nihai gecede, sırtüstü yere mıhlanmış olduğu gibi korkunç

bir gerçekle yüzleşmek durumundaydı. İsyankârlığının belini kendi kendine, kendi elleriyle kırması gerektiğini bilmek içini acıyla dolduruyordu. Bedenini mesken edinmiş olan adam ürperdi. Sonra kımıldanmayı kesti, "öteki"nin yeniden geri çekildiğine emin olabilmek için üstünde durması gereken bu toprak parçasına sıkışıp kalmıştı. Ensesinde o kaya gibi kaskatı bakışı hissetti; ama gayet iyi tanıdığı bakış bu kez onu gafil avlamış, kurşundan bir yumruk gibi tepesine inerek dengesini bozmuş, topukları üstünde sendelemesine sebep olmuştu. "Öteki" işte oradaydı. Şüphesiz, adamın yeniden yürümeye başlayıp yeni yağan yağmurla ıslanmış sokaklarda kendisini takip etmesini bekliyordu. Şu anda hareket etmesi mümkün değildi: Burada çıt çıkarmadan durmalıyım. Taş kesilecek ve yedi asır boyunca bu konumda bekleyeceğim. Beni buracıkta tuzdan bir heykele dönüşmüş halde görmesi ve İncil'deki kadın gibi dönüp geriye bakmaması çok daha iyi. Belki de başımı çevirirsem "öteki" ile karşı karşıya geleceğim. Çalkantılarla dolu son yıllarımda peşime düşen belki de oydu.

Nefes alıp verişi sakinleşmişti ve "öteki"nin de nefes alıp verdiğini fark edebiliyordu. Bunu daha önce fark etmemişti. "Sana art arda üç yıl eşlik ettiğim ilk gelişimde bunu fark etmemiş miydin?" "Hayır." Ama şimdi, sinirleri gerilmiş halde bu ıstırap dolu sessizlikte beklerken "öteki"nin nefes alışının yavaş, duraklayan, bazen zar zor duyulan, uzaklardaki bir Ciğerden geliyormuş gibi hırıldayan ritmini hissedebiliyordu. Ama bu yine de çoğu kişi için gayet normal, alelade bir teneffüs sayılırdı. Yavaşlığı, insanın içine sancılar veren ritmi dışında hiçbir olağanüstü tarafı yoktu. "Belki de öteki etten kemikten bir adamdır, bir arkadaşın sana numara yapıyordur!" "Hayır. O 'öteki'." Enseme vuran şiddetli ve sıcak hava dalgası bu konudaki bütün şüphelerimi doğruluyor. Alkol ve eczane karışımı bu pis koku karşısında şüpheye düşmek mümkün değil. Bu koku ancak benim canlı gölgemden geliyor olabilir.

Omurgasını madenî bir kabuk gibi sarmalayan korku, biraz sonra pes edeceğinin habercisiydi. Ayak tırnaklarından başlayan bir ürperti muzırca bedenine yayılmaya, eter dumanı gibi baldırlarından, uyluklarından -evet, uyluklarından!- yukarı yükselmeye başladı, dikine kat ettiği ayaklarını ve bacaklarını önce titretti, sonraysa çimentoya dönüşmüş gibi hissizleştirdi. Çevik ve güçlü bacakları betondan birer sütuna, kurşundan birer ağaca dönüşmüştü adeta. Duman sivrilip keskinleşerek daha yukarılara, karnına

doğru yükseldi ve sonunda onu ısıran, sıcak bir meyveyi andıran kalbini ikiye bölen amansız bir dizi dişe dönüştü. Titreyen eli, duvarın sağlamlığına sığınmak için ileri doğru uzandı ama geç kalmıştı. Ölümün zehirli damağını kavramaya çalışırmış gibi ileri uzanan kolu dipsiz, sonsuz bir boşlukta kayboldu. Darmadağınık düşünceler kafasının içinde dört bir yana uçuşuyordu. Bu kaçınılmaz düşüşten onu kimse kurtaramazdı. Eti sıyrılmış, buz gibi bir el tarafından bir uçurumun kenarından aşağı itilmişti sanki. Uzaklardaki, unutulmuş, başka bir zamanda bulunan bir zemine doğru durmadan düştüğünü hissediyordu. Bu darmadağınık düşüşü esnasında, hayatı boyunca geçirmiş olduğu safhalar, hızla gözünün önünden geçiyor ve uykusuzluk eşliğinde söken gaddar şafaklarda, bütün hakikatleriyle yüreğini dağlıyordu. Dört yüz yıl süren dik ve düz bir rota izleyerek oraya, boşluğun dibine doğru düşüyordu. Evet. Başı dönüyordu. Yine başı dönüyordu. "Baş dönmesine ne deniyordu?" "Hayır, hatırlamıyorum. Bana hiç isim sorma. Kimse benimle konuşmasın artık! Beni ölümümle baş başa bırakmanızı istiyorum. Ölümümle ilk kez on iki yıl önce, tökezleyerek yüzüm ateşler içinde çarpılmış, eskiden bana ait olan bu yapay dünyanın ılık esintisi tarafından sarmalanmış halde eve dönerken karşılaştım." "Sana ait olan dünya mı?" "Evet. İşte burada, cebimde. Kes sesini ki uyanabilsin! Zavallıcığın mavi gözlerini çıkardıkları için ne kadar üzgün olduğunu görmüyor musun? Bizi burada kendi başımıza bırak ki ölümün eşliğinde bacağımızı yiyebilelim. Yarın bu sokaklardan uyurgezerler gibi ağır düşler içinde geçeceğim, hayvansı ve isyankâr açlığımla geceyi yudum yudum içeceğim, isyankârlığım yüzünden zorla kendimi yakışıklı hissediyordum,, kokainle kaplı acı gökyüzünün altında yakışıklı ve yalnızdım. Hayır. Zaman ve mekân!.." "Bu iki sözcüğü telaffuz etmeye cüret eden de kim? Onlardan ne kadar korktuğumun farkında değil misiniz? Ama hayır, zaman ve mekân diye bir şey yok. Zaman ve mekân! Mekân ve zaman... Böyle baş aşağı kalsınlar, onları nalları havaya dikmiş halde görmeye bayılıyorum!" "Lanet olsun, burada aradığınız nedir? Onu bulamayacaksınız. Baş dönmesini bulamayacaksınız, çünkü onu çoktan yatağına götürdüm. Zavallıcık. Midemde öylesine yorgun düşmüştü ki onu yatırdım. Baş dönmem bu işte. Şu anda mavi gözlerinin içinde parıltılarla uyuyor. Sakın kımıldayayım deme!" "Sol yanağına n'oldu böyle? Pardon, hanımefendi, kibritimi unutmuşum. Bir sigara daha, lütfen. Teşekkürler. Merdivendeki kadın siz değil miydiniz? Hayır mı? Sizi başka bir yerde görmüş olmalıyım o halde.

Belki de... Al bak, rahmetli babanın portresi bu. Benim babamı hiç sorma, o başka bir dünyada yaşardı. Uzun boylu, sıska, adeta şeffaf bir adamdı, sol yanağında bir tiki vardı. Zavallı ihtiyar! Artık orada, toprağın dibinde, buz gibi yatıyor, bedeni kurtlarla ve solucanlarla kaplı, kemikleri ölümün kulağında takırdıyor. Onu rahat bırak, çünkü on dört çivisi hâlâ uyluklarına çakılı. Akşamın puslu gözyaşları sırtına yağarken bacaklarında iğnelerle Isa gibi can verdi. Ama artık vertigo gibi uykuya daldı. İşte oradalar, iki kardeş gibi beraberler, mavi gözleri çıkarılacak, diye korku içindeler. Onları gözleri yukarı bakacak şekilde gömdüler. Aman, neredeyse unutacaktım, size bunları anlatıyorum ama henüz tanışmadık bile. Merdivendeki kadın siz değil misiniz? Zaman ve mekân. Demek ki bu şarkıyı siz de biliyorsunuz, ha! Ama neden öyle dediniz?" "Mekân ve zaman... İşte böyle; onları nalları dikmiş görmeye bayılıyorum!"

Şimdi sıra "öteki'ndeydi. Biraz önce göğsünün içinde telaşla çırpman kalbi, ortadan kaybolmaya başladı. Ruhunu bir saadet ve sükûnet dalgası işgal etti, kendisini uçarı ve hafif hissetmesini sağladı, yerçekimi bedeni üstünde etki göstermeyi tamamen bırakmıştı sanki. Ense köküne konuşlanmış halde yürümeye başlamasını bekleyen "öteki"ni bu sefer unutmayı başardı. Böyle kalmayı tercih ediyordu, babasının portreleriyle birlikte gömülü olduğu ölümünden sıyrılıp ölçüsüz bir biçimde büyümeye başlamasını bekleyecekti. Evet. Çerçevesinden aşağı inip yatağının yamacına oturan babası ne kadar yakışıklıydı. Tıpkı çocukluğunda gizlice görmüş olduğu gibi, onu yeniden gördü; uyku mikrobunu zerk etmek için iğneyi uyluğuna batırıyordu. Çehresi kirli toprak gibi kararıyor, bedeni odanın içinde gittikçe devleşiyordu. Bedenin büyüyüp şekilden şekle girdiğini ve sarsılmaya başlayan tavanı dövdüğünü duyumsuyordu. Babasının gerinmesiyle birlikte evin gökyüzünü andıran tavanını gümbürdeterek çökerttiğini görünce her iyi evlat gibi göğsü kabardı. Babası artık babası olmaktan çıkmıştı. Uzun boylu ve inceydi, acı dolu çığlıkların bilediği incecik bir adamdı. Kuvvetli ciğerlerini doldurup dört rüzgâra karşı şarkılar söylediğini, sesiyle ağaçların toprağın en dibindeki köklerine kadar uzandığını, insanları şaşkına çevirdiğini, şehirleri toza dumana kattığını, azgın bir çocuğunki gibi kabaran neşesini duyurmak için yumruğuyla kiliseleri devirip çanları çınlattığını duyabiliyordu. Dik alnı her an daha da güçlenerek ilerliyor, güvercinleri dört bir yana kaçıştırarak tepelere

yükseliyordu. Göğün en yüksek ve karanlık noktalarına ulaşmaktı amacı; yenilmez omuzları üstünde yükselen, canavar yarasaların kanatlarını andıran devasa kanatlarını çırparak sönmüş bir ateşin külleri gibi ışıksız ve bulanık gökyüzünü arıyordu. Babası dünyanın efendisiydi! Mahvolmuş yeryüzünde bir tek o kalmıştı, yalnız başına etrafı değiştiriyor, nehirleri ve denizleri serpiştiriyor, tufanın ilk gününde canı sıkılan bir tanrı gibi, eserinden duyduğu memnuniyet her geçen dakika azalıyordu.

Ancak bu büyüme yalnızca birkaç saniye sürecekti, inmeye başlamıştı bile. Çok geçmeden küçük, önemsiz bir varlığa dönüşecek, birbirinin aynı, kımıl kımıl bir avuç yaratık halinde çoğalarak odanın her köşesine yayılacak, yangın yerindeki karıncalar gibi oradan oraya koşuşturacaktı. Adam bu canavarlara özgü eğlenceyi izlemekten hoşlanıyor, babasının çoğaldığını görmekten akla mantığa sığmayan, büyük bir haz alıyordu. Lilliput halkını andıran bu güruhun dehşet içinde odanın köşelerinde toplanıp delici ve kindar gözleriyle kendisini izlemesinden, birbirlerinin üstünden atlamasından ve odayı tamamen dolduruncaya dek çoğalmasından memnuniyet duyuyordu. İlk seferinde ne yapacağını şaşırmış olsa da artık bu gündelik gösteriye alışmıştı. Babasını evin her yanında görmek, masaların tepesinde, yatakların altında, kitapların üstünde, fare kapanlarından ödü koparak koşuşturduğuna tanık olmak onu şaşırtmıyordu artık. Tam tersi; bu gündelik şamata olmaksızın yaşayamaz olmuştu. Bu minicik adamcıkların on-on beş tanesini avucuna almayı başarıp göz hizasına kadar kaldırmaktan hınzırca bir keyif alıyordu. Böylelikle onları daha iyi görebiliyordu. Kayıp avucundan aşağı düşmemek için çırpınan Lilliputluların yüzlerinde gördüğü dehşet ifadesine bayılıyordu. Hepsi birbirinin tıpatıp aynıydı; korkudan benizleri atmış, babasının ve daha sonra babasının portresinin sol yanağındaki tike sahip olan adamcıklardı. Morartılarla ve derin iğne izleriyle kaplı uylukları buram buram alkol ve uyku ilacı kokuyordu. Onları sıkıştırmak, yumruğunda sıkarak yok etmek için parmaklarını kıvırıp avucunu kapar gibi yaptığında tir tir titrediklerini görmek ne büyük bir keyifti! Onların zıpkın gibi mobilyalar arasında koşuşturduklarını, akvaryumda boğulduklarını veya aç balıklar tarafından yendiklerini görmek pek ilginçti. Babasının bu çoğalmış hali iğrenç bir fare baskınından farksızdı.

Artık her şeyi kusursuzca anlıyordu. "Öteki'nin geri çekilmesi bütün bu marazi hislerin geri çekilmesi anlamına geliyor; bu hisler, yenilenme sonrasında bile onu karşı konulmaz bir güçle hummanın alevlerine doğru iteliyordu. "Öteki"ni ilk kez ne zaman gördüğünü hatırlamaya çalıştı, ama baş dönmesi devam ediyor, bu mütemadiyen dönme hissi midesine kadar iniyordu. Sancı çeken bir hayvan gibi tek bir düşünceye odaklanmaya, beyninde kopan fırtınanın ortasında bir direğe tutunmaya çalıştı; ama düşünceleri hızla akıp gidiyor, anılardan oluşan bulanık bir çağlayanda birbirine karışıyordu. Dünya aniden bedeninin altından çekildi ve ip -tıpkı ilk geceki gibi- boynunu sımsıkı kavradı. Hayır. Bu kez başarısızlığa uğramasına izin yoktu. Kulaklarım dikkat kesilmiş, omurgalarımın parçalanarak birbirinden ayrılacakları ânı bekliyor. Bugün bu müthiş çatırtıyı duymak istiyorum. Aynen böyle. Aynen böyle... Pardon, siz merdivendeki kadın değil misiniz? Zaman ve mekân. Hayır. Böyle değil. Mekân ve zaman. Nallar havaya dikilmiş, işte böyle! Aman ne güzel! Artık kimse benim korkağın teki olduğumu, omurgamı parçalamak için kendimi bir ağaca veya tavan kirişine asmayı beceremediğimi söyleyemeyecek. "Bizler otçuyuz, bizler ibneyiz!" "Arkamdan 'bunları' söyleyen de kim? Kadın bugün gelmeyecek. Hayır. Merdiveniyle başka bir yere gidecek. Yarın beni bir meyve gibi tavandan sallanır halde bulacaklar, sesim ip tarafından kesilmiş olacak. İşte o, zaman ve mekân diyebileceğim... Hayır; mekân ve zaman, aman ne yaman, nallar havada! Şimdiye dek ölmüş olmalıyım. İpe asılıp havada sallanalı epey zaman geçti. Soğudum bile. Çürümeye başlamış bile olabilirim, vay canına. Artık kimse uyurgezer seslerden oluşan koroya katılıp, 'Bizler otçuyuz!..' diye kulağımın dibinde bağıramayacak." Dışarıdan, anaç bir vurguyla kendisine ismiyle seslenen ıstırap dolu sesler ve sağlam omuz darbelerini andıran gümbürtüler geldiğini duydu. Odanın duvarları bu darbelerle titriyordu. Yine o her zamanki gürültü! Birisi gürültüyü fark etti, komşular birazdan eve doluşacaktı. Bu sefer de diğer seferlerde olduğu gibi, kapılar evde toplaşan omuzlarının ağırlığı altında devrilecek, komşuların şiddetli ve kararlı omuz darbeleri onu ölümün pençesinden kurtaracaktı. Ödleğin, hödüğün tekiyim ben! Bunlar hep benim beceriksizliğim yüzünden oluyor! Bir an için egemen olduğu şakaklarımı paramparça etmeye hazırlanan bu soğuk dalgasından korktuğum için oluyor. Belki de beni başımı ayna gibi yansıtan

bir kan gölünün içinde yatarken bulsalar, daha şerefli olurdu. Belki de ölümün koku duyusunu cezbetmek için baruttan bir gül kullanmalıydım.

Bu kez "öteki"nin varlığını fark etmeye başladı. Onun her tarafa yayıldığını gözünde canlandırıyordu. Karanlık köşelerde, kapıların arkasındaydı; her kıpırtısını, her hareketini dikkatle izliyordu. O kaypak bedenini, telaşlı kaçışını görmeyi başarıyordu. Yemek odasında, "o"nun yemeklerin üstüne bir şişe afyon tentürü döktükten sonra sıvıştığını görüyordu. Her yerdeydi, babası gibi artıp çoğalıyordu; evdeydi, şehirdeydi, bütün dünyadaydı. Geceleri "o"nu duyuyordu; odasına girip onu boğmak için, gözkapaklarına kızgın iğneler batırmak için, ayaklarını kızgın demirlerle dağlamak için nefes nefese duvarları deviriyordu. Hayır. Bu gece uyuyamam. "Öteki" uyuyakalmamı fırsat bilip kapıları devirecek ve odama girip beni yatağa mıhlayacak. Portakal ağacından kopardığı kıymıkları tırnağımla derimin birleştiği yerlere batırmaya çalıştığını hissetmiştim. Kendimi savunmam gerekiyor. İçeri girmesin, diye çaprazlamasına iki kaim kalas çakarak kapıyı sağlamlaştırmalıyım. Kapının iç tarafına, buraya bir asma kilit takacağım. Bir tane de buraya. Bir tane de şuraya. Hemen bugün bir düzine asma kilit takacağım. Bin tane asma kilit! Ayrıca yatağın etrafına barikat kuracağım, sahici bir siperden farksız olacak!

Odanın ortasına bir çıngırak asacağım. İyi de, çıngırağı nereden bulacaksın? Odanın köşesinde gizlenip bana sorular soran da kim böyle? Kim?! Bir çıngırak. Bir çıngırak. Bir çıngırak! "Çıngırak" sözcüğü neden bir çıngırak gibi çınlıyor? Çıngırağı nereden bulacağım ben? Hanımefendi, bir çıngırak satın almak istiyorum. Satın alayım ki "öteki" beni gırtlaklamaya geldiğinde haberdar olabileyim. Bana bir düzine çıngırak verin. Peki, siz merdivendeki kadın değil misiniz? Bir çıngırak! Ne hoş bir sözcük! Hanımefendi, bana sözcüklerin ne renk olduğunu söyleyebilir misiniz? Sözcükler de çıngıraklar gibi çatlayabilir mi? Ne dediniz? Delirmiş miyim? Peh! Bir... Acaba delirmek üzere miyim? Zamanda ve mekânda delirmişim! Zaman ve Mekân... İşte böyle, baş harfleri büyük ve nalları havada! İyi de, "öteki"nin buraya geldiğini görmüyor musunuz? Size merdivendeki kadın olup olmadığınızı sorarsa hiç oralı olmayın.

"Öteki"ni fiziksel olarak hissetmeyi tıpkı şu anki gibi bir gecede başarmıştı. Geceleyin eve dönerken birisi tarafından takip edildiğini

hissetmişti. "Öteki" duraklamıştı - tıpkı şu anda yaptığı gibi. Sessizlik. Bu müthiş huzuru, insanı ümitsizliğe iten sükûneti kimse bozamamıştı. İki-üç blok daha yürümesi gerekiyordu. Bardan eve dönerken hep bu yolu kullanırdı. Her gece, en ufak bir tedirginlik duymaksızın adeta otomatiğe bağlayarak bu yolu kat etmişti. Ama bu kez hemen ensesinde birinin kaskatı dikildiğine emindi. Heyecandan soluk soluğa kalmıştı. Soluklanmak için bir an durakladı ve başına hücum eden kanı zaptetmeye çalıştı. Kulağı -yere iğne düşse duyan hassas kulağı- her türlü işareti algılamak için dikkat kesilmişti. Uzaklarda bir saatin vurduğunu duydu, saat gecenin üçüydü. Saat yavaşça, beklete beklete, üç kez vurmuş, kulağında ümitle çınlayan vuruşların her biri adeta korkusunu uyandırmaya niyet etmiş bir zangocun elinden çıkmıştı. Korku duymuştum! Ben. Korkmuştum. Çeşit çeşit ölümle üç kez yüzleşmiş ve her seferinde sağ salim kurtulmuştum! Tepki vermeye başlamıştı. Acaba aşırı hassas kulaklarımın bir aldanması veya sinir sistemimin ahlaksızca bir oyunu olabilir miydi bu? Yürümeye devam etmek gerekiyordu. Şu iki bloku aşmalıyım. Beni aptal bir çocuk gibi olduğum yere çakan bu korkuyu yenmeliyim.

Yavaş ama kararlı adımlarla yeniden yürümeye başladı. "Öteki" de yeniden hareketlendi. Onun kaldırımda attığı her adımı hissedebiliyordu. Mükemmel bir ahenk içinde, kendininkiyle aynı anda atılan adımlardı bunlar. Evet. Peşinde birisi vardı. Bu kez onun varlığını diğer seferlerden farklı bir biçimde hissediyordu. Artık onu duyuyor, sırtına dokunacak kadar yakınında olduğunu duyumsuyordu. Doğaüstü bir güç onu itekledi ve kimseciklerin olmadığı sokakta koşmaya zorladı. Kendine hâkim oldu. Uzun süre boyunca hareket etmeden, parmağını bile kımıldatmadan öylece durdu. Ne kadardır böyle durduğunu hatırlamıyordu ama bu anılar keşmekeşindeki bir şeyi daima hatırlayacağına emindi; topukları üstünde dönüp "öteki" ile yüz yüze geldiği an yüzüne bir kova soğuk su yemiş gibi afalladı. Gördüğü şeyi ölünceye dek unutamayacaktı!

İp, boğazını sımsıkı kavradı, bir daha asla gevşemeyecekti. Omurgalarının parçalanarak birbirinden ayrılırken çıkardıkları o müthiş çatırtıyı duydu. Yandaki odada birisi saçma sapan şeyler söylüyordu; merdivendeki kadın hakkındaydı bu sözler. Derken boğuk bir ses ısrarla ismini tekrarlayarak onu çağırmaya başladı. Tanıdık, dostane bir sesti bu; "öteki"nin sesi aşağılarda, hummasının karanlık derinliklerinde

kayboluyordu. İşte o zaman -tıpkı şimdi olduğu gibi- devrilmiş bir adam gibi, pes etmiş bir köpek gibi ölümün kenarlarına sımsıkı tutundu.

1948

ÖLÜMÜN ÖTEKİ KABURGASI

Bilmediği bir sebeple, aniden sıçrayarak uyandı. Yandaki odadan menekşe ve formaldehit karışımı keskin, baskın, şiddetli bir koku geliyor; bu koku sabah güneşiyle aydınlanmaya başlayan bahçeden gelen yeni açan çiçeklerin kokusuyla karışıyordu. Kendine gelmeye, uykusu esnasında kaybettiği aklını toparlamaya çalıştı. Şafak sökmüş olmalıydı, zira dışarıdan, bahçedeki meyve sebzenin arasında öten horozun sesi geliyordu ve açık pencereden gökyüzünün mavisi görünüyordu. Odanın loşluğunda gözlerini gezdirerek ani ve kaçınılmaz uyanışına bir açıklama getirmeye çalıştı. İçinde, uyurken odaya birinin girmiş olduğuna dair -neredeyse somut denebilecek kesinlikte- bir his vardı. Oysa yalnızdı ve odanın içeriden kapanmış olan kapısında herhangi bir zorlama izi yoktu. Pencereden giren esinti insanın içini canlılıkla dolduruyordu. Kendisini uykunun yüzeyine kadar çıkaran gerginliğe son vermek istercesine bir an hareketsiz kaldı, sonra gözlerini kapayıp sırtüstü yattı ve kaçan huzuruna yeniden kavuşmaya çabaladı. Kanı boynundaki damarlarda birikti ve göğsünde sıkışan kalbi belirgin ve çabuk bir biçimde atarak, bozuk bir araba motoru gibi gümbürdemeye başladı. Son birkaç dakikayı gözünde canlandırdı. Belki de tuhaf bir rüya görmüştü. Kâbus görmüş bile olabilirdi. Hayır. Gördüğü rüyadan sıçrayarak uyanması için herhangi bir sebep yoktu.

Hareket halindeki bir trendeydi (hatırlamaya başladım) ve pencereden dışarıyı seyrediyordu (bu rüyayı sıklıkla görürdüm), cisimlerin hâkim olduğu manzara, dallarından ustura ve makas gibi berber eşyalarının sarktığı (şimdi saçımı kestirmem gerektiğini hatırladım) yapay ağaçlarla doluydu. Sıklıkla gördüğü bu rüya şimdiye dek hiç sıçrayarak uyanmasına sebep olmamıştı. Ağaçlardan birinin ardında erkek kardeşi, başka birinin ardındaysa önceki gün toprağa verilmiş olan ikizi vardı. İkizi elini kolunu sallayarak (bu ânı gerçek hayatta da yaşamıştım) treni durdurmasını işaret ediyordu. Mesajının işe yaramadığını fark edince vagonun ardından koşmaya başlamış ve en sonunda nefes nefese, ağzından köpükler saçarak

yere yığılmıştı. Elbette saçma, mantıksız bir rüyaydı ama yine de huzuru kaçmış halde uyanmasına sebebiyet verecek bir tarafı yoktu. Gözlerini yeniden kapadı ve sıkılmış bir yumruk gibi damarlarından geçen kanın şakaklarında attığını hissetti. Tren kurak, kısır, bıkkınlık verici topraklara dalmıştı ki sol bacağında hissettiği bir sancı, dikkatini manzaradan ayırmasına sebep oldu. Ayağının orta parmağında (ayağımı vuran bu ayakkabıları kullanmaktan vazgeçmeliyim) bir şişlik olduğunu fark etti. Gayet doğal bir tavırla cebinden bir tornavida çıkarttı ve şişliği yarıp delerek başını çıkardı. Çıkardığı başı özenle küçük, mavi bir kutuya yerleştirdi (rüyalar renkli midir?) ve yağlı, sarı bir ipin ucunun açık yaradan dışarı fırladığını gördü. Zaten bunu bekliyormuş gibi hiç istifim bozmadan ipi dikkatle tutup yavaşça çekmeye başladı. İp kalın bir kordona dönüşse de rahatça, acı vermeden dışarı çıkıyordu. Bir saniye sonra başını kaldırdı ve vagonda kimsenin olmadığını ve erkek kardeşinin diğer bir kompartımanda, üstünde kadın elbiseleriyle bir aynanın önünde dikilmiş, elinde bir makasla sol gözünü çıkarmakta olduğunu gördü.

Her ne kadar bu rüya midesini bulandırsa da kan dolaşımını neden etkilediğini anlayamıyordu, zira önceden gördüğü dehşetengiz kâbusların ardından dinginliğini korumasını bilmişti. Ellerinin buz kesmiş olduğunu hissetti. Menekşeyle karışık formaldehit kokusu hâlâ hissediliyordu; iyice keskinleşmiş, adeta saldırganlaşmıştı. Gözlerini kapayıp nefesinin hızlanmasına engel olmaya çalıştı ve biraz önce bölünen rüyasına dönebilmek için aklına önemsiz şeyler getirmeye çabaladı. Örneğin, üç saat sonra cenaze levazımatçısına gidip ödemeyi tamamlaması gerektiğini düşündü. Odanın köşesinde, bir cırcır-böceği kanatlarını kaldırdı ve odayı, insanın içine işleyen, tiz sesiyle doldurdu. Adamın gerginliği yavaş ama kesin bir biçimde gevşedi ve bedenindeki kasların da gevşemesini sağladı; yumuşak ve kalın yatağına gömüldüğünü hissetti ve bedenine yayılan tatlı bezginlik hissi sayesinde yerçekimine karşı koyarak hafiflediğini, kendi maddi varlığının bilincinden uzaklaştığını duyumsadı. Onu tanımlayan, hayvanlar âleminde kati ve tartışılmaz bir noktaya yerleştiren, birçok sistemin bileşiminden oluşan akıl almaz yapısını hayatta tutan ve şekilleri belirgin organları sayesinde akıllı hayvanlar hiyerarşisinde yukarıda kalmasını sağlayan şey bu dünyevi, somut varlığıydı işte. Uysallaşan gözkapakları korneasının üstüne yavaşça düşüyor, kol ve bacakları yavaşça

benliklerini şaşırarak bağımsızlıklarını kaybediyorlardı; bütün bedeni kocaman, tek bir organa dönüşmüştü adeta; ve adam daha derindeki, daha sağlam köklere, yani mutlak ve nihai bir uykunun ebedi köklerine erişebilmek için ölümlü köklerinden kopmuştu. Dışarıda, dünyanın öbür tarafında, cırcırböceğinin gürültüsünün duyularını ortadan kaldırıncaya dek devam ettiğini duydu. Duyuları artık içine dönmüşler, onu yeni ve daha az karmaşık bir zaman ve mekân algısına kavuşturmuşlar ve bu ıstırap verici, menekşeyle karışık keskin formaldehit kokuları ve böceklerle dolu maddi dünyanın varlığını bulanıklaştırmışlardı.

Dinginliğin o çok arzuladığı ılıklığıyla sarmalanmış halde, günlük ve suni ölümünün kırılgan uçarılığını hissetti. Keyifli, kolay ve ideal bir dünyaya daldı; cebir denklemleri, sevgi dolu vedalar ve yerçekimi gücüyle kirlenmemiş; adeta bir çocuğun elinden çıkmış bir dünyaydı bu.

Rüyalarla hakikatin arasında bulunan bu muhteşem düzlemde ne kadar süre kaldığına emin değildi; ama gırtlağı bir bıçakla kesilmiş gibi ansızın hafızası yerine geldi; yattığı yerde sıçradı ve ikiz kardeşinin, ölen kardeşinin, yatağın kenarında oturduğunu hissetti.

Yine önceki seferki gibi kalbi bir yumrukmuşçasına sıkılıp ağzına kadar yükselerek onu kalkmaya zorladı. Doğan günün ışıkları, ötmeye devam eden cırcırböceği, iyi düzenlenmemiş bir klavye gibi aksayan kalbi ve ciğerleriyle baş başa oluşu, adeta ayrı bir evren olan bahçeden yükselen taze esinti... gerçek dünyaya dönmesinde bütün bunların payı vardı; ama bu kez sıçrayışının sebebini kavrayabiliyordu. Huzurlu, sakin, düşüncelerden arınmış halde uyukladığı birkaç dakika ve (ancak şimdi hatırladım) gece boyunca, sebatla direnmesine rağmen hafızası gözünün önüne tek, sabit ve değişmez bir görüntü getirmişti. Evet. O neredeyse farkına bile varmadan "bu" düşünce giderek güçlenmiş, bedenini doldurup içini tamamen kaplamış, bir resmin fonuna dönüşerek öteki düşüncelerin arkasına kurulmuş, gündüzleri ve geceleri zihnini işgal eden dramın ana direği, omurgası olmuştu. İkiz kardeşinin cesedinin düşüncesi, hayatının her yanına işlemişti. Şimdi topraktan paketinin içinde bıraktıkları yerde uzanan, gözkapakları yağmurun etkisiyle titreşen ikizinden korkmaya başlamıştı.

Darbenin bu kadar şiddetli olabileceği hiç aklına gelmemişti. Yeniden aralık pencereden içeri süzülmeye başlayan koku, kemiklerle dolu ıslak

toprağın kokusuyla karışıyor, burnuysa yabani insanlara özgü müthiş bir hevesle kokuların bu neşeli buluşmasını içine çekiyordu. Onu sıska bir köpek gibi uluyarak yorganların altında kıvranır halde görmesinin, tümörün köklerinden sırtına yayılan sancıyı tırnaklarıyla parçalamaya çalışırken tuzla doluymuş gibi kupkuru gırtlağından çıkan son çığlığı duymasının üstünden saatler geçmişti. Çenesinin, can çekişen bedenine ölümün kendisi gibi hırsla, inatla yapışan hakikate isyan eden bir hayvanınki gibi kasılmasını unutamıyordu. İkizinin canından can kopuyormuşçasına kıvrandığı son anlarına tanık olmuştu. Tırnaklarını duvarlara geçirmeye çalıştığı ve canının son damlası kanı çekilen parmaklarının arasından kayıp gittiği sırada, kangren, böğrüne tatminsiz bir kadın gibi çullanmıştı. Sonra onun çarpık bir biçimde, bitkinlikle ve ter içinde yatağa yığıldığını görmüştü. Köpük içindeki dişleri dünyaya son bir gülümseme göndermişti, insanın kanını donduran, dehşet verici bir gülümseme... ve ölüm, küllerden oluşan bir ırmak gibi kemiklerinin üstünden akmıştı.

Sancısı kesilen karnındaki tümör işte o zaman aklıma geldi. Onun yuvarlak olduğunu gözümde canlandırdım (şimdi o da aynı hissi duyuyordu); dâhili bir güneş gibi şişkin, yapışkan ağlarını bağırsaklarının dibine kadar uzatan sarı bir örümcek gibiydi. (İç organlarının yaklaşan fiziksel bir tehlike karşısındaymış gibi gerildiğini hissetti.) Belki eskiden benim de onunki gibi bir tümörüm vardı. Küçük ama bir cenin gibi gittikçe büyüyen ve midemin duvarlarını döven bir yuvar olmalıydı bu. Herhalde uykusuz bir çocuk gibi huysuzca derinlere doğru hareketlenmeye, yer değiştirmeye başladığında, bağırsaklarımdan körlemesine geçtiğinde, (saplanan sancıya katlanabilmek için ellerini midesine götürdü), asla kavuşamayacağı rahmin kucaklayıcı sıcaklığını arayarak tedirgin ellerini gölgelere doğru uzattığında, masalsı bir hayvan gibi yüz ayağını birden kullanarak iri ve sarı bir göbek bağı ördüğünde onu hissedeceğim. Evet. Belki ben de, tıpkı ölen kardeşim gibi ben de iç organlarımın kökünde bir tümör taşıyorum. Bahçenin gönderdiği koku şimdi geri çekilerek yerini kuvvetli, keskin ve mide bulandırıcı bir kokuya bırakıyordu. Zaman şafağın kıyısında takılıp kalmıştı sanki. Önceki gece boyunca cesedin kaldığı yan odadan keskin bir formaldehit kokusu gelmeye devam ediyordu. Kesinlikle bahçenin kokusundan çok farklı bir kokuydu bu. Daha sancı veren, türlü çiçeklerin birbirine karışan kokusundan çok daha belirgin bir kokuydu. Bir

kez koklandı mı daima cesetlerle ilişkilendirecek bir kokuydu. Morglarda kullanılan formik aldehitinki gibi soğuk ve coşkun bir kokuydu. Aklına laboratuvarı geldi. Saf alkolde muhafaza edilmiş iç organları, kuş leşlerini hatırladı. Formol basılmış bir tavşanın eti kaskatı kesilip kurur, o şirin yumuşaklığını kaybeden tavşan ebedileşir ve sonsuza dek böyle kalırdı. Formaldehit. Nereden çıkacak bu koku? Çürümeyi engellemenin tek yolu buydu. Biz insanların damarlarında formol aksaydı saf alkole batırılmış o anatomik heykellerden farksız olurduk.

Dışarıdan gelen sese kulak verdi; gittikçe hızlanan yağmurun damlaları, aralık pencerenin camını tıklatıyordu. Taze, neşeli, yeni bir hava dalgası nem yüklü halde içeri girdi. Ellerinin üşümesi artarak damarlarındaki formolü hissetmesini sağladı; bahçenin nemi kemiklerine kadar işlemişti adeta. Nem. "Orası" çok nemliydi. Kış gecelerinde otların arasından aşağı akan yağmurun kardeşinin sırtında biriktiğini, akışkan bir çimento gibi bedeninde gezindiğini tiksintiyle gözünün önüne getirdi. Ölülerin, geri dönüşü olmayan, nihai bir ölüme kavuşmak için farklı bir dolaşım sistemine ihtiyaç duyduklarını düşündü. Şu anda yağmurun dinmesini, yaz mevsiminin diğer mevsimleri bastırarak sonsuza dek sürmesini arzuluyordu. Cama vuran damlaların ıslak tıkırtısından iğreniyordu. Mezarlıkların toprağının kuru, daima kuru kalmasını arzuluyordu, çünkü toprağın altında yatan adam, on beş gün sonra nem iliklerine kadar işlediğinde kendisinin aynısı, tıpatıp eşi olmayacaktı artık.

Evet. İkizdiler, birbirlerinin tıpatıp aynısıydılar, kimse onları ilk bakışta ayırt edemezdi. Önceden, ikisi de ayrı hayatlar sürerken ikiz kardeşler gibi değil, basit ve ayrı yaşamları olan, farklı adamlardı onlar. Ruhsal açıdan hiçbir ortak noktaları yoktu. Oysa şimdi, hakikatin dehşeti omurgasız bir hayvan gibi sırtından yukarı tırmanırken içinde bir şeyler eridi, bir boşluk belirdi, sırtında bir uçurum açılmış veya aniden bedeni ortadan ikiye yarılmıştı sanki; bu hissi şekli şemail belli, fiziksel, mükemmel bir geometriye sahip bedeninde duyumsamıyordu; şu anda korkular içinde olan bedeninde değildi bu his; kendininkinin ötesinde, anne rahminin sıvı karanlığında yanında olmuş ve kadim bir soyağacının dallarına kendisiyle birlikte tırmanmış bir bedendi bu; dört büyük büyükbabasının ve onların eşleri olan dört büyük büyükannesinin kanındayken de yanındaydı; çok eskilerden, dünyanın başlangıcından geliyor, ağırlığında, gizemli varlığında

evrenin bütün dengesini sırtlanıyordu. Belki de o İshak ve Rebeka'nın kanını taşıyordu, belki de topuğundan tutarak doğduğu kardeşi nesilden nesle, geceden geceye, öpücükten öpücüğe, aşktan aşka sıçramış, gece yolculuğu yaparcasına damarlardan ve erbezlerinden geçerek annesinin rahmine varmıştı. Artık denge bozulmuş, denklem çözülmüş olduğu için atalarının gizemli yolculuğu ona gayet gerçek ve sancılı görünüyordu. Kişisel ahenginde, gündelik ve biçimsel bölünmezliğinde bir şeylerin eksik olduğunun farkındaydı; Yakup topuk bağından ebediyen kurtulmuştu!

Kardeşi hasta yattığı sırada böyle şeyler hissetmemişti, çünkü kardeşinin hummadan ve sancıdan eğrilip çarpılmış yüzü kendininkinden oldukça farklı bir hal almış, sakalı uzamıştı. Ama hareketsizleşip ölümün kollarına düşünce cesede çekidüzen versin, diye bir berber çağrılmıştı. Tertemiz iş aletini yanında getiren beyaz önlüklü adam içeri girdiğinde o da duvara dayanmış halde odadaydı. Berber bir orkestra şefi gibi mahir el hareketleriyle ölünün sakalını köpükle kaplamış (ağzı köpükler içinde. Ölmeden önce onu böyle görmüştüm) ve yavaşça, müthiş bir sırrı açığa çıkaran birisi gibi, onu tıraş etmeye başlamıştı. "Bu" korkunç fikir işte o zaman aklına düşmüştü. Ustura hareket edip de ikiz kardeşinin soluk ve dünyevi çehresi ortaya çıktıkça adam bu cesedin kendisinden çok farklı olmadığını, kendisiyle aynı kaynaktan doğduğunu, kendisinin bir tekrarı olduğunu hissetmeye başlamıştı. Aynadaki görüntüsünün ebeveynleri tarafından çekilip çıkarıldığını ve gördüğü şeyin ayna karşısında tıraş olan kendi yüzü olduğunu düşünmeye başlamıştı. Her hareketine karşılık veren bu görüntü artık bağımsızlığını ilan etmişti. Daha önce de defalarca, her sabah tıraş olurken bu yüzü görmüştü. Yine de kendi görüntüsünün sakalını tıraş ederek fiziksel varlığını kenara koyan adamı izlemek çarpıcı bir tecrübeydi. O anda bir camın karşısına geçse görüntüsünün camdan yansımayacağına, fizik bilimi buna açıklama getiremese de, adı gibi emindi. Bir ikizi olduğunun bilincine varmak böyle bir şeydi işte! İkizi bir cesetti! Çaresizce tepki göstermeye çalışarak duvarın sert yüzeyine dokundu ve dokunuşu içini güvenle doldurdu. Berber işini bitirdi ve makasın ucuyla cesedin gözkapaklarını kapadı. Gece titreşerek odanın üstüne çöktü, dünyayla bağını koparmış olan ceset, dermansız yalnızlığıyla kalmıştı. Artık iki kardeş de birbirinin aynıydı. Birbirine, insanı ürpertecek kadar çok benzeyen, tıpatıp aynı iki kardeş.

Birbirine derinden bağlı bu iki ruha kafa yorduğu sırada olağanüstü, beklenmedik bir şeyin gerçekleşeceği içine doğdu. İki bedenin mekânsal ayrılığının hemen hiç belli olmadığını, ikisinin de tek bir bütünleşik ruhu paylaştığını düşündü. Belki de ölünün organları çürümeye başlayınca kendisinin canlı bedeni de içten içe çürümeye başlayacaktı.

Yağmurun cama daha da şiddetli vurmaya başladığını ve cırcırböceğinin gürültüsünün aniden kesildiğini duydu. Elleri iyice üşümüş, ölülere mahsus bir biçimde buz kesmişti. Keskin formaldehit kokusu aklına, çürüyen ikiz kardeşinin ta yattığı buz gibi çukurdan kendisiyle iletişim kuruyor olabileceğini getirdi. Bu düpedüz saçmalık! Belki de olay tam tersi işliyordur; yetki, hayatta kalan, canlı olan, canlı hücrelere sahip olanın elindedir! Belki de -bu plana göre- çürümeden korunmak için yaşam ile ölüm arasında bir denge kuracaklar ve ne ona ne de kardeşine zarar gelecektir. Ama bundan nasıl emin olunabilir? Çürüme, morarmış kollarıyla canlılar dünyasını işgal ederken gömülü kardeşinin çürümeden kalabilmesi ancak bu şekilde mümkün olmaz mı?

Son varsayımının daha olası olduğuna kanaat getirdi ve pes ederek vaktinin dolmasını beklemeye koyuldu. Eti yağlanıp yumuşamıştı ve bütün bedeninin morumsu bir maddeyle kaplandığını hissetti. Kendi vücut kokusunu içine çekmek istedi ama yalnızca yandaki odadan gelen soğuk ve benzersiz formol kokusunu alarak ürperdi. Artık hiçbir şey onu kaygılandırmıyordu. Cırcırböceği yine köşesinde ötmeye koyuldu ve odanın tavanının tam ortasında beliren iri bir su damlası yere damladı. Adam, damlanın sesini duyunca hiç şaşırmadı, çünkü odanın tavanındaki ahşabın eskimiş olduğunu biliyordu, yine de bu damlayı oluşturan suyun taze, hoş ve dostane olduğunu, göklerdeki daha güzel, daha geniş ve aşk, sindirim sistemi ve ikizler gibi aptal olaylarla dolu olmayan bir yerden geldiğini hayal etti. Belki de bu damla, odayı bir saat veya bin yıl içinde ağzına kadar dolduracaktı, böylece bu ölümlü zırh eriyecek, belki de -neden olmasın?-bu boş beden birkaç saniye içinde yoğun bir albümin ve serum karışımına dönüşecekti. Artık her şey aynıydı. Kendisiyle mezarı arasında yalnızca kendi ölümü vardı. Teslimiyet içinde iri, ağır, mükemmel damlaya kulak verdi; damla başka bir dünyaya doğru düşüyordu - akıllı hayvanların yanlışlar ve saçmalıklarla dolu dünyasına.

1948

AYNAYLA SOHBET

Önceki hikâyedeki adam, geceleyin yakasına yapışan kaygıları ve huzursuzluğu unutup saatler boyunca mışıl mışıl uyuduktan sonra, gün çoktan ağarmışken ve şehrin gürültüsü, aralık pencereden içeri dolup odayı tamamen işgal ederken uyandı. Ruhunda başka türlü şeylere yer kalmadığından, içini kaplayan büyük ölüm kaygısını, mutlak korkusunu, kardeşinin dilinin altındaki kil parçasını düşünmek üzereydi. Ama bahçeyi aydınlatan neşeli güneş ışığı sayesinde dikkati daha alelade, daha dünyevi ve haliyle müthiş iç dünyasından daha az hakiki olan diğer yaşamına kaydı. Sıradan insan, gündelik hayvan yaşamı aklına -sinir sistemi ve hassas karaciğerinin yanı sıra- bir burjuva gibi uyumasının ne kadar imkânsız olduğunu getirdi. İşyerindeki bilmece gibi çözülmesi zor muhasebe işlemlerini, tekerleme gibi karmaşık rakamları düşündü ve bunda elbette burjuva matematiğine özgü bir şeyler vardı.

Saat sekizi on iki geçiyor. Kesinlikle geç kalacağım. Parmak uçlarını çenesinden başlayıp yanağına kadar gezdirdi. Anten gibi çalışan parmakları, pürüzlü cildinin yeni çıkmakta olan sert kıllarla kaplı olduğunu algıladı. Sonra avucunu hafifçe açtı ve dikkatle, tümörün yerini bilen bir cerrah gibi özenle yüzünü yokladı ve yumuşak yüzeyin altındaki, gerçekliğiyle kimi zaman ıstırabını dindirmiş olan katı maddeyi hissetti. Bedenindeki dermansız koşullar, parmak uçlarının hemen altında -ve derisinin iyice gerilip kemiğinin kemiğine değdiği noktada- çeşitli düğümler, dokulardan ve minicik dünyalardan oluşan tıkış tıkış bir evren yaratmıştı, onu bunlar ayakta tutuyor, etten zırhını doğal halinden daha az dayanıklı kılıyor, kemiklerini nihai konumlarına getiriyordu.

Evet. Başı yumuşak yastığına gömülü, bedeni iç organlarının dinlenmesini sağlayacak şekilde uzanmıştı, böyle yatay haldeyken yaşamın tadını daha çok çıkarıyor, kendi prensiplerine daha kolay bağlı kalabiliyordu. Azıcık güç sarf ederek gözkapaklarını kapadığında kendisini

bekleyen külfetli ve yorucu işlerin sorunsuzca, ne zaman ne de mekân açısından ödün vererek çözülmeye başlayacağını biliyordu; işlerini tamamladığında, bedenini oluşturan kimyasal maceranın azıcık bile sekteye uğramasına gerek kalmayacaktı. Tam tersi, gözkapakları böyle kapalıyken hayat enerjisinden müthiş tasarruf ediyor, organizmasının gereksiz harcamalar yapmasını tamamen engelliyordu. Rüyalar denizine dalmış haldeki bedeni, tıpkı gerçek dünyasındaki varlıklar gibi hareket edebilecek, yaşayabilecek, evrim geçirebilecekti. Daha özel ihtiyaçları içinse yaşam gereksinimi fiziksel bütünlüğüne zarar gelmeden tatmin edebilecek şekilde -daha fazla olmasa da- benzer yoğunlukta duygular tadabilecekti. Böylelikle gerçek dünyadakinden farksız olmalarına rağmen canlılar ve cisimlerle birlikte yaşamak çok daha kolay hale gelecekti. Tıraş olmak, otobüse binmek, işyerinde denklemler çözmek gibi işler, rüyasında basit ve kolay hale gelecek ve nihayetinde içinde aynı tatmini duymasını sağlayacaktı.

Evet. En iyisi bunu böyle yapay şekilde yapmaktı, önceden de hep böyle yapmıştı zaten; aynanın aydınlık odada hangi tarafta kaldığını bulacaktı. Ancak ağır ve kaba bir makinenin gürültüsü başlamakta olan rüyasını ansızın bölüverdi. Normal dünyaya dönünce sorunun vahameti de ağırlaşıyordu. Yine de, bitkinliğine ilham veren tuhaf teorisi onu başka bir algı noktasına itmişti ve ağzının istemsiz bir biçimde iki yana gerilerek gülümsediğini ta omzunda hissetti. Keyfi kaçmıştı. (Derinlerdeyse gülümsemeye devam ediyordu). Yirmi dakika sonra defterlerimin başında olabilmek için tıraş olmam lazım. Banyo sekiz çabuk yapınca beş kahvaltı yedi. Sosisler bayatlamış bozulmuş Mabel'in bakkal dükkânı salamlar sosisler vidalar ilaçlar içkiler burası tıpkı bir şey kutusu gibi ama şimdi sözcüğü unuttum. Salı günleri otobüs yedi dakika gecikir. Pendora. Hayır, Peldora. Böyle değildi. Toplamda yarım saat. Vakit yok. Sözcüğü unuttum, her şeyin içinde olduğu bir kutu işte. Pedora. Pe ile başlıyor.

Sabahlığını giyinip lavabonun karşısına geçti, saçı başı birbirine karışmıştı ve tıraşsızdı, uyku akan gözlerini aynaya çevirdi ve bıkkınlıkla kendisine baktı. Karşısında ölü kardeşinin yeni kalkmış halini görünce hafifçe sıçrayıp ürperdi. Bitkin suratı, bir türlü uyanamayan bakışları kardeşininkinin aynıydı.

Yeniden kımıldadı ve aynaya hoş bir gülümseme göstermesini sağlamaya yetecek kadar ışık gitti, fakat ışığın geldiği gibi geri çekilmesiyle birlikte ihanete uğradı ve -niyetinin tersine- iğrenç bir biçimde sırıttı. Su. Sıcak su gürül gürül akıyor ve adamla cam arasında beyaz ve yoğun bir buhar yükseliyordu. Böylece -bu anlık kesintiden faydalanıp hızlı davranarak- kendi vaktini, aynanın sırrındaki cıvanın vaktiyle kavuşturmayı başardı.

Usturanın keskin tarafını deri kemere sürttü ve çıkan ses -içine kadar işleyip- kulaklarını adeta buz gibi metal parçalarıyla doldurdu; buharın yarattığı -gitgide yoğunluğu azalan- sisin arasından yeniden öteki suratı gördü, fiziksel rahatsızlıklar ve geometrinin yeni bir hacim vermeye, sağlam bir ışık göndermeye çalıştığı matematik kuralları yüzünden çarpılmıştı. Surat yine karşısındaydı, kendininkiyle bir olan nabzı atmaktaydı, çarpık biçimde sırıtıyordu, buğusu geçmiş olan diğer nemli aynadan kendisine bakan bu gülümseme hem samimi hem dalavereci bir ciddiyete sahipti.

Gülümsedi. (Gülümsedi.) Dil çıkardı-kendi kendine. (Dil çıkardı-gerçek haline.) Aynadakinin dili, sarı bir tabakayla kaplıydı, "Miden bu aralar rahatsız," diye teşhis koydu (konuşmadan gülümseyerek) sırıtarak. Yeniden gülümsedi. (Yeniden gülümsedi.) Ama bu kez yansımadaki gülümsemede aptal, yapay ve sahte bir hava sezdi. Sağ (sol) eliyle saçını düzeltti (saçını düzeltti) ve hemen çekingen bakışına karşılık verdi (ve gözden kayboldu) . Aptal bir çocuk gibi aynanın karşısına geçip ağzını yüzünü oynatmak tuhafına gitmişti. Yine de herkesin ayna karşısında benzer hareketlerde bulunduğunu düşündü ve kızgınlığı daha da arttı, çünkü herkes aptalsa kendisi de onlardan aşağı kalmıyordu. Sekiz on yedi.

Ajanstan kovulmak istemiyorsa acele etmesi gerektiğini farkındaydı. Bir süredir kendisi için düzenlediği günlük cenazelerin çıkış noktası bu ajanstı.

Sabun ve fırçayla temas etmenin getirdiği rahatlık kaygılarını bir an için unutmasını sağlamıştı. Sabun köpüğü yüzünde, damarlarının oluşturduğu ağın üstünde geziniyor ve yaşamsal makinesinin işleyişini kolaylaştırıyordu. Böyle normale dönmüş haldeyken sabunlaşmış beyninde Mabel'in bakkalını karşılaştırmak istediği sözcüğü daha rahat bulabileceğini

düşündü. Peldora. Mabel'in çömlekçisi. Paldora. Şarküterisi veya ilaç deposu. Veya hepsi tek seferde: Pendora.

Sabun yeterince köpürmüştü. Yine de fırçayı adeta tutkuyla sürtmeye devam etti. Köpükleri izlemenin onu çocuk gibi sevindirdiği belliydi, bu ağır ve katı sevinç ucuz bir şarap gibi kalbine işliyordu. Heceyi biraz daha kurcalayıp sıkıştırırsa sözcük olgunluğa ulaşıp patlayacak, zayıf hafızasının karanlık ve kirli sularında yüzeye çıkacaktı. Ama bu kez, tıpkı öncekilerde olduğu gibi, aynı sistem tarafından etkisiz hale getirilip dağıtılmış parçacıklar, bir araya gelerek bütünü oluşturamadılar ve adam sözcükten temelli vazgeçme noktasına geldi: Pendora!

Zaten bu işe yaramaz arayıştan vazgeçmesinin vakti gelmişti de geçiyordu, zira (ikisi de bakışlarını kaldırdı ve göz göze geldiler) ikiz kardeşi rahat ve kararlı hareketlerle sol elindeki (adam da sağ eliyle onu taklit etti) sabunlu fırçayla çenesini beyaz köpükle kaplamaya başlamış, çok geçmeden gerekli bölge tamamen köpük içinde kalmıştı. Bakışlarını başka tarafa çevirdi ve saatin kollarının duruşu onu yeni bir ıstırap teoreminin çözümünü aramaya itti: sekiz on sekiz. Yeterince hızlı davranmıyordu. Dolayısıyla hazırlığını vaktinde bitirmeye karar verdi ve kemik saplı usturasını serçeparmağının yardımıyla kontrol ederek tıraş olmaya koyuldu.

İşini üç dakika içinde bitireceğini hesapladıktan sonra sağ (sol) kolunu sağ (sol) kulağının hizasına kadar kaldırdı ve aynadaki yansımasının hareketlerinin tıraş olmayı müthiş zorlaştırdığını aklından geçirdi. Her hareketi tekrarlamak için ışığın neredeyse aynı anda gerçekleşen gidiş ve dönüşünün hızını belirleyip ona göre bir sürü hesap yapması gerekiyordu. Ancak aynadaki sanatçı, onun belirlediği hızın kareköküne eşit bir hızda karşılık vererek matematikçiyi alt etti, ve sanatçının düşünceleri ışığın vuruş açısına göre yeşil, mavi ve beyaz ışıltılar saçan usturaya kaydı. Hızla -matematikçi ve sanatçı artık rahattı- usturayı sağ (sol) yanağına indirip dudağının kenarına kadar kaydırdı, sonra da yansımadaki çevresi köpük kaplı sol yanağın tertemiz göründüğünü görüp tatmin oldu.

Henüz usturayı silkeleyip temizlemeye bile fırsat bulamamışken mutfakta pişen ve yahninin ağır ve yağlı kokusunu taşıyan bir buhar bulutu banyoya doldu. Dilinin altındaki titreşimi hissetti, yağlı etin insanı dinçleştiren lezzetini aklına getirince ağzı hemencecik sulanıvermişti.

Böbrek yahnisi. Mabel'in sabıkalı dükkânında nihayet bir şeyler değişmişti. Pendora. Bu da değildi. Salçayla pişen sakatatın çıkardığı ses, aslında önceki gece duymuş olduğu, pencereyi çekiç gibi döven yağmurun sesiyle birlikte kulağında çınladı. Dolayısıyla galoşlarını ve yağmurluğunu giyinmeyi unutmamalıydı. Salçalı böbrek. Şüphe yoktu.

Bütün duyuları arasında itimatsızlığı en çok hak edeni koku duyuşuydu. Ama beş duyusuna ve hayalini kurduğu ziyafet hipofiz bezinin iyimserliğinden öte olmamasına rağmen, o sırada işini bir an önce bitirmek, beş duyusundan daha acildi. Kesin ve hafif hareketlerle (matematikçi ve sanatçı birbirlerine dişlerini gösterdiler) usturayı önden (arkadan) arkaya (öne) ve yüzünün sol (sağ) köşesine doğru gezdirdi. Bu esnada sol (sağ) eliyle de cildini gerip düzleştiriyor, böylece usturanın kolay kaymasını sağlıyordu. Usturayı önden (arkadan) arkaya (öne) ve yukarıdan (yukarıdan) aşağıya gezdirerek aynı anda (ikisi de soluk soluğa) tıraşlarını bitirdiler.

Ama adam son anda, sağ eliyle sol yanağında son düzeltmeleri yaparken aynada kendi dirseğini fark etti. Dirseği gözüne iri, tuhaf, yabancı görünmüştü, üstüne üstlük şaşkınlıkla fark etti ki aynı şekilde iri ve yabancı gözler devrile devrile çelik usturaya odaklanmaya çalışıyordu. Birisi kardeşimi boğazlamaya çalışıyor. Kuvvetli bir kol. Kan! Acele edince hep aynı şey oluyor işte.

Aynada gördüğü kanamayı kendi yüzünde bulmaya çalıştı ama parmağına kan bulaşmadı ve herhangi bir kesik hissetmedi. Şaşkına dönmüştü. Cildinde kesik yoktu ama orada, aynada, öteki adamın kesiği hafifçe kanamaktaydı. Ve önceki huzursuzluğunun tekrarlanmasından dolayı duyduğu öfke içinde uyanarak gerçeğe dönüştü.

Şimdi, aynanın karşısında, yine aynı hissi duymaya, bir ikizi olduğunun bilincine varmaya başladı. Oysa çenesi (yuvarlak; aynı surat) karşısında duruyordu işte. Gamzesindeki kılları usturanın ucuyla kesmesi gerekiyordu.

Telaş bulutunun ardında, yansımasının yüzünde kaçamak bir gülümseme gördüğünü sandı. Büyük bir hızla tıraş olduğu hesaba katılırsa (ve matematikçi dizginleri tamamen eline aldı) ışık hızının aradaki mesafeyi bütün hareketleri gösterecek şekilde kat edememesi mümkün müydü?

Acaba kendini zorlarsa yansımasından hızlı davranıp tıraş olmayı ondan bir hareket daha önce bitirebilir miydi? Ya da (ve sanatçı kısa bir mücadele sonunda matematikçiyi saf dışı bırakmayı başardı) yansıma canlanıp -günleri rahat geçsin diye- dışarıdaki öznesinden daha yavaş bitirmeye karar vermiş olabilir miydi?

Yüzünde bariz bir kaygıyla sıcak su musluğunu açtı ve ılık, yoğun buharın yükseldiğini hissetti. Yüzüne su çarparken midesinin gurultusu kulaklarına kadar geliyordu. Yeni yıkanmış havlusunun hoş sertliğini cildinde hissedince temiz bir hayvan gibi memnuniyetle derin bir oh çekti. Pandora! Sözcük bu işte: Pandora.

Şaşkınlıkla elindeki havluya baktı ve gözlerini kapadı, kafası karışmıştı, bu esnada aynada, kendininkinin eşi bir surat, yüzünde çaprazlamasına kırmızı bir çizikle iri gözlerini açmış, bön bön onu izliyordu.

Gözlerini açtı ve gülümsedi (gülümsedi). Artık hiçbir şeyi umursamıyordu. Mabel'in bakkal dükkânı Pandora'nın kutusundan farksız!

Salçalı böbreğin sıcak kokusu öncekinden de daha davetkâr bir biçimde burnunu gıdıkladı. Ruhundaysa koca bir köpeğin kuyruk sallamaya başladığını memnuniyetle duyumsadı.

1949

ÜÇ UYURGEZERİN ÇİLESİ

Kadın artık oradaydı, evin bir köşesinde yalnız başınaydı. Birisi bize, onun eşyalarını -yeni kesilmiş odun kokulu elbisesini, çamurda yürümek için kullandığı hafif ayakkabılarını- buraya getirmeden önce, onun o yavaş, tatlı zevklerden yoksun, gizli gizli sıkıştırıldığı, kireç ve çakıltaşından mürekkep bu katı yalnızlıktan başka çekici yanı olmayan yaşama alışamayacağını söylemişti. Birisi bize, onun da bir çocukluğu olduğunu söylemişti -ve bunu hatırlamamız için uzun zaman geçmesi gerekmişti. Belki de o sırada buna inanmamıştık. Ama şimdi, onu gözlerinde korku dolu bir ifadeyle, parmağı dudaklarında, bir köşede oturur halde görünce, belki de bir çocukluğu olduğunu/yağmurun serin dokunuşunu hayatında en az bir kez hissettiğini, beklenmedik bir gölgeyi andıran bedenini daima profilden görülecek şekilde tuttuğunu kabul etmeliydik.

Onun devasa iç dünyasına rağmen tamamen insan olduğunu kavradığımız o akşamda bütün bunlara -ve fazlasına- inanmıştık. Aniden, içinde bir cam kırılmışçasına ıstırap dolu çığlıklar atmaya başladığında fark etmiştik bunu; her birimize ismimizle seslenmiş, gözyaşları içinde daha ne kadar yanında oturacağımızı sormuştu; bizlerse şamatamız cam kırıklarını bir araya getirebilirmiş gibi şarkı söyleyip alkış tutmaya koyulmuştuk. Onun bir zamanlar bir çocuk olduğuna ancak o zaman inanabilmiştik. Kendini toparlayıp öne eğilerek yüzünü önlüğünün eteğiyle örtmeden, burnunu silmeden, gözünde yaşlarla bize, "Bir daha rüya görmeyeceğim," dediğinde çığlıkları, uyanan ağaçlardan ve derin nehirlerden kopup gelen bir vahiy gibiydi adeta.

Üçümüz birden konuşmadan, aynı düşüncelere sahip olduğumuza inanarak avluya çıktık. Belki de evin ışıklarını yakmanın pek de iyi olmayacağını düşünüyorduk. Kadın -belki de- yalnız kalmayı arzuluyordu, karanlık köşesinde oturmuş, hayvanlığa geçişinden sonra baki kalacak olan son örgüsünü örüyor olmalıydı.

Dışarıda, avluda, böceklerin oluşturduğu yoğun sisin içinde oturup onu düşünmeye koyulduk. Bunu daha önce de defalarca yapmıştık. Hayatlarımızın her gününde yaptığımız şeyi bir kez daha yaptığımız söylenebilirdi. Yine de, o gece farklıydı; kadın bir daha rüya görmeyeceğini söylemişti ve biz, onu tanıdığımız kadarıyla kâbusunun gerçeğe dönüştüğüne emin olmuştuk. Bir üçgen oluşturacak şekilde oturup onun soyut, aciz bir biçimde ortamızda olduğunu, toza dönüşmesinin ritmini titizlikle ölçen sayısız saatlere kulak verdiğini gözümüzün önüne getirdik. "En azından ona ölmesini dileyecek kadar değer verdik," diye düşündük hep birlikte. Ama onu böyle istiyorduk; çirkin ve soğuk, gizli zaaflarımıza sefilce katkı sağlayarak...

Uzun zamandır, çok eskilerden beri yetişkindik. O ise, her şeye rağmen, evin yaşça en büyüğüydü. O gece orada olabilir, yanımızda oturabilir, etrafı sağlıklı evlatlarıyla çevrili olarak yıldızların parıltılı nabzını hissedebilirdi. Varlıklı bir burjuvanın karısı veya bir adamın metresi olsaydı, evin saygı uyandıran hanımı olacaktı. Ama belki de bağımlılıkları veya erdemleri profilden bakınca görülmediği için düz bir çizgi gibi uzanan tek bir boyutta yaşamaya alışmıştı. Bunu yıllar öncesinden biliyorduk. Bir sabah uyanıp da onu, avluda ağzını yere yapıştırmış, toprağı sarsılmaz bir şevkle ısırırken gördüğümüzde pek şaşırmamıştık. Birisi bize onun ölü olduğunu söylemişti; ikinci katın penceresinden avlunun katı zeminine kafa üstü düşmüş ve çarpılıp kaskatı kesilmiş halde oracıkta kalakalmıştı. Ancak sonraları onu sağlam tutan şeyin mesafelerden duyduğu korku, boşluğun karşısında duyduğu doğal dehşet olduğunu anlamıştık. Onu omuzlarından tutup kaldırmıştık. Bedeni zannettiğimiz kadar katı değildi. Tam tersi, iç organları gevşeyip yerlerinden kurtulmuş gibiydi, henüz katılaşmaya başlamamış ılık bir ölünün bedenini andırıyordu.

Onu yüzü güneşe bakacak şekilde, aynaya bakıyormuş gibi oturttuğumuzda gözleri açık, ağzıysa mezar toprağıyla kirlenmişti. Kollarımızın arasından, dalgın ve cinsellikten uzak bir ifadeyle bizlere baktığında ne kadar dalgın olduğunu anlamıştık. Sonra gülümseyip gözlerini yeniden bizlere çevirmiş, uyanık halde evde dolaştığı gecelerdeki gibi soğuk ve sessiz bir biçimde gülümsemeye devam etmişti. Avluya kadar nasıl geldiğini bilmediğini söylemişti. Sıcaktan bunaldığını, bir cırcırböceğinin kulakları sağır eden gürültüsünü duyduğunu ve -kendi

deyimiyle- odasının duvarının yıkılacağını sandığını ve yanağı beton zemine yapışık halde aklından pazar ayini dualarını geçirdiğini söylemişti.

Oysa biz onun hiçbir duayı hatırlamadığını biliyorduk; tıpkı bize uyuduğunu söylediğinde zaman algısını kaybettiğini bildiğimiz gibi. Cırcırböceğinin dışarıdan ittirdiği duvara için için destek oluyordu, birisi omuzlarını kavrayıp duvarı araladığında ve onu güneşle karşı karşıya getirdiğinde derin uyku halinde olduğunu biliyorduk.

O gece avluda otururken onun bir daha rüya görmeyeceğini biliyorduk. İçimizi acıtan şey belki de onun donuk ciddiyeti ve karanlık köşelere sıkışarak yaşama konusundaki ısrarıydı. İçimizi acıtıyordu bu, tıpkı onu yine şimdi bulunduğu köşede oturur halde gördüğümüz o gün olduğu gibi; ve onun evin içinde bir daha gezinmeyeceğini söylediğini duyduk. Başta ona inanamadık. Aylar boyunca onun başı dik, omuzları çökük halde, durmadan ve yılmadan günün her saatinde odadan odaya dolaştığını görmüştük. Geceleri karanlıklarda gezinirken bedeninin çıkardığı yoğun gürültüyü dinlemiş ve yatağımızda uyanık halde onun temkinli ayak seslerine kulak vermiş, sesleri takip ederek evin içinde adeta onunla birlikte gezinmiştik. Bir keresinde bize cırcırböceğini aynanın sırında gördüğünü, böceğin katı saydamlığa batmış olduğunu ve ona ulaşmak için camın yüzeyini aştığını söylemişti. Bize asıl ne anlatmaya çalıştığını biliyorduk, ama havuzdan yeni çıkmış gibi vücuduna yapışan ıslak elbisesinin de farkındaydık. Bize olan biteni anlatmasına fırsat vermeden evdeki böcekleri temizlemeye karar verdik: Onun tutkuyla bağlandığı cisimleri yok edecektik.

Duvarları temizlettik, avludaki çalıları kestirdik, gecenin sessizliğini kaplayan çöp kalıntılarını süpürdük adeta. Ama onun gezindiğini, cırcırböceklerinden bahsettiğini bir daha duymadık, ta ki son yemeğinden sonra üstümüze diktiği gözlerini bizden ayırmadan beton zemine oturduğu ve "Buraya oturacak ve burada kalacağım," dediği âna kadar; bunu duyunca ürpermiştik, çünkü neredeyse büsbütün ölümü andıran bir varlığa benzemeye başladığını görebiliyorduk.

Bunun üstünden uzun zaman geçmişti ve biz bile onu orada oturur halde, örgüsünü örerken görmeye alışmıştık, sanki yalnızlığının içinde erimiş ve onu görmemize rağmen, doğuştan gelen var olma özelliğini

kaybetmişti. Dolayısıyla artık rüya görmeyeceğini biliyorduk; zira bunu bize bir daha asla gezinmeyeceğini söylediği zamanki kendinden emin kararlılığıyla söylemişti. Çok geçmeden bize, "Bir daha görmeyeceğim/" ya da, "Bir daha duymayacağım," diyeceğine emin gibiydik. Ayrıca yaşamsal fonksiyonlarını birer birer bertaraf etmesinin gayet insancıl bir olay olduğunu ve duyularının sırasıyla ortadan kalkacağını biliyorduk; bu durum biz onu, hayatında ilk kez uykuya dalmış gibi duvara yaslanmış halde buluncaya dek sürüp gidecekti. Belki bunun gerçekleşmesine daha çok vakit vardı, ama üçümüz o gece avluda otururken, en azından evde bir çocuk doğduğu sanrısına kapılabilmek uğruna, onun yeniden doğduğuna inanabilmek için, onun kırık camı andıran tiz ve ani ağlamasını duymayı arzulamıştık.

1949

NATANAEL'İN ZİYARETİ

Dört rüzgâr, sokağın köşesinde bir araya geliyordu. Buluşmanın tam ortasında, adamın gri kravatı bir an için doğu yönünde dalgalandı ve çok geçmeden (başka bir rüzgârın etkisiyle) yön değiştirdi; bir süre zıt yönlere uçuştuktan sonra dört rüzgârın oluşturduğu dengeye kapılarak hareketsizleşti. Natanael küçük bir dokunuşla düzelttiği kravat düğümünün bir an için kendine ait bir canı olabileceğini aklından geçirdi. Belki de verdiği kararda bunun etkisi vardı. Belki de kravatın bağımsız, kendi iradesine sahip bir varlık gibi boynunda kımıldandığını hissettiğinde, kravatın bile kendisinin birkaç dakika önce almaya korktuğu bir riski almaktan çekinmediğini düşündü. Bakışlarını aşağı çevirip parlaklığını kaybetmiş ayakkabılarına baktı. "Belki de riske girmememin sebebi buydu," diye tahminde bulundu. Zira ayakkabıları pekiyi durumda değildi.

Yürüyerek sokağın ortasındaki ayakkabı boyacısının yanına gitti. Boyacı delikanlı, ayakkabıları cilalamaya başlamadan önce popüler bir şarkıyı ıslıkla çalarak boya aletlerini düzenlerken adam bir sigara yaktı. Adam aşağı bakınca boyacının kırmızı boya kavanozunu gördü. Delikanlının titizlikle bacağına bağlamış olduğu parlatma bezlerini gördü. Fırçalarını gördü; bir tanesi kırmızı boyayla kaplıydı. Siyah boya için öteki fırçayı kullanıyor olmalıydı. Delikanlı yarım portakalın kesik yüzünü sol ayakkabının ucuna sürmeye başlayınca Natanael meyvenin serinletici ekşiliğini ayak parmaklarında hissetti ve neredeyse aynı anda damağında portakalın tadını duyumsayınca ağzında sulu ve tatlı bir salya birikmeye başladı. Boyacı, portakalı ayakkabısına değil de diline sürmüştü sanki. Boyacı sandığının tıklatıldığını duyunca gayriihtiyari bir biçimde ayak değiştirip diğer ayağını takoza koydu.

Natanael delikanlının yüzünü ancak o zaman (portakalın tadı ağzından tamamen silindiğinde) gördü. "Genç bir yüzü var," diye düşündü. En azından bu mesafeden öyle görünüyordu; ve boyacının işini yaparken ki

usta hareketlerini birkaç saniye boyunca izlemeye koyuldu. Ansızın (ağzındaki portakal tadının son damlası da geçip gittiğinde) Natanael, "Bekâr mısınız?" diye sordu.

Delikanlı bakışlarını kaldırmadı. Başı öne eğik halde kırmızı boyayı sağ ayakkabıya sürmeye devam etti. Sürmesi bitince karşılık verdi:

"Duruma göre değişir."

"Ne demek, duruma göre değişir?" diye sordu Natanael.

"Bekârdan ne kastettiğinize göre değişir," diye karşılık verdi boyacı, başını kaldırmadan.

Natanael sigarasından bir fırt çekti. Dirsekleri dizlerine dayanacak şekilde öne doğru eğildi. "Evli olup olmadığınızı kastediyorum."

"Öyleyse işin rengi değişir," dedi delikanlı ve müşterisinin yeniden ayak değiştirmesi için sandığı fırçasının tersiyle tıklattı.

"Bu durumda bekârım, evet," dedi.

Natanael sol ayağını yeniden takoza koydu. Boyacı ilk sorunun böldüğü popüler şarkıyı, kayıtsızca, yine ıslıkla çalmaya koyuldu. Bir an sandalyesinde gerinip başını geriye atan Natanael son bir fırt çektiği sigarasını ağzından ayırmadan dirseklerini yeniden dizlerine dayadı. Sigaranın dumanı yüzünden tek gözünü kapamak zorunda kaldı. Sigarayı dudaklarından ayırmadan yeni bir soru sordu ama sorduğu soruyu kendisi bile anlamamıştı. Elini kaldırıp sigarayı dudaklarından çekerek ağzını konuşmaya müsait hale getirdi. "Bunun adı nedir?" diye sordu.

Delikanlı ıslık çalmayı kesti. "Ne?"

"Bunun adı nedir, diye sordum," dedi Natanael.

"Onu duydum," dedi boyacı. Ayakkabıyı fırçalamayı bıraktı ve sorulan soruyu anlayabilmek için başını kaldırdı. "Adını sorduğunuz şeyin ne olduğunu anlayamadığım için sordum."

"Islıkla çaldığınız şarkının adını soruyorum," dedi Natanael.

"Öyleyse işin rengi değişir," dedi delikanlı. "Şarkının adını bilmiyorum."

Fırçayı bir hokkabaz gibi elinde çevirip işine döndü ve takozun üstünden kaymak üzere olan ayakkabıyı yeniden yerine yerleştirip sabitledi. "Birilerinin söylediğini duymuştum, oradan aklımda kalmış," dedi ve daha da yüksek tonda ıslık çalmaya koyuldu.

Natanael, ayaklarını yeniden yere basınca ayakkabılarının ağaçların arasından süzülen ışığın etkisiyle kızıl bir parıltı yaydığını gördü. Yepyeni görünüyorlardı. Hatta öyle yeni görünüyorlardı ki şimdi de takım elbisesi eskiymiş gibi göze batmaya başlamıştı. Sigarasının izmaritini sokağın öbür tarafına fırlatıp cebinden çıkardığı bir banknotu boyacıya uzattı. Delikanlı ise bozuk parası olmadığını söyledi.

"Önemli değil," dedi Natanael. "Köşedeki bakkala gidip bozdururuz." Böylece gecikmiş bir mevsimin beklentisi içinde ihtiyarlamaya başlayan kederli ağaçların gölgelediği sokakta yürümeye koyuldular. Sokağın ortasına geldiklerinde elleri ceplerinde, işaretparmağının etrafına sardığı banknotla oynayarak yürümekte olan Natanael istemeden konuştu: "Bunları sever misiniz?" Konuşmaya karar bile veremeden söyleyivermişti bu sözcükleri.

Delikanlı bu kez bakışlarını ona çevirmeden, "Ne?" diye sordu.

"Sever misiniz bunları, diye sormuştum," diye tekrarladı Natanael.

Delikanlı, "Anladım," dedi ve ancak o zaman hafifçe yan dönüp adama baktı. "Sevip sevmediğimi sorduğunuz şeyin ne olduğunu anlayamadığım için sordum."

Natanael, "Ağaçlan kastediyorum," dedi ve başının hizasındaki küçük bir dalı koparmak için elini cebinden çıkardı.

"Öyleyse işin rengi değişir," dedi delikanlı. "Ama nereden baksanız, duruma göre değişir."

Natanael, "Hangi duruma göre?" dedi ve kopardığı dalın yapraklarını parmağına doladığı banknota bastırdı.

"Ağaçlarla ne yapmak istediğinize göre değişir," dedi boyacı.

Natanael bir an durakladı. Ellerini yeniden pantolonunun ceplerine sokup sırtını yola, yüzünü delikanlının yürümeye devam ettiği kaldırıma

döndü. "Görsel bir şölen olarak hoşlanıp hoşlanmadığınızı kastediyorum."

"Görsel şölen ne demek bilmiyorum," dedi boyacı, başını çevirmeden.

Natanael, "Gördüğünüz hoş şeyler işte," dedi ve yeniden yürümeye koyuldu.

"Öyleyse işin rengi değişir," dedi boyacı. "Ama açıkçası bakılıp durmaktan başka işe yaramayan ağaçları sevmiyorum." Omzunun üstünden geriye bakıp, "Başka bir işe yaramaları gerekli," diye yorumda bulundu.

Sokağın köşesine varmışlardı. Uygun adım karşıdan karşıya geçtiler, üzerlerine bir dalgınlık hali çökmüştü; delikanlının son sözleri tartışmayı tamamen sonlandırmıştı adeta. Natanael bakkala girip bir paket sakız satın aldı (şekerleme kavanozunda gözüne ilk o çarpmıştı) ve boyacının önünde dikilerek kendisini beklediği kapıya döndü. Delikanlının eline iki tane bozuk para ve sakız kutusunu tutuşturup sakız sevip sevmediğini soracak oldu; ama boyacı hemen arkasını dönüp teşekkür etmeden oradan uzaklaştı.

Adam kısa bir süre önce dört rüzgârın kravatını uçuşturduğu sokağın köşesinde yeniden dikilip kravatının düğümünü düzeltti. Düğüm artık canlı gibi değildi. Başıboş gezinen herhangi bir adamın boynunda görülebilecek türden alelade, gri bir kravattı alt tarafı. Yine de -kravat canlı hayvanlara özgü ilkel içgüdüsünü kaybetmiş olsa da- adam kararını çok önceden vermişti. Artık kendini iyi hissediyordu. Takım elbisesi biraz pejmürde olsa da ayakkabıları tertemizdi. Yalnızca azıcık çaba sarf edip (mümkünse gözleri kapalı halde) yarım blok yürümesi gerekiyordu; ama sokak yönünde değil diğer taraftaki cadde yönünde. Köşeden sonraki altıncı eve girmeliydi. Altıncı olduğunu biliyordu, çünkü kapılan saymıştı, gerçi ışıkları yanan tek ev orası olduğundan buna pek gerek yoktu. Bulunduğu sokaktan daha önce hiç geçmemişti; bunun sebebi buranın oturduğu daireye olan uzaklığından ziyade kendisinin hep aynı yolu kullanmasıydı. Hayatı boyunca dairesinden işyerine giderken her gün aynı yolu kullanmıştı. O akşama dek alışılmış yolunu bozmaya hiç lüzum görmemişti. Hava sıcaktı; ağaçların soluması sayesinde ılık ve diri bir nitelik kazanmış havayı solumayı arzuluyordu. Nereye gittiğini bilmeden yürümekteydi. Ne kadar süredir başıboş gezindiğini kendisi de bilmiyordu. Tam dönüşe geçmişken hemen ötedeki, salon penceresinde sayısız süsün dizilmiş olduğu bir ev gözüne çarptı.

Salonun köşesindeki kanepede yalnız başına bir kadın oturmaktaydı. Her an gelmek üzere olan birini bekliyormuş gibi kendinden emin bir havası vardı. Kendi doğumunun, hatta beklediği kişinin doğumunun bile öncesinden beri bu ânı bekliyormuş gibi bir havası vardı. Güzel bir kadın değildi (diye hatırladı Natanael, halen karar verememiş halde köşede beklerken), genelgeçer güzellik anlayışına en azından ilk bakışta uymuyordu. Sırtını ışığa dönmüş, öylece oturuyordu. Bekliyordu. Natanael onu görünce -bu an bekleme tamamlanmadan geldiğine göre- kadının kendisini bekliyor olabileceğini düşündü. Hayatında görmediği bu biricik adamı bekliyordu.

Biraz önce dört rüzgârın düğümlendiği boşluğun tam ortasında dikilen Natanael bir türlü karar veremiyordu. Kendisi ile kadın arasındaki yarım bloku koşarak aşması gerekiyordu. Bu kararı alamadıkça kendini suçlu hissediyordu. Altı ev ötede bir kadın kendisini beklerken sokağın köşesinde kararsızlıkla öylece dikilmiş bir adam olmaktan öteye gidemediği için suçluluk duyuyordu. İçini işgal eden bu tezatlarla dolu hissin, bedeninde konuşlanan bu ıstıraplı tatsızlığın sebebini ilk başta anlayamamıştı. Ama şimdi (düşününce) hiçbir şey yapmazsa duyacağı pişmanlıkla birlikte yaşamanın ne kadar zor olacağını idrak ediyordu, oysa kravatının düğümünü bir kez daha düzeltip kararını verse bir saniye içinde her şeyi çözebilirdi. Bilinci son kararı vermeye henüz vakit bulamadan, bodur ağaçların temiz kokusuyla kaplı bulvar boyunca ağır ve bilinçsiz adımlarla yürümeye başladığını fark etti.

Son anda, kendine gelip yön duyusunu yeniden kazandığında hâlâ vazgeçip geri dönebilirdi. Yine de yürümeye devam etmeyi seçti. Kadınsa hâlâ aynı yerde, eteğini bacaklarının üstüne doğru toplamış halde köşesinde oturmaktaydı. Adam pencerenin önünden geçtiğinde kadın hiç oralı olmadı; ne duruşunu değiştirdi ne de bakışlarını diktiği muğlak noktadan gözlerini ayırdı. Kanepenin havını dalgın bir tavırla, sanki her çekiştirmede bekleyişini ölçüyormuş gibi yolmaktaydı. Natanael evin kapısına doğru yaklaştı. Kararsızlığı sürdüğünden kapının eşiğinde duraksadı. Sonra ani bir kararla dudaklarını ısırarak içeriye girdi.

Kadın uykudan uyandırılmış gibi dalgınlığından sıyrıldı; birazcık gerindi; başını hafifçe iki yana salladı ve önünde ses çıkarmadan, kımıldamadan duran adama baktı. Adamın tanıdık bir havası vardı. Kadın

kendisine baktığında Natanael ayaklarının mucizelerin omurgasına değdiğini duyumsadı. Kadın alışılmışın epey dışındaki sesiyle ne arzu ettiğini soruduğundaysa Natanael yeniden kravatının düğümünü düzeltti ve düğümün varlığını, parmakları mucizenin kıyısına değmişçesine hissetti.

"Ne arzu etmiştiniz?" diye tekrarladı kadın.

"Sizinle evlenmek istiyorum," dedi Natanael. Kendi ağzından çıkanı duyduğunda bu sözleri neden söylediğini henüz idrak bile edememişti. Tek bildiği, kanepede oturan kadının o anda hakiki bir kadına, kendisininse tanımadığı bir evin ortasında dikilen, yalnız, başıboş, yolunu şaşırmış bir adama dönüştüğüydü.

Kadın bir şey söyleyecekmiş gibi ağzını açsa da kendine hâkim oldu. Bariz biçimde öfkelenmiş ve gözlerini yine Önceden dalgınlıkla izlediği noktaya dikmişti ama bu kez yüzünde içinden gelen doğal boşvermişlik ifadesi yoktu. Yüzündeki ifade artık sahteydi; rahatsızlığının bir yansımasıydı. Bacak bacak üstüne attı; elinin tersiyle eteğinin kenarını düzeltti. Sonra ellerini birbirine kenetleyip eteğin örttüğü dizkapağına işaretparmağıyla vurmaya başladı. Natanael kadının karşısına oturmuştu. Kadın yan yan ona baktı ve bedeninin içinden gelen, nabız atışı gibi, gizemli ve kuvvetli bir ritme kulak veriyormuşçasına başını hafifçe kımıldatmaya başladı. Natanael'in sabırlı ve dokunaklı bir kayıtsızlıkla oturduğu koltukta hâlâ beklediğini görünce sırtını dikleştirdi, avuçlarını dizlerine dayayıp öne doğru eğildi, kısa ve öz konuştu: "Lütfen dışarı çıkın." Çıkmadığı takdirde Clotilde'yi çağıracağını da ekledi.

Natanael yeniden kravatının düğümünü düzeltti. Normalde bunu pek yapmazdı; ama şimdi, Clotilde'nin kim olduğu hakkında zerre kadar fikri olmamasına rağmen, düğümüne dokunmaya ihtiyaç duymuştu. Artık daha sakindi. Kadının belki de konuşmayı keseceğini düşündü; ama evden ayrılmadığı takdirde Clotilde içeri girebilirdi. Clotilde'nin kim olduğunu bir bilseydi... Onunla tanışmak istiyordu.

"Sözlerimde ciddiyim, señora," dedi ve dirseklerini koltuğun kolçaklarına dayayıp öne doğru eğildi. "Sizinle evlenmek istiyorum," diye tekrarladı, aslında bambaşka bir şey söylemeyi düşünmüş olmasına rağmen.

"Clotilde ile evlenmek istiyorum," diye düşünmüş ama bunu söylemeye cesaret edememişti.

Beklenmedik bir şey olmak üzereydi; zira kadın düşmanca tavrını tamamen bir yana bıraktı ve salonda yeniden yalnız başına kalmış gibi dalgın, kayıtsız bir havaya büründü. Natanael kollarını kolçaklara dayayınca kendini konuşmaya devam etmesine yetecek denli güçlü hissetmişti. Eve girmeye karar vermeden önce düşündüklerini şimdi dile getirmesinin yakışık alıp almayacağına emin olmasa da üstlendiği görevlerden birini yerine getirmiş olduğu için cüretli ve memnundu. Ayrıca bir kadını ilk kez ziyaret eden bir adamın konuşmayı sürdürmesi şarttı. Clotilde'yi çağıracak, diye düşündü. Olsa olsa böyle olacaktı.

Natanael, "Elbette," dedi ve bir an duraksayıp sözünü tamamladı, "siz beni anlamıyorsunuz." Sesine ikna edici, tanıdık bir hava katmaya çalışarak konuşmaya devam etti: "Sürekli ayakkabı boyacıları gibi davranmanın âlemi yok," dedi; bu sözleri söylemeyi ne zaman aklından geçirdiğinin yine farkında değildi.

Kadın bacak bacak üstüne atmış ve kolları kucağına düşmüş halde, tepki vermeden, kayıtsızca oturmaya devam etti. Neden böyle davrandığını, (yeniden konuşmaya başlayan adama karşı) düşmanca tutumunu neden sürdürmediğini kendisi de bilmiyordu belki. Evinde yine hiç kimse yokmuş gibi davranıyordu.

Natanael son sözlerinde bir takım düzeltmeler yapması gerektiğini hissetti.

"Ayakkabı boyacıları da kararsız insanlardır," dedi. "Bekâr olup olmadıklarına bile iki posta düşünmeden yanıt veremezler. Bazen, insan ayakkabılarını boyatıyorken onlara bekâr olup olmadıklarını soruverir, onlarsa hep aynı ahmak cevabı verirler: 'Duruma göre değişir...'"

Kadın halen kayıtsızlığını koruyordu. Kucağında hareketsiz duran elleri durumla baş etmenin sırrını çözmüş gibi görünüyordu. Ne de olsa (diye düşünüyor olmalıydı kadın) herhangi bir gerekçesi olmaksızın bir eve giren bir adam, oturmaya devam etmek için farklı bir gerekçesi olmadığı takdirde, aynı şekilde dışarı çıkacaktır. Kadın, karşısında oturan adamın bulamadığı gerekçenin de bu farklı gerekçe olduğunu düşünüyor olmalıydı.

Natanael, "Sizce haksız mıyım, senorita?" diye konuşmaya devam etti, adeta coşkuya kapılarak. "Bir erkeğin bekâr olmamasının tek yolunun evli olmasından geçtiği konusunda haksız mıyım sizce?"

Kadın bunu duyunca alaycılıkla gülünçlük arasında gezinen küçük bir kahkaha atmadan duramadı. Karşısındaki adamın zararsız olduğunu ve kendisiyle dalga geçmekten başka bir şey istemediğini aniden anlayıvermiş gibi bir hali vardı. Kadın sahiden de böyle düşünmüş olacaktı ki adamı gözlerini kaçırmadan süzmeye başladı, öyle ki Natanael hayatında ilk kez baştan aşağı süzülüyormuş gibi hissetti.

Kadın dudaklarında bir gülümsemeyle gözlerini başladığı noktaya döndürdü, Natanael ise yeniden Clotilde'yi düşünmeye başlayıp konuştu:

"Ciddiyim, señora. Bekâr olduğunu söylemeden önce evli olup olmadığını bilmediğini söyleyen kişiler olsa olsa ayakkabı boyacısıdır."

Kadın kendini daha fazla tutamadı. Gerginliği havaya karıştı; samimi bir kahkaha attı ve karşısındaki yabancıya, şaşırtıcı derecede cilveli bir tavırla, böyle saçma şeyler anlatmayı bırakmasını söyledi. "Artık gitmenizin vakti geldi," dedi.

Natanael ise gülümsemedi. Tam tersi, kadının yüzünü daha iyi seçebilmek için öne doğru biraz daha eğildi. Sesi aniden farklı bir renge büründü. "Anlattıklarım saçma değil, ben gayet ciddiyim," dedi ve eline bir sigara aldı.

"Ayakkabı boyacıları dünyanın en kararsız insanlarıdır," diye tekrarladı.

Kibrit kutusunun kenarına sürterek ateşlediği bir kibritle sigarasını yaktı ve kibrit çöpünü kül tablasına atmak için ayağa kalktı, bir yandan da konuşmaya devam ediyordu. Ayakkabı boyacılarının pek kayıtsız, pek saf olduklarını, hayatlarında en çok bayıldıkları şeyin isimlerini bilmedikleri şarkıları ıslıkla çalmak olduğunu söyledi. "Şarkının adını bilseler fena olmaz mıydı?" dedi. Müzik unutulmuş anılan canlandırdığı için ıslık çaldıklarını söyleseler fena olmaz mıydı? "Ama hayır, sadece ıslık çalıyor olmak için ıslık çalıyorlar," dedi ve işaretparmağını kadına doğru uzattı.

"Saçmalık, diye buna denir işte."

Kadın gözlerini adama dikti. Fakat gözleri adamın gizemli bir sarhoşluğun hücum edip aydınlattığı çehresinden, koltuğun kolçağında duran eline kaydı. Külü düşmek üzere olan bir sigara tutan bu el, iri ve bakımsızdı. Natanael söylediklerinin kadının ilgisini çekip çekmediğine aldırmadan konuşmaya devam ediyordu. Artık kendi söylediklerini bile doğru düzgün dinlemeden tıpkı dairesinin kapısının ardında hep yaptığı gibi, yalnız başına konuşuyordu.

"Söylediklerimde ciddi olduğumu anlamalısınız, señora. Ağaçların yeşillerine hayran olmakla kalmayıp bir işe yaramalarını da isteyen bir adamla karşılaştığınız takdirde onun bir ayakkabı boyacısı olduğuna emin olabilirsiniz."

Kadın aniden konuşmaya başlayarak adamın sözünü kesti. "Artık tam olacak," dedi. Kanepede dimdik oturup konuşmaya devam etti:

"Halım sigara yanığı yüzünden mahvolursa tam olacak."

Natanael sigara tutan elini kımıldatmadan iyice öne eğildi ve sehpada duran kül tablasını alıp koltuğun kolçağına koydu. Kendini kadınla uyum içindeymiş gibi hissediyordu ve bu uyumun ister istemez gülünç olduğunun farkında değildi. Sigaranın külünü silkeleyip bir nefes daha çektikten sonra hiç de hayal kırıklığına uğramadığını fark etti. Belki de artık kadının aptal ve kayıtsız olduğunu düşünüyordu. Belki de ayakkabı boyacısının verdiği cevapların normal zekâya sahip bir kadına ilginç gelebileceğini düşünüyordu. Oysa -onca zaman bekleyip durduğu- bu kadın, ayakkabı boyacılarının kafalarının nasıl işlediğinden ziyade kendi halısının temizliğine kafa yoruyordu. Vicdansız bir kadın bu, diye düşündü ve bakışlarını yeniden ona çevirdiği anda kadın öfkeyle sabrının taşmak üzere olduğunu tekrarladı. "Ayakkabı boyacılarınız umurumda bile değil," dedi buz gibi bir tavırla.

"Bunu fark etmiştim," dedi Natanael. Evde kendini yalnız başına hissetme sırası ona gelmişti.

Ayağa kalkmak yerine dirseklerini koltuğun kolçaklarına iyice yerleştirmesinin sebebi belki de buydu. Sigarasından bir nefes daha çekti. "Sizden ümidi kestim," dedi, sözcüklerindeki her geçen saniye olgunlaşan

lezzetin tadını çıkararak. "Sizden ümidi kestim; ama belki Clotilde beni anlayacaktır."

1950

MAVİ KÖPEĞİN GÖZLERİ

Aniden bana baktı. Bana ilk kez baktığını zannediyordum. Ama çok geçmeden, omzumda ve sırtımda hissettiğim yapışkan ve yağlı bakışını benden ayırmadan üzerinde şamdan olan sehpanın arkasından dolandığında, asıl benim ona ilk kez baktığımı fark ettim. Bir sigara yaktım. Acı ve yoğun dumanı içime çekip oturduğum sandalyeyi arka ayaklarından birinin üstünde dengeleyerek döndürdüm. Ardından kadının orada olduğunu gördüm, her gece olduğu gibi şamdanın yanında durmuş, gözlerini üstüme dikmişti. Birkaç dakikadır birbirimize bakmak dışında başka bir şey yapmamıştık. Ben arka ayaklarından biri üstünde dengeleyerek oturduğum sandalyeden ona bakıyordum. O ise iri elini sehpanın üstüne koymuş, ses çıkarmadan dikildiği yerden bana bakıyordu. Gözkapakları her gece olduğu gibi parıldıyordu. Derken her zamanki rutinimizi hatırladım ve "Mavi köpeğin gözleri" dedim. O da elini sehpadan çekmeden, "Evet. Artık bu sözü asla unutmayacağız," dedi ve iç geçirerek sehpanın yanından ayrıldı. "Mavi köpeğin gözleri. Bunu her tarafa yazmıştım."

Onun tuvalet masasına yanaştığını gördüm. Aynanın yuvarlak camında belirdiğini gördüm; ışığın aramızda matematiksel bir biçimde gidip gelmesinin sonucunda o da beni görüyordu. İçin için yanan kül rengi iri gözlerini üstümden ayırmadığını gördüm; tuvalet masasının üstündeki pembe, sedef kaplı küçük kutuyu açarken hâlâ bana bakıyordu. Burnunu pudraladığını gördüm. Pudrayla işi bitince kutuyu kapadı ve tekrardan ayağa kalkıp üzerinde şamdan olan sehpanın yanına gitti. Bir yandan da şöyle diyordu: "Birileri rüyasında bu odayı görüp eşyalarımı karıştıracak diye ödüm kopuyor." Aynanın karşısına oturmadan önce ısıtmakta olduğu iri ve titrek elini şamdanın alevinin üstünde tuttu. "Üşümüyor musun?" dedi. "Bazen," diye karşılık verdim. "Şimdi üşüyor olmalısın," dedi. Sandalyede yalnız kalmayı neden beceremediğimi işte o zaman anladım. Soğuk sayesinde yalnızlığımın tam olarak farkına varıyordum. "Üşüyorum," dedim. "Gece sakin geçmesine rağmen üşümem ne tuhaf.

Belki de yorganım üstümden kaymıştır." Kadın karşılık vermedi. Bir kez daha aynanın önüne gitti, ben de ona sırtım dönük durabilmek için yeniden sandalyemde önüme döndüm. Onu görmesem de ne yaptığını biliyordum. Yine aynanın karşısına oturup gözlerini, aynanın dibine kadar gidip onun bakışlarıyla buluşmak için yeterli vakti bulan sırtıma diktiğini biliyordum. Eli dudaklarına ilk kat ruju sürerken bakışları da aynanın dibine kadar gidip boyanmış dudaklarına -daha eli ikinci turu atmaya fırsat bulamadan- dönecek vakti bulmuştu. Benim önümdeyse pürüzsüz, boş bir duvar vardı. Pürüzsüz duvar kör bir aynayı andırıyordu; ben -arkamda oturan- onu göremesem de duvarın yerinde bir ayna olsaydı yansımasını ne tarafta göreceğimi hayal edebiliyordum. "Seni görüyorum," dedim ona. Duvara baktığımda, kadının bakışlarını kaldırıp sırtı dönük halde sandalyede oturmuş ve aynanın dibinde yüzü duvara dönük halimi izlediğini görür gibi oldum. Sonra gözlerini yeniden kıstığını ve uslu gözlerini konuşmadan bluzuna diktiğini gördüm. "Seni görüyorum," dedim yeniden. Bakışlarını yavaşça bluzundan kaldırdı. "Bu imkânsız," dedi. Nedenini sordum. Bakışlarını yeniden usulca bluzuna çevirerek konuştu: "Çünkü yüzün duvara dönük." Bunun üzerine sandalyemi geriye doğru çevirdim. Sigaramı sımsıkı ağzımda tutuyordum. Aynayla karşı karşıya kaldığımda kadın yine şamdanın yanında duruyordu. Bu kez elleri alevin üstünde, mangaldaki tavuk kanatları gibi açık haldeydi ve kendi parmaklarının gölgesi yüzüne vuruyordu. "Sanırım üşüyeceğim," dedi. "Burası buz gibi bir şehir olmalı." Yüzünü yan çevirdi ve bakır kırmızısı teni aniden mahzun bir havaya büründü. "Üşümemek için bir şey yap," dedim. Böylece kadın, bluzundan başlayarak, üstündekileri birer birer çıkarmaya koyuldu. "Duvara doğru döneceğim," dedim ona. "Hayır," dedi, "sırtın bana dönük olsa da her halükârda beni göreceksin." Daha sözünü bitirmeden çırılçıplak kalmıştı, şamdanın alevi bakır rengi tenini baştan aşağı yalamaktaydı. "Seni hep böyle, karnın derin çukurlarla kaplanmış, delik deşik halde görmeyi istemiştim." Ben ağzımdan dökülen sözcüklerin kadının çıplaklığı karşısında yavan kaldığını idrak bile edemeden kadın kımıldamadan şamdanın karşısında ısınmaya koyuldu. "Bazen madenî olduğumu düşünüyorum." Bir an için sustu. Yavaşça alevin üstündeki ellerinin duruşunu değiştirdi. "Bazen, başka rüyalarda, senin bir müzedeki bronz bir heykelden farksız olduğunu görmüştüm. Belki de üşümen bu yüzdendir," dedim. "Bazen kalbimin tarafına uzandığımda tenimin kaskatı kesildiğini

hissediyorum. Bedenimin içinin boşaldığını, tenimin jilet gibi keskinleştiğini hissediyorum. Dolayısıyla kalbimin her atışında karnıma yumruk yemiş gibi sarsılıyorum ve yattığım yerde bakır gibi çınladığımı duyuyorum." Şamdana biraz daha yaklaştı. "Bu sesi duymayı çok isterdim," dedim. "Bir karşılaşmamızda ben sol tarafımın üstünde uyurken kulağını sırtıma dayarsan çınladığımı duyabilirsin. Böyle yapmanı hep arzulamıştım." Konuşurken bir yandan da derin bir nefes aldığını duydum. Yıllar boyunca bundan başka hiçbir şey yapmadığından bahsetti. Hayatını, parola olarak, "Mavi köpeğin gözleri," sözünü kullanarak beni gerçek dünyada bulmaya adamıştı. Sokakta yürürken yüksek sesle bunu söyleyip duruyordu; çünkü kendisini anlayabilen tek insanla iletişim kurmasının yolu buydu.

"Ben her gece rüyalarına giren kadınım ve sana şunu söylüyorum: Mavi köpeğin gözleri." Gittiği lokantalarda sipariş vermeden önce garsonlara, "Mavi köpeğin gözleri" dediğinden bahsetti. Garsonlar rüyalarında bunu söylemediklerini hiç hatırlamamalarına rağmen önünde saygıyla eğiliyorlardı. Sonra bu cümleyi peçetelere yazıyor, bıçağıyla masaların cilasına bunu kazıyordu: "Mavi köpeğin gözleri." Otellerin, istasyonların, devlet dairelerinin buğulu camlarına işaretparmağıyla, "Mavi köpeğin gözleri" yazıyordu. Bir defasında eczaneye girince bir gece rüyasında beni gördükten sonra odasında duyduğu kokuyu hissetmişti; "Yakınlarda olmalı," diye düşünmüştü, eczanenin temiz ve yeni zeminine bakarak. Sonra eczacıya yanaşıp, "Rüyalarımda hep bir adamın bana, 'Mavi köpeğin gözleri' dediğini görüyorum," demişti. Eczacıysa gözlerinin içine bakıp, "Aslında siz bu gözlere sahipsiniz, señora," diye karşılık vermişti. Kadın da ona, "Rüyalarımda bana bunu söyleyen adamı bulmam lazım," demişti. Bunun üstüne eczacı kahkahayı basıp tezgâhın diğer ucuna gitmişti. Kadın eczanenin yeni ve temiz zeminine bakıp kokuyu duymaya devam etmişti. El çantasını açıp dizleri üstüne çökmüş ve rujunu eline alıp zemine kocaman kırmızı harflerle, "Mavi köpeğin gözleri" yazmıştı. Eczacı hareketlenip, "Señora, zemini lekelediniz," demişti. Sonra eline ıslak bir bez tutuşturup "Temizleyin," diye buyurmuştu. Kadın, insanlar eczanenin kapısında toplaşıp deli olduğu kulaktan kulağa yayılıncaya dek saatlerce dört ayaküstünde yeri temizlediğini ve "Mavi köpeğin gözleri" diye tekrarlayıp durduğunu anlattı, şamdanın yanından ayrılmadan.

Anlatmayı bitirdiğinde ben hâlâ köşemde oturmuş, sandalyenin tek ayağı üstünde dengede duruyordum. "Ben seni bulmamı sağlayacak cümleyi her gün aklımdan geçirmeye gayret ediyorum," dedim. "O kadar çok duydum ki, yarına bu cümleyi unutmam herhalde. Gerçi hep böyle dememe rağmen seninle buluşmamı sağlayan sözcükleri hep unutuyorum," diye devam ettim. Kadınsa, "İlk buluşmamızda bu lafı kendin uydurmuştun," dedi. "Uydurmuştum, çünkü gözlerinin kül rengi olduğunu görmüştüm. Ama sözcükleri ertesi gün hatırlamayı bir türlü beceremedim," dedim. Bunun üstüne kadın ellerini şamdana kenetleyip derin bir soluk aldı ve "Sözcükleri hangi şehirde yazdığımı en azından şimdi hatırlayabilirdim," dedi.

Dişleri alevin aydınlığında ışıldadı. "Şu anda sana dokunmak istiyorum," dedim. Işığa dönük olan yüzünü kaldırdı, elleri gibi alev alev olan bakışlarını kaldırdı; ve karanlık köşemdeki sandalyemde sallanarak oturan bana baktı. "Daha önce bana bunu hiç söylememiştin," dedi. "Şimdi söylüyorum ve sözlerimde samimiyim," dedim. Şamdanın öteki tarafındaki kadın bir sigara istedi. İzmarit, parmaklarımın arasında ufacık kalmış adeta kaybolmuştu. Elimde sigara olduğunu unutmuştum. "Nereye yazdığımı neden hatırlayamadığımı bilemiyorum," dedi. Bense, "Ben de aynı sebepten dolayı sözcükleri ertesi gün hatırlayamıyorum," dedim. "Hayır," dedi üzüntüyle, "bazen bunu da rüyamda gördüğümü zannediyorum." Ayağa kalktım ona doğru yürüdüm. Kadınla aramda halen biraz mesafe kalmıştı; sigaralarım ve kibritlerim elimde yürümeye devam ettim. Kadına bir sigara uzattım. Sigarayı dudakları arasına sıkıştırdı ve ben kibriti yakmaya fırsat bulamadan, aleve erişebilmek için hafifçe öne eğildi. "Dünyanın bir şehrindeki bütün duvarlarda bu sözcükler yazılı olmalı: 'Mavi köpeğin gözleri'" dedim. "Yarına sözcükleri hatırlarsam seni aramaya başlayacaktım." Kadın yeniden başını kaldırdı, dudakları arasındaki sigarayı tüttürüyordu. "Mavi köpeğin gözleri" diyerek iç geçirdi; sigarası, aşağıya doğru sarkmış; tek gözü yarı kapalı halde anılara dalarak. Sonra sigarayı parmakları arasına alıp dumanı içine çekti ve "Öyleyse işin rengi değişir. Hararet basmaya başladı," dedi. Bunu çekingen, tatlı bir tavırla söylemişti. Sanki söylemiş değildi de bir kâğıda yazıp kâğıdı aleve yaklaştırmıştı; ben, "Hararet basmaya," diye başladığım okumayı - işaretparmağıyla başparmağı arasında tutarak evirip çevirdiği kâğıt parçası

yanıp giderken- "başladı" sözcüğüyle bitirmiştim. Sonra kâğıt parçası tamamen yanmış, hafif bir kül yığını halinde yere düşmüştü. "Böylesi daha iyi," dedim. "Seni öbür türlü, şamdana tutunmuş titrerken görmek beni korkutuyor."

Yıllardan beri görüşüyorduk. Bazen bir araya geldiğimizde dışarıdaki birinin yere bir kaşık düşürmesiyle uyanıyorduk. Dostluğumuzun daha basit cisimlere ve olaylara bağlı olduğunu yavaş yavaş idrak etmiştik. Buluşmalarımız hep böyle, gecenin bir yarısı bir kaşığın yere düşmesiyle sonlanıyordu.

Şimdiyse şamdanın yanında durduğu yerden bana bakıyordu. Eskiden de bir kez bana böyle baktığını hatırlıyordum, sandalyemi arka ayakları üstünde döndürüp kül rengi gözlü bir yabancıyla karşı karşıya geldiğim o uzak rüyada olmuştu bu. Ona, "Kimsiniz?" diye ilk kez bu rüyada sormuştum. O ise, "Hatırlamıyorum," diye cevap vermişti. "Ama önceden de karşılaşmıştık sanırım," demiştim ona. O ise kayıtsız bir tavırla, "Sanırım bir kez sizi rüyamda görmüştüm, yine bu odadaydınız," demişti. "Haklısınız. Ben de hatırlar gibiyim," diye karşılık vermiştim. Bunun üstüne o da, "Ne enteresan. Başka rüyalarda da karşılaşmış olduğumuza şüphe yok," demişti.

Sigarasından iki fırt çekti. Bakışlarım aniden ona kenetlendiğinde halen şamdanın önünde dikilmekteydim. Onu tepeden tırnağa süzdüm ve teninin hâlâ bakır gibi olduğunu gördüm; ama artık katı ve soğuk değil, sarı, yumuşak, dövme bakır gibiydi. "Sana dokunmak istiyorum," dedim yeniden. "Her şeyi kaybedeceksin," dedi. "Artık önemi yok," dedim. "Tekrardan buluşabilmek için yastıklarımızda dönüp durduğumuz yeter artık." Sonra elimi şamdanın üstünden ileri uzattım. Kadın kımıldamadı. "Her şeyi kaybedeceksin," diye tekrarladı, daha ben ona dokunamadan. "Şamdanın öteki tarafına geçersen dünyanın kim bilir hangi köşesinde uyanacağız." Ama ben, "Önemi yok," diye üsteledim. O ise, "Yastıklarımızda dönüp durursak yeniden buluşacağız. Ama sen uyandığında bunu unutmuş olacaksın," dedi. Köşeme doğru hareketlendim. Kadınsa geride kalıp ellerini alevde ısıtmaya devam etti. Sözlerini duyduğumda hâlâ arkam ona dönüktü ve henüz sandalyeme yerleşmemiştim: "Gece yarısı uyandıktan sonra yastığın dikişleri yanağımı

yakarak yatakta dönüp duruyorum ve şafak sökünceye dek, 'Mavi köpeğin gözleri,' diye tekrarlayıp duruyorum."

Derken duvarla karşı karşıya geldim. "Şafak sökmek üzere," dedim, dönüp ona bakmadan. "Saat ikiyi vurduğunda uyanıktım ve bunun üstünden epey saat geçti." Odanın kapısına yöneldim. Kapının kolunu tuttuğumda kadının o aynı, değişmez sesini duydum: "O kapıyı açma," dedi. "Koridor zor rüyalarla dolu." Ona, "Bunu nereden biliyorsun?" diye sordum. "Çünkü biraz önce oradaydım ve kalbimin tarafına uzandığımı fark edince oradan ayrılmak zorunda kaldım," diye karşılık verdi. Kapıyı aralamıştım. Azıcık daha araladım ve serin, hafif bir esinti burnuma nemli kırları andıran bir ot kokusu getirdi. Kadın yeniden konuştu. Yine ona döndüm ve kapının sessiz menteşelerini hafifçe aralamaya devam ederken şöyle dedim: "Sanırım dışarıda koridor falan yok. Burnuma kırların kokusu geliyor." O ise mesafeli bir tavırla, "Bu kokuyu senden daha iyi tanıyorum. Dışarıda, rüyasında kırlar gören bir kadın var," dedi. Kollarını alevin üstünde kavuşturarak konuşmayı sürdürdü: "Hep kırların ortasında bir evde yaşamayı arzulayan ama şehirden bir türlü çıkamamış bir kadın o." O kadını önceki rüyalarımdan birinde gördüğümü hatırlıyordum; ama kapı artık iyice aralanmış olduğundan kahvaltının yarım saat sonra hazır olacağını da fark etmiştim. "Her halükârda buradan çıkıp uyanmam gerekiyor," dedim.

Dışarıda rüzgâr bir an için şiddetle estikten sonra duruldu ve uykusunda bir taraftan öteki tarafa dönen birinin nefes alıp verişi duyuldu. Kırlardan gelen rüzgâr aniden kesildi. Havada koku kalmamıştı. "Yarın seni böyle tanıyacağım," dedim. "Sokakta duvarlara, 'Mavi köpeğin gözleri,' yazan bir kadın görürsem onun sen olduğunu anlayacağım." Kadınsa dudaklarında buruk bir gülümsemeyle -imkânsızlığa, erişilmezliğe boyun eğdiğini gösteren bir gülümsemeydi bu- şöyle dedi: "Yine de gün boyunca hiçbir şey hatırlamayacaksın." Sonra ellerini yeniden şamdana uzattı ve üstüne kara bir bulut çökmüş gibi kasvetli bir tavırla konuştu: "Uyandığında rüyasında gördüğü hiçbir şeyi hatırlamayan tek erkek sensin."

1950

SAAT ALTIDA GELEN KADIN

Kapı açıldı. Bu saatte José'nin lokantasında kimsecikler yoktu. Saat biraz önce altıyı vurmuştu ve adam müşterilerin ancak saat altı buçuktan itibaren gelmeye başlayacağını biliyordu. Müşterileri öylesine muhafazakâr ve istikrarlıydı ki, her gün bu saatte olduğu gibi, saat daha altıncı vuruşunu gerçekleştirmeden içeri bir kadın girdi ve hiçbir şey söylemeden bardaki yüksek, dönen taburelerden birine oturdu. Dudakları arasından yanmamış bir sigara sarkmaktaydı.

"Merhaba, kraliçem," dedi José, kadını görünce. Elindeki kuru bezle tezgâhın cam yüzeyini silerek hızla barın öteki ucuna seğirtti. Lokantaya ne zaman birisi girse José aynı şeyi yapardı. Biraz önce içeri giren kadınla bile bir nevi yakınlık kuran şişman, pembe yanaklı adam, çalışkanlığını böyle gülünç bir biçimde göstermeye meyilliydi. Barın öbür ucundan seslendi:

"Bugün ne istersin?"

"Her şeyden önce sana biraz nezaket öğretmek isterim," dedi kadın. Sıra sıra dizilmiş dönen bar taburelerinin en sonuncusuna oturmuş, dirseklerini bara dayamıştı. Yanmamış sigarası hâlâ dudaklarının arasındaydı. Konuşmaya başladığında José, dudakları arasındaki sigaranın yanmamış olduğunu fark etsin, diye ağzını büzmüştü.

"Fark etmemiştim," dedi José.

"Zaten hiçbir şeyin farkında değilsin," dedi kadın.

Adam elindeki bezi barın üstünde bırakıp katran ve küf kokulu siyah ahşap raf boyunca ilerledi ve çok geçmeden elinde bir kibrit kutusuyla döndü. Kadın, adamın kaba ve kıllı elleri arasındaki aleve erişebilmek için öne doğru eğildi. José, kadının yapış yapış, ucuz vazeline bulanmış gür saçlarına ve çiçekli bluzundan sıyrılan çıplak omzuna baktı. Gözlerini tam

göğüslerinin arasındaki belli belirsiz loşluğa kaydırmıştı ki kadın sigarasını yakmış olarak başını kaldırdı.

"Bugün pek güzelsin, kraliçem," dedi José.

"Zırvalamayı kes," dedi kadın. "Hesabı güzelliğimle ödeyeceğimi zannediyorsan yanılıyorsun."

"Öyle demek istemedim, kraliçem," dedi José. "Bugün hiçbir şey yemediğine bahse girerim."

Kadın ağzını sigarasının yoğun dumanıyla doldurup dirseklerini bardan çekmeden kollarını kavuşturdu ve lokantanın geniş penceresinden sokağı seyre daldı. Yüzünde hüzünlü bir ifade vardı. Bıkkın ve hoyrat bir hüzündü bu.

"Sana nefis bir biftek hazırlayacağım," dedi José.

"Hâlâ çulsuz geziyorum," dedi kadın.

"Üç aydır çulsuzsun, sana hiç nefis yemekler hazırlamamazlık ettim mi?" dedi José.

"Bugün durum farklı," dedi kadın, aksi bir tavırla, gözlerini sokaktan ayırmadan.

"Bütün günler birbirinin aynıdır," dedi José. "Her gün saat altıyı gösterdiğinde içeri girip kurtlar gibi aç olduğunu söylersin ve ben sana nefis bir yemek hazırlarım. Bugünün tek farkı, kurtlar gibi aç olduğunu söylememiş olman, onun haricinde alelade bir gün sayılır."

"Sen de haklısın," dedi kadın. Bakışlarını yeniden barın öteki yanındaki, buzdolabını incelemekte olan adama çevirdi. Birkaç saniye boyunca adamı süzdü. Sonra bakışlarını rafın üstündeki saate kaydırdı. Altıyı üç geçiyordu. "Ciddiyim, José. Bugün durum farklı," dedi. Sigaranın dumanını savurup hararetle konuştu: "Bugün saat altıda gelmedim, bu yüzden durum farklı, José." Adam saate baktı.

"Bu saat, bir dakika bile geri kalsa kolumu keserim," dedi.

"Hayır, öyle demek istemedim, José. Demek istediğim, bugün saat altıda gelmedim," dedi kadın. "Altıya dört kala geldim."

"Saat daha biraz önce altıyı gösterdi, kraliçem," dedi José. "İçeri girdiğinde saat altıyı henüz vurmuştu."

"Çeyrek saattir buradayım," dedi kadın.

José kadının yanına gitti. Devasa kırmızı suratı, kadının tam karşısına gelecek şekilde durdu ve işaretparmağıyla gözkapaklarından birini kaşıdı.

"Buraya hohla," dedi.

Kadın başını geriye attı. Yüzünde ciddi, rahatsız, tatsız bir ifade vardı; tepesine bir hüzün ve bıkkınlık bulutu çökmüştü sanki.

"Saçmalamayı kes, José. İçkiyi bırakalı altı aydan fazla oldu."

Adam gülümsedi.

"Bunu başkalarına yedirebilirsin," dedi. "Ama ben yemem. Birileriyle buluşup en az bir litre içtiğine bahse girerim."

"Bir arkadaşımla iki tek atmıştım," dedi kadın. "Ya; öyleyse her şeyi açıklığa kavuşturdum," dedi José.

"Hiçbir şeyi açıklığa kavuşturmuş değilsin," dedi kadın. "Çeyrek saattir buradayım." Adam omuz silkti.

"Pekâlâ, nasıl istersen öyle olsun, on beş dakikadır

buradasın," dedi. "Ha on dakika az, ha on dakika fazla, kimse için fark etmez."

Kadın, "Bal gibi de fark eder, José," dedi ve kolunu kayıtsız bir tavırla barın cam yüzeyine uzattı. "Önemli olan benim nasıl istediğim değil, önemli olan on beş dakikadır burada bulunmam." Yeniden saate bakıp düzeltti: "Daha doğrusu, yirmi dakikadır."

"Öyle olsun, kraliçem," dedi adam. "Gündüzler de geceler de sana feda olsun, yeter ki sen mutlu ol."

Bütün bu süre boyunca José, bar tezgâhının arkasında dolanıp kendine meşguliyet yaratmış, eşyaların yerini değiştirmişti. Ne de olsa görevi buydu.

"Mutlu olmanı istiyorum," diye tekrarladı. Aniden olduğu yerde durup kadının oturduğu tarafa doğru döndü. "Seni çok sevdiğimi biliyor musun?"

Kadın kayıtsızca ona baktı.

"Öyle miiiii? Aman ne büyük bir sürpriz, José. Bir milyon peso versen bile yanında kalmayacağımı bilmiyor musun?"

"Öyle demek istememiştim, kraliçem," dedi José. "Tekrarlıyorum: Bugün hiçbir şey yemediğine bahse girerim."

"Beni yanlış anladın," dedi kadın. Sesi daha bezgin bir havaya bürünmüştü. "Demek istediğim, seninki gibi bir işi, hiçbir kadın bir milyon peso uğruna bile üstlenmez."

José kıpkırmızı kesildi. Kadına sırtını döndü ve raftaki şişelerin tozunu almaya koyuldu. Arkasını dönmeden konuştu:

"Bugün pek çekilmezsin, kraliçem. Bence en iyisi bifteğini yiyip biraz uzan."

"Karnım aç değil," dedi kadın. Bakışlarını yine sokağa çevirip gecenin kararttığı şehirde gezinen siluetleri izlemeye başladı. Bir an için lokantaya karanlık bir sessizlik çöktü. Sessizliği bozan tek şey José'nin rafı temizlerken çıkardığı tıkırtılardı. Kadın aniden gözlerini sokaktan ayırıp farklı, silik, uysal bir sesle konuştu:

"Beni sahiden seviyor musun, Pepillo?"

"Sahiden seviyorum," dedi José, duygusuzca, yüzünü kadına dönmeden.

"Bütün bu söylediklerime rağmen mi?" diye sordu kadın.

"Ne söyledin ki?" dedi José, sesinde herhangi bir duygusallık olmaksızın, sırtı hâlâ kadına dönük.

"Bir milyon peso hakkında söylediklerim," dedi kadın.

"Onu duymuştum," dedi José.

"Öyleyse beni seviyor musun?" dedi kadın.

"Evet," dedi adam.

Bir an sustular. José hâlâ sırtı kadına dönük halde rafta bir şeyler yapmaktaydı. Kadın koca bir duman bulutu savurdu, göğsünü bara dayadı ve temkinli ve hınzır bir tavırla, konuşmadan önce dilini ısırıp sesini iyice alçaltarak, "Hâlâ benimle yatmak istemiyor musun?" diye sordu.

José ancak o zaman yüzünü kadına döndü.

"Seni öyle çok seviyorum ki seninle yatamam," dedi. Sonra kadının oturduğu yere yaklaştı. Karşısına dikilip onu süzmeye koyuldu, kuvvetli kollarını kadının hemen önünde bara dayamıştı. Gözlerinin içine bakıp, "Seni öyle çok seviyorum ki her akşam seninle birlikte buradan ayrılan adamları öldürebilirim."

Kadın başta oldukça şaşırmış gibiydi. Sonra ilgiyle adama döndü, yüzünde şefkatli ve muzır bir ifade vardı. Kısa bir sessizliğin ardından kadın kahkahayı bastı.

"Demek beni kıskanıyorsun, José. Aman ne güzel, beni kıskanıyorsun!"

José yeniden kıpkırmızı kesildi; utangaçlığı, aniden dünyanın bütün sırlarına vâkıf olmuş bir çocuğunki gibi samimi ve dobraydı.

"Bu akşam hiçbir şeyi anlamıyorsun, kraliçem," dedi, terleyen yüzünü elindeki bezle silerek. "Hayatın zorlukları seni katılaştırıyor."

Kadının yüzündeki ifade değişmişti.

"Öyleyse kıskanmıyorsun," dedi.

"Bir anlamda kıskandığım söylenebilir," dedi José. "Ama tam olarak senin dediğin gibi değil."

Gömleğinin en üst düğmesini açtı ve elindeki bezi boynuna götürerek silinmeye devam etti.

"Yani?" diye sordu kadın.

"Demek istediğim, seni öyle seviyorum ki bu yaptığın hoşuma gitmiyor," dedi José.

"Ne yapmışım?"

"Her gün buradan yanında başka bir adamla ayrılıyorsun," dedi José.

"Benimle gitmesinler, diye onları öldüreceğin konusunda ciddi misin?" dedi kadın.

"Seninle gitmesinler, diye değil," dedi José. "Seninle gittiler, diye."

"İkisi de aynı şey," dedi kadın.

Sohbetleri heyecan verici bir kıvama gelmişti. Kadın yumuşak, tatlı, büyülenmiş bir sesle konuşuyordu. Yüzü, adamın sözcüklerin esintiyle efsunlanmış, hareketsiz, gürbüz ve mülayim suratına yapışacak kadar çok yaklaşmıştı.

"Söylediklerim sonuna kadar doğru," dedi José.

Kadın, "Yani," dedi ve adamın kolunu okşamak için elini uzattı. Diğer eliyle de ağzındaki izmariti yere attı. "Yani sen adam öldürebilir misin?"

José, "Sana söylediğim sebepten dolayı öldürebilirim," dedi ve sesi tiyatro sahnesindeymiş gibi dramatik bir havaya büründü.

Kadın katıla katıla gülmeye başladı, kahkahasında bariz bir alay seziliyordu.

"Korkunçsun, José. Korkunçsun," dedi, gülmeye devam ederek. "José, adam öldürecekmiş. Bana hesabı asla ödetmeyen, her gün bir biftek pişiren bu bonkör ve tombul beyefendinin ben başka bir adam bulup kendisiyle konuşmayı bırakınca bir katile dönüşeceği kimin aklına gelir? Korkunçsun, José! Ödümü koparıyorsun!"

José afallamıştı. Belki biraz da alınmıştı. Kadın gülmeye başlayınca hayal kırıklığına uğramıştı belki.

"Sen kafayı bulmuşsun," dedi. "Git yat. Yemek yiyecek halin falan yok zaten."

Kadın ansızın gülmeyi kesti ve yeniden ciddi, düşünceli bir tavırla bara dayandı. Yanından uzaklaşan adamı izlemeye koyuldu. Adamın buzdolabının kapısını açıp içinden hiçbir şey almadan kapadığını gördü. Sonra barın öteki ucuna kadar gittiğini gördü. Biraz önceki gibi tezgâhın hâlihazırda ışıldayan camını ovaladığını gördü. Derken kadın yeniden yumuşacık bir sesle konuştu:

"Beni sahiden seviyor musun, Pepillo?"

Adam ona bakmadı.

"José!" dedi kadın.

"Git yat," dedi José. "Ayrıca yatmadan önce banyo yap ki biraz ayılabil."

"Ciddiyim, José," dedi kadın. "Sarhoş değilim."

"Öyleyse terbiyesizin teki olup çıkmışsın," dedi José.

"Buraya gel, seninle konuşmam lazım," dedi kadın.

Adam biraz güvensiz, biraz da nazlı bir tavırla kadına yaklaştı.

"Daha yaklaş!"

Adam yeniden kadının karşısına dikildi. Kadın öne doğru eğilip adamın saçını şefkatle kavradı.

"Bana ilk başta söylediğini tekrar et," dedi.

"Ne?" dedi José. Saçından tutulmuş olduğu için hafifçe öne eğilmiş kafasını çevirip kadına bakmaya çalıştı.

"Benimle yatan erkekleri öldüreceğini söylemiştin," dedi kadın.

"Gayet ciddiydim," dedi José. "Söylediklerini kelime kelime tekrar et," dedi kadın. "Seninle yatan erkekleri öldürebilirim, kraliçem. Ciddiyim," dedi José.

Kadın adamın saçını bıraktı.

"Peki ben bir erkeği öldürsem beni savunur muydun?" dedi, adamın bir domuzunkine benzeyen devasa başını kaba bir işveyle ittirerek. Adam karşılık vermeden gülümsedi.

"Cevap ver," dedi kadın. "Ben bir erkeği öldürsem beni savunur muydun?"

"Duruma göre değişir," dedi José. "Bu işlerin konuşmak kadar kolay olmadığını sen de gayet iyi biliyorsun."

"Polisler kimseye sana güvendikleri kadar güvenmezler," dedi kadın.

José memnuniyetle gülümsedi, gururlanmıştı. Kadın yine tezgâhın üstünden ona doğru eğildi.

"Ciddiyim, José. Hayatında tek bir kez olsun yalan söylemediğine bahse girerim," dedi.

"Bu kimsenin bir işine yaramaz," dedi José.

"Olur mu hiç?" dedi kadın. "Yalan söylemediğini polisler de biliyorlar ve söylediğin her şeye hemencecik inanacaklardır."

José ne diyeceğini bilemeden parmaklarıyla tezgâhın kadının hemen önündeki kısmını tıklatmaya başladı. Kadın bakışlarını yine sokağa çevirdi. Sonra saate baktı ve lokantaya başka müşteriler gelmeden önce konuşmayı bitirmeye niyetliymiş gibi ses tonunu değiştirdi.

"Benim uğruma yalan söyler miydin, José?" dedi. "Ciddiyim."

José bakışlarını ansızın kadına dikti; aklına müthiş bir fikir gelmişe benziyordu. Fikir bir kulağından girip kafasının içinde bir tur atarak sersemlemiş ve ardında sıcak bir korku izi bırakarak diğer kulağından çıkmıştı.

"Ne işlere bulaştın, kraliçem?" dedi José. Kollarını tezgâhın üstünde kavuşturup öne doğru eğildi. Kadın adamın kuvvetli, belli belirsiz amonyak kokusunu andıran nefesini hissetti. Adam, göbeği bara dayalı olduğundan, nefes alırken biraz zorlanıyordu.

"Bu soru çok ciddi, kraliçem. Nasıl bir işe bulaştın?" dedi.

Kadın başını diğer yana çevirdi. "Hiçbir işe bulaşmadım," dedi. "Laf olsun torba dolsun, diye konuşuyordum, o kadar." Sonra yine adama döndü.

"Belki de kimseyi öldürmek gerekmez, ne dersin?"

"Hayatımda kimseyi öldürmeyi düşünmedim," dedi José, şaşkınlıkla.

"Hayır, be adam," dedi kadın. "Benimle yatan birini öldürmenden bahsediyorum."

"Ah!" dedi José. "Nihayet açıkça konuştun. Ben hep senin bu hayatı hak etmediğine inandım. Bu yaşamı terk edersen sana her gün koca bir bifteği bedavaya veririm, söz."

"Teşekkürler, José," dedi kadın. "Ama mesele bu değil. Artık kimseyle yatamayacağım."

"Yine aklımı karıştırmaya başladın," dedi José. Sabrı tükenmeye başlamıştı.

"Hiçbir şeyi karıştırmıyorum," dedi kadın. Oturduğu yerde gerindi ve José, bluzunun altındaki pörsümüş, mutsuz memelerini gördü.

"Yarın buralardan gidiyorum ve seni bir daha asla rahatsız etmeyeceğime söz veriyorum. Bir daha kimseyle yatmayacağıma söz veriyorum."

"Nereden esti bu?" dedi José.

"Biraz önce karar verdim," dedi kadın. "Bütün bunların saçmalık olduğunu ancak biraz önce anlayabildim." José, bezi yine eline aldı ve tezgâhın kadının önündeki kısmını ovalamaya başladı. Ona bakmadan konuştu:

"Yaptıklarının saçmalık olduğu kesin. Bunu uzun zaman önce anlamalıydın."

"Anlayalı çok oldu," dedi kadın, "ama kendi kendimi ikna etmeyi ancak biraz önce başarabildim. Erkeklerden tiksiniyorum."

José gülümsedi. Gülümsemeye devam ederek kadına bakmak için başını kaldırdı; ama kadının omuzlarını dikleştirmiş halde konuşmaya dalmış olduğunu gördü. Döner taburesinde bir sağa bir sola dönen kadının yüzü asıktı ve sonbahar gelmeden vakitsizce solmuş bir yaprak gibi sararmıştı.

"Bir adamla birlikte olduktan sonra hem ondan hem bütün erkeklerden tiksinti duyduğu için o adamı öldüren bir kadın, sence de rahat bırakılmamalı mı?

"Bu kadar abartmanın âlemi yok," dedi José. İçi burkulmuştu ve sesinde belli belirsiz bir acıma seziliyordu.

"Peki ya kadın adama, onu giyinirken görmekten tiksindiğini, çünkü bunun kendisine bütün gece adamla birlikte olduğunu hatırlattığını ve adamın kokusunu ne sabunla ne keseyle üstünden çıkarabildiğini söylerse?"

"Koku dediğin geçer gider, kraliçem," dedi José, birden kayıtsız bir havaya bürünüp tezgâhı ovalayarak. "Onu öldürmeye lüzum yok. Bırak kendi yoluna gitsin."

Kadın ise sesi coşkun bir akıntı gibi gürleyerek adeta nefes almadan konuşmaya devam etti:

"Peki ya kadın adama, ondan tiksindiğini söyleyince adam giyinmeyi bırakır, çabucak kadının yanına döner, onu tekrardan öper ve..."

"Birazcık haysiyet sahibi hiçbir erkek böyle bir şey yapmaz," dedi José.

"Ama ya yaparsa?" dedi kadın, huzursuzluktan deliye dönmüş bir halde. "Ya adam haysiyetsizin biriyse ve böyle yaptığında kadın, tiksintiden öleceğini hissediyorsa ve bu olanlara son vermenin tek yolunun adamı karnından bıçaklamak olduğuna inanıyorsa?"

"Bu düpedüz canilik," dedi José. "Neyse ki hiçbir erkek dediğin şeyleri yapmaz."

"Pekâlâ," dedi kadın, iyice öfkelenerek, "Ya yaparsa? Yaptığını varsayalım."

"Her hâlükârda böyle bir tepki vermenin anlamı yok," dedi José. Yerinden kımıldamadan tezgâhı silmeye devam ediyordu ve sohbete ilgisi azalmışa benziyordu.

Kadın yumruğunu tezgâhın camına vurdu ve kararlı, vurgulu bir biçimde konuşmayı sürdürdü:

"Sen hödüğün tekisin, José," dedi. "Hiçbir şeyden anladığın yok." Adamın yakasını sımsıkı kavradı. "Hadi, söyle; kadının adamı öldürmesi gerektiğini söyle."

"Tamam, öyle olsun," dedi José, ortamı yumuşatmaya çalışarak. "Dediğin gibi olsun."

"Buna nefsi müdafaa denmez mi?" dedi kadın, yakasından tuttuğu adamı sarsarak.

Bunun üzerine José kadına şefkatli bir bakış attı.

"Denebilir, olabilir," dedi ve tek gözünü kırptı; bu hareketle hem kadını samimiyetle anladığını, hem de onun korkunç suçuna ortak olacağını belirtiyordu. Kadın ise ciddiyetini bozmadan adamın yakasını bıraktı.

"Böyle bir şey yapan bir kadını savunmak için yalan söyler miydin?" diye sordu.

"Duruma göre değişir," dedi José.

"Hangi duruma göre?" diye sordu kadın.

"Kadına göre değişir," dedi José.

"Kadının senin çok sevdiğin bir kadın olduğunu farz et," dedi kadın. "Dediğin gibi, birlikte olamayacak kadar çok sevdiğin bir kadın olduğunu farz et."

"Peki, nasıl istersen öyle olsun, kraliçem," dedi José, omuzlarını bıkkınlıkla sarkıtarak.

Yine kadının yanından ayrıldı. Saate bakmıştı. Altıbuçuk olmak üzereydi. Birkaç dakika sonra lokantanın müşterilerle dolmaya başlayacağını düşünmüş, belki de bu yüzden bir gözü sokakta, tezgâhın camını daha da kuvvetle ovalamaya kovulmuştu. Kadın konuşmadan, adamın hareketlerini giderek azalan bir üzüntüyle izleyerek taburesinde oturmaya devam ediyordu. Adam, kadının gözünde ışığı her geçen dakika biraz daha soluklaşan bir ampul gibiydi. Ansızın yapmacık bir samimiyetle yeniden konuştu: "José!"

Adam anaç bir ineğinkini andıran dalgın ve hüzünlü gözlerle kadına baktı. Söylediklerini duymak için değil, yalnızca kadını görmek, kadının korunma veya dayanışma amacı gütmeden, oyuncak bir bebek gibi kendisine baktığını, orada olduğunu bilmek için baktı.

"Sana yarın buradan ayrılacağımı söylediğimde hiçbir şey demedin," dedi kadın.

"Evet," dedi José. "Sen de bana nereye gideceğini söylemedin."

"Uzaklara gideceğim," dedi kadın. "Kadınlarla yatmak isteyen erkeklerin olmadığı bir yere."

José'nin dudaklarında yine bir gülümseme belirdi.

"Cidden gidiyor musun?" diye sordu, yüz hatları aniden hayat memat meselesi tartışıyorlarmışçasına gerilerek.

"Bu sana bağlı," dedi kadın. "Buraya saat kaçta geldiğimi söylemeyi becerirsen yarın buradan ayrılacağım ve bir daha asla bu işlere bulaşmayacağım. Nasıl, hoşuna gitti mi?"

José başını evet anlamında sallayıp gülümsedi. Kadın adama iyice yaklaşacak şekilde öne doğru eğildi.

"Eğer bir gün buralara dönüp de senin aynı saate, aynı taburedeki başka bir kadınla konuştuğunu görürsem kıskançlığımdan çatlarım."

"Buralara dönersen bana bir hediye getirmelisin," dedi José.

"Telden yapılmış ayıcığını her yerde arayacağıma emin olabilirsin," dedi kadın.

José gülümsedi ve elindeki bezi kaldırıp kadınla arasındaki görünmez bir camı siliyormuş gibi havada gezdirdi. Kadın da gülümsedi, bu kez yüzünde dostane ve işveli bir ifade vardı. Derken adam, tezgâhın camını silerek barın öbür ucuna kadar gitti.

"José!"

"Ne var?" dedi José, dönüp kadına bakmadan.

"Sana lokantaya saat kaçta geldiğini soran herkese altıya dört kala dediğin doğru mu?" diye sordu kadın.

"Neden soruyorsun?" dedi José, halen kadına bakmaksızın, onun yalnızca bir sesten ibaret olduğunu ima edercesine.

"Bunun önemi yok," dedi kadın. "Önemli olan böyle yapıp yapmadığın."

Tam bu sırada José lokantanın ilk müşterisinin kapıdan içeri girip köşedeki bir masaya oturduğunu gördü. Saate baktı. Saat tam altı buçuktu.

"Pekâlâ, kraliçem," dedi dalgın bir tavırla. "Nasıl istersen öyle olsun. Her zaman senin istediklerini yapıyorum."

"Güzel," dedi kadın. "Öyleyse bifteğimi hazırla."

Adam buzdolabını açtı ve üstünde bir parça et duran bir tabağı çıkarıp masaya koyduktan sonra ocağı yaktı.

"Sana nefis bir veda bifteği hazırlayacağım, kraliçem," dedi.

"Teşekkürler, Pepillo," dedi kadın.

Aniden kendini karanlık ve yabancı gölgelerin kol gezdiği tuhaf bir âlemde bulmuş gibi düşüncelere daldı. Barın öbür tarafında, taze etin erimiş tereyağına değince çıkardığı sesi duymadı. José, bifteği tavada çevirdiğinde yağlı kokusu lokantanın havasını yoğunlaştırmaya başlayan soslu etin çıkardığı kuru cızırtıyı duymadı. Öylece oturup düşüncelere daldı. Sonra aniden başını kaldırıp ölümden hayata dönmüş gibi gözlerini kırpıştırdı. Ocağın önünde dikilmiş, harlı ateşin aydınlattığı adamı gördü.

"Pepillo."

"Ha?"

"Aklından ne geçiyor?" diye sordu kadın.

"Telden ayıcığı bulup bulamayacağını düşünüyordum," dedi José.

"Elbette bulacağım," dedi kadın. "Peki sen bana veda etmeden önce istediğim her şeyi verecek misin?"

José ocağın önünde dikildiği yerden kadına baktı.

"Bunu daha kaç kez sormam gerekiyor?" dedi. "Dünyanın en lezzetli bifteğinden başka bir şey istiyor musun?"

"Evet," dedi kadın.

"Ne istiyorsun?" diye sordu José.

"Bir çeyrek saat daha istiyorum."

José, saati görebilmek için başını kaldırıp geriye doğru kaykıldı. Derken bakışlarını önce sessizce köşedeki masasında bekleyen müşteriye, sonraysa tavada nar gibi kızarmış olan ete kaydırdı. Ancak o zaman konuştu:

"Seni cidden anlamıyorum, kraliçem," dedi.

"Aptal olma, José," dedi kadın. "Saat beş buçuktan beri burada olduğumu kabul et."

1950

ÇULLUKLARIN GECESİ

Birisi Wurlitzer'e bozuk para atıp bütün gece çalmış olan plağı yeniden çaldırdığında üçümüz masanın etrafında oturuyorduk. Gerisini düşünmeye vaktimiz olmadı. Her şey biz daha nerede olduğumuzu anlayamadan, yön duygumuza kavuşamadan olup bitiverdi. Birimiz, bara dayadığı eli tezgâhın camında kayınca (biz elini görmedik, sadece duyduk) elindeki bardakla birlikte yere çakıldı ve iki elini de sert zemine yapıştırıp öylece kalakaldı. Bunun üzerine üçümüz birden, kendimizi gölgelerde aramaya koyulduk ve kendimizi orada, tezgâhının üstüne yığılı otuz parmağımızın boğumlarında bulduk. Birimiz şöyle dedi:

"Hadi, gidelim."

Böylece hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalktık. Halen şaşırıp öfkelenmeye vakit bulamamıştık.

Koridordan geçerken yakınlarda bir yerden döne döne üstümüze gelen bir müzik kulağımıza çalındı. Oturmuş bekleşen mutsuz kadınların kokusunu hissettik. Önümüzdeki koridorun adeta sonsuza dek sürdüğünü hissettik ama yine de kapıya erişmeyi başardık ve dışarı çıkmadan hemen önce kapının yanında oturan kadının ekşi kokusu yolumuzu kesti. Şöyle dedik:

"Biz gidiyoruz."

Kadın hiçbir şey söylemedi. Oturduğu sallanan sandalye aniden gıcırdadı ve kadın ayağa kalktı. Yanımızdan uzaklaşırken ve yanımıza dönerken gevşek parkede attığı adımları hissettik. Kapının menteşeleri gıcırdadı ve kapı arkamızdan açıldı.

Arkaya döndük. Oracıkta, görünmez gecenin keskin esintisi hissediliyordu ve bir sesin şöyle dediğini duyduk:

"Kenara çekilin, elimdekini kapıdan geçirmem lazım."

İyice geri çekildik ve sesin şöyle dediğini duyduk:

"Hâlâ kapının önündesiniz."

Dört tarafa da döndükten ve her yanımızda bu sesle karşılaştıktan sonra şöyle dedik:

"Buradan çekilemeyiz. Çekilirsek çulluklar gözlerimizi oyar."

Derken bir sürü kapının açıldığını duyduk. Birimiz diğerlerinin ellerini bıraktı ve onun, gölgelerin içinde sürünerek etrafımızdaki eşyaları devirerek ilerlediğini duyduk. Karanlıkların içinde bir yerlerden şöyle seslendi:

"Yaklaşmış olmalıyız. Buralarda üst üste yığılmış sandıkların kokusunu alıyorum."

Ellerinin yeniden bizimkileri kavradığını hissedince sırtımızı duvara verdik ve bu kez aksi yönde olmak üzere yeniden yanımızdan geçti.

"Belki tabutturlar," dedi birimiz.

Biraz önce uzak bir köşeye gitmişken şimdi nefes nefese yanımıza dönmüş olanımız şöyle dedi:

"Sandık olduklarına eminim. Küçükken kapalı yerde saklanmış kıyafetlerin kokusunu ayırt etmeyi öğrenmiştim."

Böylece oraya doğru ilerledik. Zemin, düzleştirilmiş toprak gibi yumuşak ve pürüzsüzdü. Birimiz elini ileri uzattı. İri ve canlı bir ten kütlesine temas ettiğimizi duyumsadık, diğer tarafımızdaki duvarıysa artık hissetmiyorduk.

"Bu bir kadın," dedik.

Ötekimiz, sandıklardan bahsedenimiz şöyle dedi: "Sanırım uyuyor."

Beden ellerimizin altında kımıldandı ve ürperdi; uzaklaştığını hissettik. Sadece erişemeyeceğimiz bir noktaya çekilmekle kalmamış, tamamen yok olmuş gibiydi. Yine de omuz omuza vererek bir süre sessiz ve hareketsiz kalmamızın ardından onun sesini duyduk:

"Kim var orada?" dedi.

"Biziz," diye karşılık verdik, kımıldamadan.

Yatağın gıcırtısı ve karanlıkta terliklerini arayan ayakların hışırtısı duyuldu. Kadının yatakta oturmuş, uykulu gözlerle bizleri izlediğini hayal ettik.

"Ne işiniz var burada?" dedi.

Biz, "Bilmiyoruz. Çulluklar gözlerimizi oydu," dedik.

Olup bitenlerin kulağına çalındığını söyledi. Gazeteler üç adamın beş-altı çulluğun bulunduğu bir bahçede bira içtiklerini yazmıştı. Yedi çulluktu aslında. Adamlardan biri çulluk taklidi yaparak ötmeye başlamıştı.

"İşin fenası böyle yapmayı bir saat boyunca sürdürmüş," dedi kadın. "İşte o zaman kuşlar masaya sıçrayıp adamların gözlerini oymuşlar."

Kadın, gazetelerde böyle yazdığını ama hiç kimsenin buna inanmadığını söyledi. Bizse şöyle dedik:

"İnsanlar oraya gittiyse çullukları görmüştür."

Kadınsa şöyle dedi:

"Gitmişler. Geçen gün bir sürü insan bahçeye akın etmiş ama kadın, çullukları çoktan başka bir yere götürmüş."

Sırtımızı dönünce kadın konuşmayı kesti. Yine duvarın yanındaydık. Duvarı bulmamız için öteki tarafa dönmemiz yetiyordu. Etrafımızda, çevremizde her zaman bir duvar vardı. Birimiz yeniden ellerimizi bıraktı. Onun yine zemini koklayarak iz sürdüğünü ve şöyle dediğini duyduk:

"Sandıkların ne tarafta olduğunu artık bilmiyorum. Sanırım yanlış tarafa saptık." Bizse şöyle dedik:

"Buraya gel. Burada, yanımızda birisi var."

Yanımıza yaklaştığını duyduk. Ayağa kalktığını hissettik ve sıcak nefesi yine yüzümüze çarptı.

"Ellerini şuraya uzat," dedik ona. "Orada bizi tanıyan birisi var."

Elini uzatmış ve ona işaret ettiğimiz yere kadar gitmiş olmalıydı, zira biraz sonra yanımıza dönüp şöyle dedi:

"Sanırım bir çocuk."

Bizse şöyle dedik:

"Tamam, sor bakalım bizi tanıyor muymuş?"

Sordu. Çocuğun kayıtsız ve sakin bir sesle şöyle dediğini duyduk:

"Evet, sizi tanıyorum. Çullukların gözlerini oyduğu üç adam sizsiniz."

Derken bir yetişkinin sesi duyuldu. Bir kadına ait olan bu ses, kapalı bir kapının ardından geliyor gibi boğuktu. Şöyle dedi:

"Yine kendi kendine konuşuyorsun."

Ardından çocuğun telaşsız sesi duyuldu:

"Hayır. Çullukların gözlerini oyduğu üç adam yine buraya geldi, onlarla konuşuyorum."

Bir kapı gıcırdadı ve yetişkine ait ses bu kez öncekinden daha yakın bir yerden duyuldu:

"Onları evlerine götür," dedi.

"Nerede oturduklarını bilmiyorum ki," dedi çocuk.

"Hinlik etme. Gözlerinin çulluklar tarafından oyulduğu günden beri herkes onların nerede oturduğunu biliyor," dedi kadın.

Sonra ses, bizimle konuşuyormuş gibi farklı bir tona büründü:

"Olanlara kimse inanmak istemedi ve herkes bunun gazetelerin satışı artırmak için uydurduğu yalan haberlerden biri olduğunu söyledi. Çullukları kimse görmedi."

Bizse şöyle dedik:

"İyi de bizi görüyorsunuz işte."

Kadınsa şöyle dedi:

"Ama sizi sokakta yanımda görürlerse kimse bana inanmaz."

Hiç kımıldamıyorduk; çıt çıkarmadan duvara yaslanmış, kadına kulak kabartmıştık. Şöyle dedi:

"Çocuğun size eşlik etmesini isterseniz durum değişir. Ne de olsa kimse çocuklara inanmaz."

Çocuğun araya girdiği duyuldu:

"Onlarla birlikte sokağa çıkıp onların, gözleri çulluklar tarafından oyulan adamlar olduğunu söylersem mahallenin çocukları beni taş yağmuruna tutar. Mahallede herkes böyle bir şeyin mümkün olmadığını söylüyor."

Bir an herkes sustu. Derken kapının kapandığı duyuldu ve çocuk yeniden konuştu:

"Ayrıca şu anda 'Terry ve Korsanlar'ı okumakla meşgulüm."

Birimiz diğerlerimizin kulağına şöyle dedi: "Onu ikna edeceğim."

Yerde sürünerek sesin geldiği yere kadar gitti.

"Ne güzel," dedi. "En azından bize bu hafta Terry'nin ne maceralar yaşadığını anlat."

"Çocuğun güvenini kazanmaya çalışıyor," diye düşündük. Ama çocuk şöyle dedi:

"Maceralarla hiç ilgilenmiyorum. Benim asıl hoşuma giden çizgi romanın renkleri."

"Terry en son bir labirentteydi," dedik.

Çocuksa, "O cuma günüydü. Bugün günlerden pazar ve benim asıl ilgimi çeken, çizgi romanın renkleri," dedi soğuk, heyecansız ve kayıtsız bir sesle.

Ötekimiz yanımıza döndüğünde şöyle dedik:

"Kaybolmamızın üstünden üç gün geçti ve henüz bir kez olsun durup dinlenmedik." Birimiz şöyle dedi:

"Tamam. Biraz dinleneceğiz, ama ellerimizi bırakmak yok."

Oturduk. Görünmez bir güneş omuzlarımızı ısıtmaya başladı. Ama güneşin varlığı bile ilgimizi çekmiyordu. Mesafe, zaman ve yön

kavramımızı kaybetmiş halde orada, nerede olduğunu bilmediğimiz bir yerde oturduk. Yanımızdan birçok ses geçti.

"Çulluklar gözlerimizi oydu," dedik.

Seslerden biriyse şöyle dedi:

"Bunlar gazeteleri fazla ciddiye almışlar."

Sesler ortadan kayboldu. Bizse öylece, omuz omuza oturmaya devam ettik; yanımızdan geçen seslerin ve gölgelerin arasında tanıdık bir koku veya sese rast gelmeyi ümit ediyorduk. Güneş başlarımızı ısıtmayı sürdürüyordu. Derken birimiz şöyle dedi:

"Yine duvarın oraya gidelim."

Diğerlerimiz ise kımıldamadan, başlarımızı görünür aydınlığa doğru kaldırarak şöyle dedi:

"Daha değil. En azından güneş yüzümüzü yakmaya başlayıncaya dek bekleyelim."

1950

BİRİSİ BU GÜLLERİ DARMADAĞIN EDİYOR

Günlerden pazar olduğu ve yağmur durduğu için mezarıma bir demet gül götürmeyi düşünüyorum. Kadının sunakları ve taçları süslemek için yetiştirdiği kırmızı ve beyaz güllerden oluşan bir demet. Sabahleyin hüzünlenmiştim, çünkü bu kasvetli ve boğucu kış mevsimi aklıma köy halkının ölülerini terk ettikleri tepeyi getirmişti. Üstünde ağaç namına yalnızca rüzgârın taşıdığı çalı çırpının bulunduğu çıplak bir tepedir bu. Yağmur durduğu ve öğle güneşi tepenin ıslak toprağını sertleştirdiği için, dibinde çocuk bedenimin salyangozlar ve bitki kökleri arasında ufalanarak yattığı mezara erişebilirim.

Kadın, azizlerin heykelciklerinin önünde diz çökmüş halde. Odamda durduğum yerde kımıldamayı tamamen bıraktığımdan beri aklı başka yerlerde. Sunağa gidip güllerin en al ve körpelerini seçmek için yaptığım ilk deneme başarısızlıkla sonuçlandığından beri kımıldamadım. Belki de zorlaşana başarabilirdim ama lambanın ışığı titreşince kadın, girdiği transtan sıyrılıp başını kaldırdı ve gözlerini koltuğun bulunduğu köşeye çevirdi. "Rüzgâr yine başladı," diye düşünüyor olmalıydı, çünkü sunakta bir şeyler gıcırdadı ve oda, bunca zamandır zemininde biriken anıların oluşturduğu tabaka yerinden kalkmış gibi dalgalandı. Gülleri almak için başka bir fırsatı kollamam gerektiğini işte o zaman anladım; çünkü kadın hâlâ uyanıktı, koltuğa bakıyordu; ellerimin yanı başında çıkaracağı sesi duyabilirdi. Artık kadının odadan çıkmasını ve yandaki odaya gidip her pazar olduğu gibi öğle uykusuna dalmasını beklemem gerekiyor. Belki o zaman gülleri alıp dışarı çıkabilir ve kadın odaya dönüp gözlerini koltuğa dikmeden önce dönmeyi başarabilirim.

Geçen pazar daha çok zorlanmıştım. İki saat boyunca kadının transa geçmesini beklemek zorunda kalmıştım. Huzursuz, tedirgin bir hali vardı, evde yalnız oluşunun yarattığı etki azaldığı için dertlenmişti adeta. Elinde gül demetiyle odada birkaç kez volta attıktan sonra demeti sunağa

bırakmıştı. Sonra da koridora çıkıp odaya son bir bakış fırlatmış ve yan odanın yolunu tutmuştu. Lambayı almaya gittiğini biliyordum. Derken yeniden kapının önünde belirmişti; onu koridorun aydınlığında üstünde siyah hırkası, ayağında pembe çoraplarıyla görünce, kırk sene önce yine bu odada yatağımın üstüne eğilip, "Kibritleri yaktıklarından beri gözleri açık ve hareketsiz," diyen küçük kızdan farksız olduğunu düşünmüştüm. Hâlâ aynıydı, kadınların onu odaya getirdikleri ve naaşını gösterip, "Ağla. O senin kardeşin sayılırdı," dedikleri, onun da yağmurdan sırılsıklam olmuş halde duvara yaslanıp uysalca ağladığı o uzak ağustos akşamından beri zaman durmuştu sanki.

Üç-dört pazardır güllere ulaşmayı deniyorum, kadınsa sunağın önüne dikilip evde yaşadığı yirmi sene boyunca farkına varmadığım şaşırtıcı bir azimle gülleri koruyor. Geçen pazar, kadın lambayı getirmek için odadan çıktığında, en güzel güllerden bir demet yapmayı başardım. Arzumu gerçekleştirmeye daha önce hiç bu kadar yaklaşmamıştım. Ama tam koltuğa dönecektim ki yeniden koridordaki ayak seslerini duymamla birlikte gülleri çabucak sunağa dizdim ve onun kapının eşiğinde elinde alev alev yanan bir lambayla belirdiğini gördüm.

Siyah hırkasını ve pembe çoraplarını giymişti; yüzünde nur inmiş gibi bir ışıltı vardı. O sırada yirmi yıldır bahçede gül yetiştiren kadına değil, o ağustos sabahında üstünü değiştirsin, diye yandaki odaya getirdikleri küçük kıza benziyordu. Sanki aradan kırk yıl geçmiş ve şimdi elinde lambasıyla, şişmanlamış ve ihtiyarlamış halde odaya dönmüştü.

O akşam ayakkabılarıma yapışan çamur tabakası, ayakkabılarım yirmi yıldır sönük fırının yanında kuruyor olmasına rağmen, hâlâ yerli yerinde duruyor. Bir gün ayakkabılarımı almaya gittim. O sırada kapıları henüz iptal etmemiş, ekmeği ve sarısabır dalını asılı olduğu yerden indirmemiş, mobilyaları götürmemişlerdi. Bir tek köşedeki, varlığımı bunca zaman sürdürmemi sağlayan koltuğu bırakmışlardı. Evi terk ederlerken kurusun diye oraya koydukları ayakkabıları yanlarına almayı unutacaklarını biliyordum. Bu yüzden onları almaya gittim.

Yıllar sonra döndü. Aradan o kadar çok zaman geçmişti ki odanın misk kokusu, tozun ve minicik böcek dışkılarının kokusuna karışmıştı. Ben evde yalnızdım, köşemde oturmuş bekliyordum. Çürümekte olan ahşabın

takırtısını kapalı mobilyaların içinde bayatlayan havanın pıtırtısından ayırt etmeyi öğrenmiştim. O da o sırada gelmişti. Elinde valizi, başında geniş kenarlı yeşil şapkası, sırtında o zamandan beri kullandığı pamuklu hırkasıyla kapıda dikilmişti. Hâlâ çocuk denebilecek yaştaydı. Şişmanlamaya başlamamıştı ve çoraplarının sardığı ayak bilekleri şimdiki gibi boğum boğum değildi. Odanın kapısını açtığında bir köşede yirmi yıldır durmadan öten cırcırböceği aniden sustu, bense tozla ve örümcek ağıyla kaplı haldeydim. Ama buna rağmen -örümcek ağlarına, toz topaklarına, cırcırböceğinin ani susuşuna ve yeni gelenin genç yaşına rağmen- onda o fırtınalı ağustos akşamında ben ahırdaki kuş yuvalarını temizlerken bana eşlik eden küçük kızı gördüm. Elinde valizi, başında geniş kenarlı yeşil şapkasıyla kapıda öylece dikiliyorken aniden çığlık atmaya başlayacak, beni ahırdaki samanın üstünde, merdivenin kırık tırabzanı bedenime saplanmış, yüzüstü yatarken gördüğünde söylediklerini söyleyecek gibi bir hali vardı. Kapıyı sonuna kadar açtığında menteşeler gıcırdadı ve tavanın kirecinin küçük bir kısmı birisi duvara çekiçle vurmuş gibi döküldü. Aydınlığın sınırında bir an tereddüt ettikten sonra gövdesinin üst kısmını odaya sarkıttı ve uyuyan birine sesleniyormuşçasına, "Ufaklık! Ufaklık!" dedi. Bense ayaklarımı öne uzatıp kımıldamadan ve ses çıkarmadan koltuğumda oturmayı sürdürdüm.

Onun yalnızca odayı görmek için geldiğini sanmıştım ama evde yaşamaya başladı. Odayı havalandırdı ve valizini açar açmaz odayı baygın misk kokusuyla doldurdu. Diğerleri giderken mobilyalarını ve sandıklar dolusu kıyafetlerini götürmüşlerdi. O ise dördüncü yaşa özgü kokusunu götürmüştü; yirmi sene sonraysa onu aynen geri getirip yerine koymuş ve önceki gibi bir sunak kurmuştu. Sadece varlığı bile zamanın yılmadan aşındırdıklarını onarmaya yetmişti. O zamandan beri yemeklerini yandaki odada yiyor ve orada uyuyor, gündüzleriniyse burada, azizlerle ses çıkarmadan sohbet ederek geçiriyor. Akşamları kapının yanındaki sallanan sandalyeye oturuyor ve kıyafet yamarken bir yandan da çiçek almaya gelenlerle ilgileniyor. Yama yaparken daima sandalyesinde sallanır. Bir demet gül sattığında parayı beline düğümlediği kesenin köşesine iliştirir ve her seferinde, "Sağdaki güllerden al, soldakiler azizler için," der.

Yirmi yılı bu şekilde, sallanan sandalyesinde yama yapıp sallanarak ve çocukluğunda akşamlarını paylaştığı çocuğa değil de büyükannesinin

beşinci yaşından beri burada, köşedeki koltukta oturan kötürüm torununa -koltuğa- bakarak geçirmişti.

Belki şimdi, başını yeniden eğdiğinde güllere yaklaşabilirim. Bunu becerebilirsem tepeye çıkıp gülleri mezarıma bırakacak, sonra da yine koltuğuma geçip kadının odaya dönmeyeceği ve yan odadaki gürültülerin kesileceği günü bekleyeceğim.

O gün geldiğinde bütün bu olanlar değişecek, çünkü ben yeniden evden çıkacak ve yıkıntıdan bozma evde yalnız başına yaşayan gülcü kadının, kendisini tepeye taşıyacak dört erkeğe ihtiyaç duyduğunu insanlara haber vereceğim. Böylece odamda ebediyen yalnız kalacağım. Ama bunun karşılığında o tatmin olacak, çünkü o gün geldiğinde her pazar günü sunağına gelip gülleri darmadağın eden şeyin görünmez bir rüzgâr olmadığını anlayacak.

1950

YAĞMURUN İÇİNDEN BİR ADAM GELİYOR

Daha önceleri de yağan yağmuru duyup şaşkınlığa kapıldığı olmuştu. Demir parmaklıklı bahçe kapısının gıcırtısını, bir erkeğin evin kapısına uzanan taş parke döşeli patikada çınlayan adımlarını, çizmelerinin zeminde çıkardığı sesi duyabiliyordu. Geceler boyunca adamın kapısını vurmasını beklemişti. Ama sonradan, yağmurun çıkardığı sayısız sesin şifresini çözmeyi öğrendiğinde, hayali ziyaretçisinin kapısının eşiğinden asla geçmeyeceğini düşünmeye başlamış ve onu beklemekten vazgeçmişti. Beş sene önce fırtınalı bir eylül gecesinde bu nihai kararı almış ve hayatı hakkında düşünmeye koyularak kendi kendine, "Bu gidişle yaşlandığımla kalacağım," demişti. O zamandan beri yağmurun sesi değişmiş ve taş döşeli patikada birçok erkeğin adımları duyulmuştu.

Adamı daha fazla beklememeye karar vermesine rağmen bahçe kapısı birkaç kez daha gıcırdamış ve adamın çizmeleri birkaç kez daha kapının önünde takırdamıştı. Ama o sırada kadın, yağmurun açıkladığı yeni sırlara kulak vermekteydi. On beş yaşındaki Noel'in papağanına din dersi çalıştırdığı duyuluyordu; bir yandan da ailenin son erkeği öldüğünde eskiciye sattıkları gramofondan gelen boğuk ve hüzünlü bir şarkı çınlıyordu kulaklarında. Kadın, evin geçmişinde kaybolmuş saf ve dostane sesleri yağmur damlalarında duymayı öğrenmişti. Derken müthiş şaşırtıcı bir şey olmuş ve bahçe kapısını önceden de defalarca gıcırdatarak açan adam o fırtınalı gecede taş döşeli patikada yürüyüp kapının önünde öksürmüş ve kapıya iki kez vurmuştu.

Yüzüne tedirginliğinin taşkın gölgesi düşen kadın eliyle küçük bir hareket yapıp bakışlarını öteki kadının oturduğu tarafa çevirdi ve "Geldi," dedi.

Öteki kadın masada oturmuş, dirseklerini cilasız meşe yüzeye dayamıştı. Kapının vurulduğunu duyunca yüzünde müthiş endişeli bir ifadeyle gözlerini lambaya çevirdi. "Bu saatte kim olabilir?" dedi.

İlk kadınsa yıllarca olgunlaştırdığı bir cümleyi söylermiş gibi kendinden emin bir tavırla sözlerini tekrarladı: "Kim olursa olsun, bu yağmurda sırılsıklam olmuştur."

Öteki kadın, ilk kadının dikkatli bakışları altında ayağa kalktı. İlk kadın onun lambayı aldığını ve koridorda gözden kaybolduğunu gördü. Yağmurun, odanın loşluğunda daha da yoğunlaşan gürültüsünün altında, öteki kadının koridorda ayaklarını sürüyerek uzaklaştığını duydu. Derken duvara asılan lambanın çıkardığı tıkırtı ve kilidin paslı gıcırtısı kulağına çalındı.

Bir süre kulağına yalnızca uzaklardan belli belirsiz konuşma sesleri geldi: Bu sesler bir fıçının üstüne oturmuş, papağanına Tanrı'dan haberler veren Noel'e aitti. Laurel Baba kağnının geçmesi için bahçenin kapısını açtığını ve kağnının tekerleklerinin çatırdadığını duydu. Genoveva'nın, "lanet olası banyo her zaman dolu" olduğundan, her zamanki gibi, evde söylenerek dolandığını duydu. Sonra yeniden Laurel Baba'yı duydu, askerlere mahsus küfürler savuruyor, son iç savaşta hükümetin koca bir taburunu tek başına alt ederken kullandığı tüfeğiyle kırlangıçlara ateş ediyordu. Kadın bu seferki maceranın -tıpkı eşikte takırdayan çizmelerin daha öteye gitmediği gibi- kapının vurulmasından öteye gitmeyeceğini, hatta öteki kadının kapıyı açınca karşısında yalnızca yağmurun altındaki saksıları ve inle cinin top oynadığı, hazin sokağı gördüğünü düşünmeye koyuldu.

Ama çok geçmeden karanlığın içinden süzülerek gelen sesleri ayırt edebilmeye başladı. Sonra yine tanıdık ayak seslerini duydu ve koridorun duvarında uzayan gölgeleri gördü. Böylelikle, yıllarca süren çıraklık döneminin, geceler boyunca hissettiği tereddüdün ve pişmanlığın ardından, demir bahçe kapısını açan adamın içeri girmeye karar verdiğini anladı.

Öteki kadın elinde lamba, peşindeyse yeni gelen ziyaretçiyle birlikte odaya girdi; lambayı masaya koydu ve adam -lambanın yanından ayrılmadan- yağmurluğunu çıkarıp fırtınanın aşındırdığı yüzünü duvara döndü. Böylece kadın adamı ilk kez gördü. Önce bakışlarını yüzüne dikti. Sonraysa onu bir erkeği değil de nadir bir kuşu inceliyormuş gibi ısrarlı, dikkatli ve ciddi gözlerle tepeden tırnağa süzdü. Sonra da bakışlarını

yeniden lambaya çevirdi ve düşünmeye başladı: "Bu o, hiç şüphe yok. Gerçi daha uzun boylu olacağını hayal etmiştim, ama olsun."

Öteki kadın masaya bir sandalye çekti. Adam sandalyeye oturup bacak bacak üstüne attı ve çizmesinin bağını çözdü. Öteki kadın da adamın yanma oturup sallanan sandalyede oturan ilk kadının sözcükleri ayırt edemediği bir süratle konuşmaya koyuldu. İlk kadın, gördüğü hareketleri sözcüklerle ilişkilendiremese de terk edilmişliğinden sıyrıldığını, evin tozlu ve yavan havasının yeniden eskisi gibi, yatak odası kokulu erkeklerin eve girip çıktığı ve Ursula'nın çılgın ve sağlıklı bir biçimde her akşamüstü dördü beş geçe dışarıdan geçen trene pencereden el salladığı günlerdeki gibi kokmaya başladığını hissetti. Yabancının konuşurken ellerini hareket ettirişini izledi ve adamın insanı çoğunlukla kendine getiren zorlu bir yolculuğun ardından nihayet fırtınada oradan oraya savrularak bu evi bulmuş ve içeri girmiş olmasından büyük sevinç duydu.

Adam gömleğinin düğmelerini çözmeye başladı. Çizmelerini çıkarmış ve lambanın ısısında kurunmak için masaya doğru iyice eğilmişti. Derken öteki kadın ayağa kalktı ve dolaba kadar gidip elinde yarısı dolu bir şişe ve bir bardakla masaya döndü. Adam şişeyi boynundan kavrayıp dişleriyle tıpayı çıkardı ve bardağını, yarısına kadar yeşil likörle doldurdu. Sonra bardağı kafasına dikip nefes almaksızın, büyük bir hevesle içti. Sallanan sandalyedeki kadınsa bu esnada onu izlemeye devam etti ve bahçe kapısının ilk gıcırdadığı geceyi hatırladı -aradan ne çok zaman geçmişti!- ayrıca şu nane likörü haricinde evde ziyaretçiye ikram edecek hiçbir şey olmadığını düşündü. Vaktiyle öteki kadına şöyle demişti: "Şişeyi dolapta bırakmak lazım. Bakarsın birinin ihtiyacı olur." Ötekiyse şöyle karşılık vermişti: "Kimin ihtiyacı olacak ki?" Bunun üstüne ilk kadın, "Herhangi birinin," demişti. "Yağmur yağdığında gelen olursa diye hazırlıklı olmak gerek." Aradan yıllar geçmişti. Şimdiyse beklenen adam orada oturmuş, bardağını yeniden likörle doldurmaktaydı.

Ama adam bu kez içmedi. Tam bardağı ağzına götürmek üzereyken gözleri, lambanın gerisindeki gölgelerde dolandı ve kadın ilk kez adamın bakışının sıcak temasını duyumsadı. Adamın o âna dek evde bir kadın daha olduğunun farkına varmadığını anladı ve sandalyesinde sallanmaya koyuldu.

Adam, kadını bir an patavatsız bir ilgiyle inceledi. Patavatsızlığı kasti olabilirdi. Kadın başta telaşlandı ama çok geçmeden bu bakışın kendisine tanıdık geldiğini ve bakılan kişiyi rahatsız etmediğini, hatta içinde Noel'in hınzır tatlılığıyla belki biraz da papağanının kibirli ahmaklığının olduğunu sezdi. İşte bu yüzden sandalyesinde sallanmaya başladı ve şöyle düşündü: "Önceden demir bahçe kapısını açan adam o olmasa da ondan farksız sayılır." Adamın bakışları altında sallanmaya ve düşünmeye devam etti: "Laurel Baba onu görse meyve bahçesinde tavşan avlamaya davet ederdi."

Fırtına, geceyarısından önce şiddetini artırdı. Öteki kadın, koltuğunu sallanan sandalyeye bakacak şekilde çevirmiş ve iki kadın sessizce, kımıldamadan, lambanın yanında kurumakta olan adamı süzmeye koyulmuşlardı. Evin yanındaki badem ağacının esnek bir dalı defalarca pencereyi dövdü ve dışarıdaki esintinin içeri sızmasıyla odanın rutubeti arttı. Kadın yağan dolunun ısırıcı soğuğunu yüzünde hissetse de hareket etmedi. Sonra adamın şişedeki son nane likörü damlasını da bardağına dökmeye çalıştığını gördü. Bu sahnede simgesel bir hava sezdi. Derken aklına Laurel Baba geldi; ağılı siper edinmiş, elinde keklik veya kırlangıç avlamaya yarayan tüfeğiyle hükümetin askerlerini birer birer haklıyordu. Ayrıca Albay Aureliano Buendia'nın verdiği, Laurel Baba'nın ise, "Aureliano'ya söyleyin, bunu savaş uğruna değil, bu barbarlar tavşanlarımı yemesin diye yaptım," diyerek reddettiği mektup ve yüzbaşı rütbesini hatırladı.

Bu hatırayla birlikte kadın da geçmişe dair evde kalan son damlayı tüketmiş oluyordu adeta.

"Dolapta başka bir şey kaldı mı?" diye sordu, karamsarlıkla.

Öteki kadın ise aynı vurguyla ve adamın duyamayacağına emin olduğu aynı alçak sesle şöyle dedi:

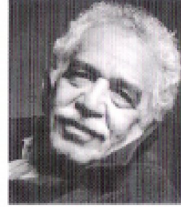
"Hiçbir şey kalmadı. Hatırlarsan son kalan bir avuç fasulyeyi pazartesi günü yiyip bitirmiştik."

Sonra, adamın kendilerini duymuş olabileceğinden korkarak bakışlarını yeniden masaya çevirdiler ama yalnızca karanlıkla karşılaştılar; ortada ne masa vardı ne de adam. Yine de adamın orada, sönmüş lambanın yanında olduğunu biliyorlardı. Yağmur dinmeden adamın evden ayrılmayacağını ve

oda karanlıkta ufalıp küçücük kaldığı için adamın kendilerini duymasının hiç tuhaf olmadığını biliyorlardı.

1954





Büyülü gerçekçilik akımının en önemli yazarı Gabriel Garcia Márquez, 1982 yılında Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer görülmüştü.

"Görünmez bir güneş omuzlarımızı ısıtmaya başladı. Ama güneşin varlığı bile ilgimizi çekmiyordu. Mesafe, zaman ve yön kavramımızı kaybetmiş halde orada, nerede olduğunu bilmediğimiz bir yerde oturduk. Yanımızdan birçok ses geçti. 'Çulluklar gözlerimizi oydu,' dedik. Seslerden biriyse şöyle dedi: 'Bunlar gazeteleri fazla ciddiye almışlar.' Sesler ortadan kayboldu. Bizse öylece, omuz omuza oturmaya devam ettik."

Rüyalar, kazalar, pişmanlıklar, inanç, özlem ve ölüm... Büyülü gerçekliğin gizemli ve puslu atmosferlerle buluştuğu bu öykülerde Gabriel García Márquez, yatalak bir genç adam, kedisinin bedenine girmek isteyen bir kadın, evladının ölümünün yaraladığı bir anne, ikizi ölen bir kardeş, gözleri çulluklar tarafından oyulan üç adam, kurbanını sabırla bekleyen ölüm meleği gibi birbirinden çok farklı kurgusal ve mitolojik kahramanlara gönderme yapan kişiliklerin, bedensel ve düşünsel hassasiyet anlarını anlatıyor.

Yazarın ilk eserlerini barındıran *Mavi Köpeğin Gözleri*, Márquez'in 1947-1955 yılları arasında yazdığı on iki öyküden oluşuyor. Kitap, tarzı, temaları, karakterleri ve bilhassa yazarın "*Yüzyıllık Yalnızlık*'a değişmem," dediği "Çullukların Gecesi" öyküsüyle bir Márquez şenliği.



Kapak resmi: HENRI ROUSSEAU (GÜMRÜKÇÜ)

ISBN 978-975-07-1


9 789750 7136

9,50 TL
KDV DAHİL

[1] İnsan veya hayvan dokusunun çürümesi sırasında ortaya çıkan kötü kokulu kimyasal madde. (Ç.N.)

[2] (Töton dili) Katolik ilahiyatında Cennet ile Cehennem arasındaki sınır. Sonsuz cezaya çarptırılmamakla birlikte, Cennet'te Tanrı huzurunda sonsuza değin yaşama sevincinden yoksun bırakılan ruhların burada yaşadığına inanılır. (Y.N.)

[3] Eski Ahit, Bab 4:22'de adı geçen, Kabil'in demircilik yapan oğlu. Tunç ve demir, bütün keskin aletleri döverdi. (Y.N.)